Jorge Luis Borges Poezii alese

Traducerea s-a făcut după Jorge Luis Borges - Obra poetica, Buenos Aires 1988

Copyright ©pentru prezenta traducere Victor Știr
Reproducere a ediției din 2005
Lector Veronica Știr
Coperta Noris Cionca
ISBN: 973-86554-1-2
Tipărirea antologiei s-a făcut la ADI Center Iași

Jorge Luis Borges

Poezii alese

Traducere de Victor Știr

EDITURA GEORGE COȘBUC
BISTRIȚA, 2005

Fervoare pentru Buenos Aires (1923)

Sudul

Din grădinile tale trebuie privite veșnicele
stele, de pe o bancă în întuneric trebuie
privită puzderia de lumini căreia
ignoranța mea nu i-a învățat numele, nici
aranjarea în constelații, trebuie simțit
umbletul apei în secretul fântânii, mirosul
iasomiei și caprifoiului, liniștea păsării
adormite, arcul vestibulului, răcoarea;
aceste lucruri, din întâmplare-s poemul.

Drumul neștiut

Penumbra porumbelului cheamă evreii la începutul serii când întunericul nu oprește pașii și venirea nopții se simte ca o muzică râvnită și veche, ca o delicată cădere. In acest ceas lumina are o finețe de nisip.
Am avut un drum neștiut deschis pe lărgimea terasei, ale cărei cornișe, și pereți arată culorile voalate ale cerului ce zguduie fundalul.
Totul - jumătățile caselor modestele balustrade și servitorii, dorințele fetiței din balcon se-ntipăresc în inima-mi goală cu limpezimi de lacrimă.
Poate această oră, de argint a serii va da frăgezimea sa căii facând-o reală ca un vers uitat și recuperat.
Numai după aceea m-am gândit că acel drum al serii era străin, că toată casa e candelabru unde viețile oamenilor ard ca velele înălțate, ca pașii noștri grăbiți pe drumul Golgotei.

O grădină

Cu târziul
se ostenesc două, trei culori ale grădinii. Noaptea acesta, luna; cerul limpede nu stăpânește întinderile sale.

Grădina, cer rânduit.
Grădina este povârnișul pe care cerul
se revarsă în casă.
Liniștea,
Eternitatea așteaptă în răspântia stelelor.
Plăcută e prietenia umbrei
în tindă, sub bolta de vie ori la fântână.

Inscripție tombală

Pentru străbunicul meu, colonelul
Isidor Suarez Faima lui depășește Anzii
Astfel ca munții și oștile. îndrăzneala a
fost obiceiul spadei sale.
Viteaz pe câmpurile lui Jupiter a
terminat fericit bătălia și cu sânge
spaniol a adăpat lăncile Perului. Și-a
scris isprăvile de război în proza
trompetei marțiale.
A ales cinstitul exil.
Acum e doar cenușă și glorie.

Trandafiri

Pentru ludith Machado Trandafirul,
nevestejit trandafirul ce nu cântă, cel
care-i povară și mireasmă, cel din
neagra grădină în noaptea adâncă, cel
din orice grădină și orice seară,
trandafirul ce învie din puțina cenușă
în arta alchimică, trandafirul perșilor
și-al lui Ariosto, cel care mereu este
singur, cel care-i mereu trandafirul
trandafirilor, tânăra floare platonică,
arzător și orb trandafir ce nu cântă,
trandafirul de neatins.

Suburbie redobândită

Niciodată nu s-a văzut frumusețea

străzilor până ce groaznic în strigăt, s-a a prăbușit cerul verzui în umilința spadei și umbrei. A fost o furtună de apocalipsă și odioasă privirilor lumea, dar când un arc binecuvântat cu culorile iertării, seara, și un miros de pământ reavăn a însuflețit grădinile, noi ne plimbam pe străzi ca pentru a recupera o moștenire, cristalele au avut generozitatea soarelui în fețele lucitoare vara a vorbit în nemuritor licăr.

12

Camera goală

Mobilele de mahon zac în nehotărârea brocarturilor sindrofie fără sfârșit. Dagherotipurile întrețin falsa apropriere a timpului închis în oglindă

și înaintea noastră se pierd ca datele inutile ale șterselor aniversări. De multă vreme ne caută tristele-i voci mai greu acum ca-n dimineţile copilăriei. Lumina zilei de azi ridică oglinda ferestrei dinaintea amețelii și țipătului și încolțește, stinge vocea ofilită a strămoșilor.

13

Abator

Mai mult decât lupanarul abatorul ponegrește strada. Pe buiandrug un cap de vacă fără ochi prezidează gălăgia cărnii proaste și-a marmurei vechi cu mișcări maiestoase de idol.

14

Noaptea Sfântului Ioan

Asfințitul nesfârșit în splendori ca un
tăiș despică depărtările. Domoală ca un
sălciș noaptea. Incandescente ard
repezite vârtejuri de foc; lemnul încins
își pierde sângele în vâlvătăi, flamuri
se-nalță, jucăușe se sting, întunericul e
calm ca o depărtare; acum drumurile-
amintesc c-au fost pajiște odată.
Toată noaptea singurătatea spune
rugăciunile rozariului de stele stinse.

15

Remușcare înaintea morții

Fără memorie și speranță, nesfârșit,
abstract ca viitorul, mortul nu e mort:

este moartea. Ca Dumnezeul misticilor, din care trebuie negate toate predicatele, mortul ubicuu străin e fără pierderea și absența lumii.
Toate le furăm, nu-i lăsăm nici o culoare nici o silabă: aici e grădina ce nu o văd ochii săi, acolo, trotuarul unde-1 pândește speranța. Ce gândim încă ar putea fi gândit și de el; ne-am împărțit ca tâlharii bogăția nopților și-a zilelor.

16
Benares

Deformată și întesată
ca o grădină copiată de oglindă
imaginata urbe,
pe care nu au văzut-o nicicând ochii
mei țese străzi

își înmulțește casele intangibile.
Brusc soarele
rupe deasa întunecime
a templelor, mocirlelor, închisorilor,
grădinilor, și va urca pe ziduri va
străluci în râul sfânt.
Gâfâitor
orașul ce a apăsat un frunziș de stele
se revarsă peste orizont
și dimineața se umple
de pași și de vis
lumina va deschide ca ramurile strada
cu zorii se luminează
mătăsurile ce arată orientul
și vocea unui muezin
întristează din marele turn
aerul acestei zile.

Absență

A trebuit să se înalțe uriașa viață
căreia-i ești acum oglindă: în fiecare
dimineață o vei reconstrui. După ce te-
ai îndepărtat, atâtea locuri s-au pustiit
fără să le pese, la fel se văd în oricare
zi.

Serile care au fost nișa chipului tău, muzica în care pururi m-ai așteptat, cuvintele acelui timp, va trebui să le rup cu mâinile mele, în adânc îmi voi ascunde sufletul spre-a nu-ți vedea absența ce strălucește veșnic, nemilos, ca un soare teribil fără apus? Absența ta mă taie ca frânghia la gât, marea în care se surpă.

18
Sinceritate

pentru Haydee Lange Se deschide poarta grădinii cu docilitatea unei pagini pe care stăruitoare devoțiune o întreabă și privirile nu se fixează precis pe lucruri ce acum stau așezate în memorie. Cunosc obiceiuri și suflete și acea dialectică a aluziilor pe care toți oamenii le urzesc.
Nu trebuie vorbit nici mințit cu tact; bine mă știu vorbitorii pe-ocolite, bine-

mi cunosc suferințele și slăbiciunea. E de atins ce-i mai înalt din ce ne va da câteodată cerul: victorii nu, nici adulații, ci modestia fie primită ca parte a realității indenegabile, ca pietrele și arborii.

19

Plimbare

Mirositoare ca o mate vindecătoare
noaptea aproprie agreste depărtări și
umple drumurile ce-mi însoțesc
singurătatea, teama seacă și prelungi
cărări. Boarea poartă imboldul câmpiei,
liniștea grădinilor, amintirile plopilor,
ce vor face să tremure sub asfaltul rigid
întemnițata glie reavănă pe care o
apasă greutatea caselor. Degeaba
tainic, noaptea felină tulbură
balcoanele-nchise ce-n târziu arată
știuta speranță a copiilor.
E liniște și-n holuri. In întunericul
concav se varsă un timp nesfârșit și
generos ceasurile miezului nopții

preamăresc un timp mănos unde totul
respiră belșug, timp al mărinimiei,
distinct de avare hotare ce măsoară
ostenelile zilei.
Sunt unicul spectator al acestei străzi,
de-aș înceta să o privesc ar muri,
(Observ un perete lung și plin de țepi
de arici și un felinar galben ce aruncă

O timidă lumină
Văd de asemenea stelele șovăitoare.)
Mare și vie
ca penajul întunecat al îngerului ale
cărui aripi acoperea ziua, noaptea
pierde străzile mărginașe.
Sâmbete

Afară e un asfințit, bijuterie obscură
montată în timp și orașul orb cu oameni
ce nu te văd.
Seara tace sau cântă.
Cineva smulge dorințele închise-n pian.
Veșnică, felurita-ți frumusețe.

***

în ciuda urii frumusețea ta își risipește
miracolul prin timp, în tine e fericirea
ca primăvara în frunze verzi.
Nu mai sunt aproape nimic sigur ca
acea dorință ce se pierde în seară, în
tine-i desfătarea cum cruzimea în
spade.

***

Ca-n noapte se-ntunecă geamul, în
camera rece
se caută ca orbii singurătățile noastre.
Supraviețuiește întunericului

puritatea glorioasă a cărnii tale, în
dragostea noastră e-un chin asemeni
sufletului.

***

Tu
care ieri erai doar frumusețe ești
numai iubire acum.

Vecinătăți

Grădinile și vechea ta certitudine,
grădinile întărite în pământuri și cer.
Ferestrele cu gratii în care fiece stradă
se-ntoarce familiar cu o lampă. Iatacuri
adânci unde arde-n tăcere mahonul și
oglinda fragilelor splendori e ca o
întârziere în umbră. Răspântiile
întunecate lovesc din patru colțuri
periferiile liniștii.
Am numit locurile unde se risipește
tandrețea și sunt singur cu mine.

24
Câmpuri înserate

Ca un arhanghel picioarele vântului au tiranizat drumul.
Popoarele singurătății ca un vis s-au ridicat pe lângă sat.
Tălăngile adună tristețea împrăștiată în seară. Luna nouă este vocea suavă din cer. încet se va însera și satul se va întoarce în câmp. Necicatrizat asfințitul, mai doare înserarea.
Tremurul culorilor se ascunde în ușile lucrurilor, în dormitorul gol noaptea va închide oglinzile.

25
Adio

între mine și iubita mea a trebuit să se

ridice
trei sute de nopți ca trei sute de ziduri
și marea vrajă între noi.
Nu va avea decât amintiri.
Oh, seri meritate ca și pedeapsă, nopți
pline de speranță că te voi privi,
câmpuri ale drumului meu, firmament
văzut și pierdut sunt...
Perfectă ca o marmură absența îți va
tulbura singurătatea.

Trecutele bătăi întâmplătoare în depărtate periferii, mereu veșnicele ruine ale unui război ceresc, zorii spălăciți ce ne ajung din îndepărtatul deșert al spațiului cum din adâncul timpului, negre grădini ale ploii, un sfinx într-o carte pe care-mi era frică să o deschid și a cărei imagine s-a întors în visuri, descompunerea și ecoul ce vom fi, luna pe marmură, arbori cresc și dispar ca divinitățile tăcute, noaptea reciprocă și așteptata seară, Walt Whitman, al cărui nume e universul, spada vitează a unui rege în liniștitul lapte al unui râu, saxonii, arabii și goții ce fără să știe m-au conceput, suntem aceste lucruri și altele sau cheile secrete și anevoioasele algebre pe care nu le vom ști niciodată?

27

Inscripție pe un mormânt

Nu îndrăznește marmura temerară
șoapte care tulbură atotputernica
uitare, enumerând gângav numele,
părerea, întâmplarea, patria. Atâtea

mărgele de sticlă înghițite de întuneric
și marmura nu spune ce oamenii...
Ce rămâne vieții rănite, tremurătoarea
speranță, miracolul implacabilei dureri
și uimirea bucuriei ce mereu se va
pierde.
Orbește cere zile oricare suflet când le
are în vieți depărtate, când tu însuți
ești oglinda și imaginea celor pe care
timpul tău nu-i atinge și vor fi alții
nemurirea ta pe pământ

28
întoarcere

După ani de exil mă întorc la casa
copilăriei mele cu străine încăperile ei.
Mâinile mele au atins arborii cum ar
mângâia pe cineva care doarme, am

trecut pe vechile drumuri cum aș reface un vers uitat și am văzut târziu fragila lună nouă ce se sprijină pe ocrotitoarea umbră a frunzelor naltului palmier, ca pasărea pe cuibul său. Ce mulțime de ceruri cuprinde între garduri grădina când eroic asfințitul trece pe adânca uliță și timida lună nouă transmite grădinii duioșie, înainte să mă recunoască și să-mi fie iar locuință, casa

Altul, același
(1964)

Unui poet saxon

Tu, a cărui carne, azi praf și pulbere, A
apăsat ca și a noastră pe pământ, Tu, ai
cărui ochi au văzut soarele, această
Vestită stea, tu care n-ai trăit țeapănul
ieri, Ci doar nesfârșitul prezent, în
punctul ultim vertiginoasă culme a
timpului, Tu care ai fost chemat în
mănăstire Pentru vechea voce a epicii Tu
care ai țesut cuvintele, Tu care ai cântat
victoria de la Brunanburh Și n-ai atribuit-
o Domnului, Ci spadei regelui tău, Ai
cântat cu atroce veselie, Umilința
vikingului, Festinul corbului și al
vulturului, Tu care-n oda militară ai
adunat Metaforele ritualurilor neamului,
Tu care-ntr-un timp fără istorie Ai văzut
în prezent, trecutul Și în sudoare și
sângele de la Brunanburh, Un cristal de
vechi aurore, Tu care atât ai iubit, a ta
Engliteră Și nu ai numit-o.

Elegie

Oh, destin al lui Borges
a trebuit să navighezi pe diverse mări ale

lumii sau pe unica mare de nume,
ai fost din Edinburg, Zurich, din cele
două Cordobe, din Columbia și Texas, ai
coborât în fruntea schimbătoarelor
generații, pe vechile pământuri ale
neamului tău, ale Andaluziei, Portugaliei
și ale celor două comitate, unde saxonul
războinic cu danezul și-au amestecat
sângele, ai rătăcit prin roșul și liniștitul
labirint al Londrei,
ai îmbătrânit în atâtea oglinzi,
ai căutat în zadar privirea de marmură a
statuilor,
ai examinat litografii, enciclopedii,
atlasuri, ai văzut lucrurile pe care le văd
oamenii, moartea, dimineața greoaie,
câmpia și gingașele stele,
și n-ai văzut nimic sau aproape nimic tară
chipul unei fete din Buenos Aires, un chip
pe care n-ai vrea decât să ți-1 amintești.
Oh, destin al lui Borges, cu nimic mai
straniu ca tine.
Bogota, 1963

34
Odă scrisă în 1966

Nimeni nu e patria. Nici chiar călărețul
înalt care dimineața, într-o piață goală
Conducea un armăsar de bronz prin timp,
Nici alții ce privesc de pe marmură, Nici

cei ce împrăștie cenușa războiului Pe câmpiile Americii. Au lăsat un vers sau o ispravă Sau amintirea unei vieți perfecte în dreptul mers al zilelor.
Nimeni nu e patria. Nici măcar simbolurile. Nimeni nu e patria. Nici chiar timpul încărcat de războaie, săbii și ieșiri, Și de lenta populație a regiunilor Ce se-nvecinează cu aurora și hazardul, Și de fețele ce îmbătrânesc în oglinzi ce se întunecă Și de suferințele necunoscuților Ce țin până la zori Și de pânza de paing a ploii Peste grădinile nopții.
Patria, prieteni, este un act perpetuu Ca lumea veșnică. (Dacă Veșnicul Spectator a rămas să ne viseze, O singură clipă ne va lumina, Alb și brusc fulger, uitarea sa). Nimeni nu e patria, dar toți trebuie Să fim vrednici de vechiul jurământ Făcut de acei cavaleri.

35

Să fii argentinian
Să fii cel ce ai
Jurat în această casă veche.
Suntem viitorul acelor bărbați,
Justificarea acelor morți, Trebuie să fim glorioasa povară Ce umbra noastră o leagă de umbrele Pe care trebuie să le salvăm.
Nimeni nu e patria, dar toți suntem'.
Arde în pieptul meu și-n al vostru,

neîncetat Acest limpede, misterios foc.

36
Cineva

Un om lucrează pentru timp
Un om care nici măcar nu poate aștepta moartea
(dovezile morții sunt statistice și nu-i unul să nu riște a fi primul nemuritor) un om care a învățat să-i placă modestele pomene ale zilelor: visul, rutina, gustul apei, o neprevăzută etimologie, un vers

latin sau saxon, amintirea unei femei
care l-a abandonat acum atâția ani
și pe care și-o amintește fără
amărăciune, un om care nu ignoră că
prezentul este viitorul și trecutul
un om care a fost trădător și cu el cei ce-
am fost trădători, poate simți imediat,
intersecția, o misterioasă fericire
ce nu vine din partea speranței
fără vechea inocență,
fără propriul izvor sau zeul trecut.
Știe că nu trebuie să privești de aproape
pentru că există motive mai teribile ca
ale tigrului care i-a demonstrat obligația
sa de a fi nefericit,

dar primește umilința, aceea fericire, aceea

vij
eli
e.
Po
ate
tre
ce
m
pri
n
mo
art
e
me
re
u
Câ
nd
pul
be
re
a e
pul
be
re,
ac
ea
ne
ști
ută
ră
dă
cin
ă
din

car
e
me
re
u
va
cre
ște
im
pa
sib
il
sa
u
atr
oc
e
sin
gu
rul
cer
sa
u
inf
er
nul
.

38
Hengist Cyning

Epitaful regelui

Sub piatră zace corpul lui Hengist Din neamul lui Ondin
Care a fondat primul stat pe-aceste insule Și a săturat foamea vulturilor

Vorbește regele

Nu știu ca dalta să fi cioplit în piatră, Dar cuvintele mele acestea sunt: Jos sub cer am fost Hengist mercenarul. Am vândut puterea și curajul meu regilor Ținuturilor care se-nvecinau Cu marea ce cheamă Luptătorul cu lancea, Dar forța și curajul nu suferă Să se vândă oameni
Și astfel, după lupta din nord Pe dușmanii regelui britan l-a părăsit lumina și viața, îmi place regatul cucerit cu spada Sunt râuri pentru vâslă și năvod Pentru verile lungi Pământ pentru arat și gospodării Și britani pentru a-1 lucra Orașe de piatră pe care Le-am abandonat disperării

39

Pentru că le locuiau morții
Știu că pe spatele mele Au scris britanii trădător, Dar am fost fidel puterilor mele

Și nu mi-am încredințat destinul altora Și nimeni nu s-a înălțat trădându-mă.

40
Fragment

O spadă,
O spadă de fier forjată în răcoarea dimineții
O spadă cu rune

Căreia nimeni nu va putea să nu-i dea atenție, Dar nici să o descifreze cu totul O spadă de la Baltică ce-a fost cântată-n Nortumbria. O spadă cu care poeții Vor egala fierul și focul, O spadă pe care un rege o va da Altui rege și e rege al unui vis, O spadă ce va fi credincioasă Până când știe destinul, O spadă ce va hotărî bătălia.
O spadă pentru mâna,
Ce va conduce frumoasa luptă, țesătura de oameni, O spadă pentru mână, Ce va întrece dinții lupului Și pliscul nemilos al corbului, O spadă pentru mână
Ce va omorî șarpele în lapte de aur, O spadă pentru mâna
Ce va câștiga un regat și va pierde unul, O spadă pentru mâna Ce va dărâma pădurea de lănci.
O spadă pentru mâna lui Beowulf.

Spania

Mai departe decât simbolurile decât fastul și cenușa aniversărilor, mai încolo decât aberațiile grămăticului ce se vede în istoria lui Hidalgo ce se visa don Quijote și-n final a fost, nu o prietenie fără bucurie fără un ierbar de arhaisme

și proverbe, ești, Spania, tăcută în noi.
Spanie a bizonului ce a murit de fier sau carabină, pe pășunile din Montana,
Spanie de unde Ulise a coborât în Hades
Spanie a iberului, cehului, cartaginezilor și Romei, de neam scandinav, ce-a descifrat și uitat scrierea lui Ulfilas, păstor de popoare, Spanie a Islamului și Cabalei și a Nopții Obscure a Sufletului,
Spanie a inchizitorilor, care au suferit destinul de a fi lăstari și martiri, Spanie a lungii aventuri care a descifrat mările și a îngenuncheat crudele imperii pe care le urmezi aici, în Buenos Aires, în acest sfârșit de iulie 1964 Spania altei ghitare, a sfâșierii, nu a umilinței noastre,

Spanie a grădinilor,
Spanie a pietrei pioase din catedrale și sanctuare, Spanie a omeniei și călduroasei prietenii. Spanie a inutilului curaj, putem avea alte iubiri, putem uita cum am uitat propriul nostru trecut, pentru că este cu totul în noi, în inima, locuință a sângelui, în Acevedo și Suarez ai neamului meu, Spanie, mamă a râurilor și spadei și a înmulțirii generațiilor neîncetat și fatal.

Alt poem al darurilor

Mulțumiri vreau să aduc divinului
Labirint al efectelor și cauzelor Pentru diversitatea creaturilor Care formează acest singular univers, Pentru faptul de a nu-nceta să viseze Cu un plan al pământului, Pentru chipul Elenei și stăruința lui Ulise, Pentru dragostea, ce ne rămâne s-o vedem La alții cum îi vede divinitatea, Pentru diamant și apa curgătoare, Pentru algebră, palatul prețioaselor cristale, Pentru misticele monede ale lui Angelus Silesius, Pentru Schopenhauer, Care întâmplător a descifrat universul, Pentru stă lucirea focului
Pe care nici o ființă umană nu o poate vedea, o veche umbră. Pentru mahon, cedru și santal, Pentru pâine și sare, Pentru misterul rozei
Care se colorează și nu o văd,
Pentru anumite nopți și zile din 1955,
Pentru puternicii păstori ce pe câmpie
Mână turmele și zorii, Pentru dimineața în Montevideo, Pentru artă și prietenie, Pentru ultima zi a lui Socrate, Pentru cuvintele ce s-au spus în zori De la o cruce la alta,

Pentru acel vis din Islam ce cuprinde O mie și una de nopți, Pentru alt vis al infernului, Al turnului de foc ce purifică Și al glorioaselor sfere, Pentru Swedenborg, Care discuta cu îngerii pe străzile Londrei, Pentru râurile secrete și de neuitat Ce se-ntâlnesc în mine, Pentru limba ce acum secole s-a vorbit în Northumbria, Pentru spada și harpa saxonilor, Pentru marea, care-i un deșert lucitor Și un număr de lucruri neștiute, Pentru muzica vocală a Engliterei, Pentru a Germaniei,
Pentru aurul ce străluce în versuri,
Pentru povara iernii,
Pentru numele unei cărți pe care n-au citit-o: Gosta Dei per Francos,
Pentru Verlaine, nevinovat ca păsările,
Pentru prisma de cristal și greutatea bronzului Pentru dungile tigrului, Pentru înaltele turnuri din San Francisco și insula Manhattan, Pentru dimineața din Texas,
Pentru acel slujitor ce a redactat Epistola Morală Și al cărui nume - cum a dorit -, îl ignorăm, Pentru Seneca și Lucano din Cordoba, Care înaintea spaniolilor au scris Toată literatura spaniolă,
Pentru geometricul și ciudatul șah,

Pentru țestoasa lui Zenon și Harta lui Royce, Pentru uleiul medicinal de

eucalipt, Pentru limbajul care poate simula înțelepciunea, Pentru uitarea ce poate anula sau modifica trecutul, Pentru obiceiul, Ce nu repetă și confirmă ca oglinda, Pentru dimineața ce ne dă iluzia unui început, Pentru noapte, întunericul ei și astronomia, Pentru valoarea și fericirea altora, Pentru patria, simțită în insomnie Sau într-o veche spadă, Pentru Whitman și Francisc de Asisi, cărora le-am scris poemul, Pentru faptul că poemul e inepuizabil Și se confundă cu suma creaturilor Și nu va ajunge niciodată la ultimul vers Și se schimbă după oameni, Pentru Frances Haslam, care a cerut iertare fiilor săi Pentru a muri atât de departe, Pentru minutele ce preced visul, Pentru vis și moarte, Acele tezaure ascunse, Pentru dragele daruri pe care le-am enumerat Pentru muzică, misterioasa formă a timpului.

Elogiul umbrei
(1969)

Ioan I, 14

Nu va fi mai puțin o enigmă această foaie decât cele ale cărților mele însângerate nici altele pe care le repetă buzele ignorante, crezându-le ale unui om; nu, oglinzile întunecate ale spiritului.
Eu sunt cel care este, a fost și va fi, vreau să cobor la limbajul, care e succesiunea timpului și emblema. Cine se joacă cu un copil se joacă cu altul apropiat și misterios; eu aș vrea să mă joc cu fiii mei. Am fost între ei cu uimire și duioșie. Printr-un magic fapt, curios născut din vintre.
Am trăit vrăjit, închis într-un corp și în umilința unui suflet. Am cunoscut memoria, această memorie ce nu e niciodată aceeași. Am cunoscut speranța și teama, cele două fețe ale unui viitor incert. Am cunoscut veghea, somnul, visele, ignoranța, carnea, greoaiele labirinturi ale rațiunii, prietenia oamenilor, misterioasa fidelitate a câinilor. Am fost iubit, înțeles, lăudat și atârnat de o cruce. Am băut cupa până la fund.

Am trăit pentru ochii mei ce niciodată n-au văzut noaptea și stelele sale.
Am cunoscut gingășia, asprimea, neperechea, nisipul între dinți, gustul mierii și mărului, apa în gâtul însetat, greutatea metalului în palmă, vocea umană, zgomotul pașilor pe iarbă, mirosul

ploii în Galileea, înaltul strigăt al păsărilor.
Am cunoscut și amărăciunea.
Am recomandat acest text unui om oarecare; nu aveam nimic să-i spun, nimic din imaginea sa.
Din veșnicia Mea cad aceste semne.
Cine altul, nu cel ce-i acum copistul să scrie poemul?
Mâine voi fi tigru între tigri și voi predica legea Mea în pădure lângă un mare arbore în Asia.
De-atâtea ori mă gândesc cu nostalgie la parfumul acelei întâmplări.

50
Heraclit

Al doilea crepuscul
Noaptea se adâncește în somn Purificare și uitare.
Primul crepuscul Dimineață ce a fost zori
Ziua care a fost dimineață Ziua armonioasă va fi seară ruinată

Al doilea crepuscul
Acest loc al timpului: noaptea Purificare și uitare

Primul crepuscul... Zorii discreți în zori
Neliniștea grecului. Ce tramă e aceasta A lui a fost este va fi? Ce râu e acesta Către care fuge Gangele? Ce râu este cel al cărui izvor E de neconceput?
Ce râu e acesta
Ce udă mitologia și spada?
Fără rost doarme
Curge în vis, în deșert, în subteran Râul mă înfuria și eu sunt acel râu Dintr-o materie dezlânată am fost făcut din misteriosul timp

este început în minte înțelegător ordinum

amea Izvorăsc fatalește iluzorii, zilele.

Cambridge

1

Noua Anglie și dimineața.
Dublu pentru Craigie.
Cred (deja am gândit) Că numele Craigie
este scoțian Și cuvântul crag e de origine
celtă. Cred și am crezut că în această
iarnă sunt trecutele ierni despre care s-a
scris că drumul a fost fixat dinainte și
acum suntem iubire și foc.
Zăpadă și dimineață și zidurile roșii pot fi
forme ale fericirii, dar eu vin din alte
orașe unde culorile sunt palide și în care
o femeie, la căderea serii va uda plantele
de apartament.
Ridic ochii și-i pierd în ubicuul albastru.
Mai încolo erau copacii lui Longfellow și
veșnicul râu adormit.
Nimeni pe stradă, dar nu e duminică.
Nu e luni, Ziua care pornește iluzia de a
începe Nu e marți.

2

Ziua care e înaintea planetei roșii
Nu e miercuri,
Ziua zeilor labirintului
Ce-n Nord a fost Ondin

Nu e joi
Ziua ce-acum se resemnează înaintea duminicii.
Nu e vineri,
Ziua care îndreaptă divinitatea spre păduri întrețese corpurile amanților.
Nu e sâmbătă.
Nu e în timpul curgător fără spectacolele regale ale memoriei.
Ca în vise înaintea și-n spatele porților nu există nimic, nici chiar vidul.
Ca în vise, după chipurile ce ne privesc nu-i nimic. Față fără revers, monedă cu o singură față, lucrurile.
Aceste mizerii sunt binele pe care grăbitul timp ni l-a lăsat. Suntem memoria noastră, suntem acest himeric muzeu al formelor nestătătoare această grămadă de oglinzi sparte.

James Joyce

într-o zi a omului sunt zilele timpului de la acea de neconceput zi de la începutul timpului, în care un teribil Dumnezeu a fixat zilele și agoniile până la altul în care ubicuul râu al timpului pământesc curge în fântâna, care e veșnicia și se strânge în prezent, viitorul, ziua de ieri, care acum e a mea. între dimineață și noapte este

istoria universală. Din noapte văd la picioarele mele drumurile evreului, Cartagina spulberată, infernul și gloria. Dă-mi Doamne, curaj și bucurie să urc golgota zilei de azi !

Darul nesfârșit

Un pictor ne-a promis un tablou
Acum știu că a murit în Noua Anglie. Simt ca-n alte dăți, tristețea de a înțelege că suntem ca un vis. M-am gândit la om și la tabloul pierdut.
Doar zeii pot permite, pentru că sunt Nemuritori.
M-am gândit la un loc fixat dinainte pe care floarea nu-1 va prinde.
M-am gândit: dacă sunt aici, în șir cu timpul mai mult un lucru, un lucru, unul

din vanitățile sau obișnuințele din casă; acum e nelimitat, fără încetare capabil de orice formă și orice culoare și nelegat de niciunul.
Există de altfel. Va trăi și va crește ca o muzică și va sta cu mine până la sfârșit.
Mulțumesc, Jorge Larcos.
(Și oamenii pot să promită, pentru că în promisiune există altă nemurire.)

Notă: *în original titlul este în engleză - "The unending gift"*

56
Mai 20, 1928

Acum este invulnerabil ca zeitățile Nimic pe pământ nu-1 poate răni, nici refuzul unei femei, nici tuberculoza, nici anxietatea versului, nici acest alb, luna, Care nu face decât să-se ascundă-n cuvinte. Merge încet printre tei; privește balustrade și porți, dar nu pentru a și le aminti. Acum știe câte dimineți și nopți îi lipsesc. Voința i-a impus o disciplină precisă, îi va determina fapte; îl va trece de greutăți va atinge un arbore sau o fereastră pentru că viitorul e la fel de irevocabil ca trecutul. Lucrează astfel

pentru că faptul ce-1 dorește și care-1 sperie este să nu fie doar termenul final al unui șir.
Merge pe strada 49; crede că niciodată nu va mai trece- n vestibulul lateral.
Fără să-l suspecteze s-a descotorosit de muiți prieteni.
Credea că niciodată nu va ști dacă ziua următoare va fi una cu ploaie, întâlnește o cunoștință și glumește Știe că acest episod va fi, cândva o anecdotă.
Acum e invulnerabil ca morții.
La ora fixată va ieși pentru niște blocuri de marmură.
(Aceasta se va pierde în memoria altora).

Va coborî în spălător, în camera pătrată apa va șterge mai repede sângele.
Oglinda va păstra totul.
Își va netezi părul, își va aranja nodul cravatei (totdeauna a fost puțin dandy, cum îi stă bine unui tânăr poet) și va încerca să-și imagineze că altul, cel de cristal, va înfăptui și el, dublul său, le va repeta.
Mâna nu-i va tremura când se va întâmpla ultimul. Docil, magic va îndrepta arma către sine.
Astfel, cred că se vor succeda lucrurile.

58
Labirintul

Zeus nu ar fi putut dezlega plasele de piatră ce mă înconjoară. Am uitat oamenii ce înainte am fost; urmez odiosul drum al monotonelor ziduri care-s destinul meu. Galerii drepte ce se curbează - n cercuri secrete la sfârșitul anilor. Paravanele ce-au făcut crăpături în uzura zilelor, In palida pulbere am descifrat
Chipurile de care mi-e teamă. Aerul m-a trădat în concavele seri, un urlet sau ecoul unui urlet dezolat.
Știu că în umbră este altul, a cărui soartă e să obosească lungile singurătăți ce țes și destramă acest Hades și jinduie sângele-mi și devoră moartea-mi. Ne caută amândouă. Dea Domnul să fi fost aceasta ultima zi de așteptare.

Labirint

Nu va avea niciodată poartă. Ești înăuntru
Și cetatea cuprinde întreg universul Nu are
nici față nici revers Nici pereți exteriori
nici centru secret.
Nu te aștepți ca drumul tău îndărătnic să
se ramifice în alte
Și-n alte și-n alte până la capăt Este de fier
destinul tău
Ca un judecător. Nu aștepta asaltul
Taurului care e un om și a cărui ciudată
Formă plurală dă groază desișului
Nesfârșitei pietre întrețesute.
Nu există. Nu aștepta nimic. Nici măcar
Fiara în negrul crepuscul.

Iunie, 1968

într - o seară de aur sau într-un senin al cărui simbol poate fi seara de aur omul așează cărțile în rafturile ce păstrează și simt pergamentul, pielea, pânza, iluzia unei deprinderi și a unei așezări în ordine.

Stevenson și alt scoțian, Andrew Lang, au reînnodat aici într-un fel magic, începeata discuție ce a oprit mările și moartea. Nici regilor nu le-ar displăcea vecinătatea lui Vergiliu.

A orândui biblioteca este a practica într-un mod liniștit și modest, arta criticii. Omul ce e orb

Știe că nu poate descifra frumoasele tomuri ce le poartă și că nu-1 vor ajuta să scrie cartea care-1 va justifica înaintea altora, dar seara care e din întâmplare de aur surâde înaintea-i curiosului destin și simte acea caracteristică fericire a dragilor lucruri învechite.

Pribegii

Cineva le-a spus că strămunii lor au venit de pe mare, cineva le-a spus că sunt marea și apele ei.

Foștii dușmani au găsit prea puțin amestecat sângele omului alb cu sângele omului roșu.
Mulți n-au auzit niciodată cuvântul gaucho sau l-au auzit ca sudalmă.
Au învățat drumul stelelor, al vântului și păsărilor, profețiile norilor din sud și ale lunii cu un cerc.
Au fost păstori bravi pe moșii, drepți pe calul deșertului care a fost îmblânzit dimineața aceea, vânători, negustori, păstori, argați, apropiați ai poliției, uneori isteți; altceva, ascultătorul, a fost și cântărețul.
Cânta fără grabă, pentru că zorii nu se limpezeau, nu ridica vocea.
Avea tigri tovarăși; apărat de haină pe brațul stâng, dreapta ascunde cuțitul în burta animalului repezit, ridicat în aer.
Dialogul chibzuit, matul și jocul de cărți au fost formele timpului său.
Spre deosebire de alți țărani era ironic.
Erau suferinzi, căști și săraci. Ospitalitatea a fost sărbătoarea lor.

62
Câte-ntr-o noapte de sâmbătă i-a pierdut certărețul alcool
Mureau sau ucideau cu inocență
N-au fost devotați, erau de-ai obscurei superstiții, dar viața dură i-a învățat cultul curajului.

Oamenii de la oraș le-au fabricat un dialect și o poezie de metafore rustice.
Cu siguranță, n-au fost aventuroși, dar ca o podoabă îi ridica mai departe și mai departe bătăile.
Nu au dat istoriei nici un singur stăpân. Au fost oameni de-ai lui Lopez, Ramirez, Artigas, Quiroga, Butos, Pedro Campbell, Rosa de Urquiza, Ricardo Lopez Jordan care a omorât pe Urquiza, Penaloza și Saravia.
Nu au murit pentru acest lucru abstract, patria, ci pentru un stăpân întâmplător, o ură, sau pentru ispita unui pericol.
Cenușa lor e pierdută în regiuni depărtate ale continentului, în republici a căror istorie nimeni nu o bănuie, pe câmpuri de luptă, astăzi vestite.
Hilario Ascasubi i-a văzut cântând și luptând.
Și-au trăit destinul ca într-un vis, fără să știe cine erau și erau.
Poate așa ni se întâmplă și nouă.

Bibliotecarul

Aici sunt grădinile, templele și

dezvinovățirea templelor Muzica adevărată și cuvintele adevărate. Șaizeci și patru de hexagrame, Riturile care sunt unica înțelepciune Pe care firmamentul o arată oamenilor, Decorul acelui împărat
A cărui blândețe a fost reflectată de lume, oglinda sa.
De norocul că șesurile-și dădeau rodul Și torenții respectau granițele, Unicornul moștenit s-a-ntors să însemne sfârșitul, Secretele legi veșnice, Concertul sferelor; Aceste lucruri sau memoria sa stau în cărțile Pe care le păzește în turn.
Tătarii veneau din nord
Pe cai mici cu cozile-mpletite;
Au anihilat armatele
Trimise de Fiul Cerului pentru a pedepsi impietatea, Au ridicat piramide de foc și au tăiat gâturile Au omorât și răul și pe cel drept, Au omorât și sclavul înlănțuit ce păzea poarta Au folosit și-apoi au uitat femeile Și-au coborât spre sud Inocenți ca animalele prinse, Cruzi ca și cuțitele, în zorii incerți
Tatăl tatălui meu a salvat cărțile Aici au fost în turn unde zac,

Amintind zilele care au fost ale altora, Străini și demult.
In ochii mei nu mai există zile. Rafturile Rafturile sunt mult preaînalte pentru anii mei. Limbile de pulbere și vis aproprie tumul La ce mă înșel?

Adevărat e că niciodată n-am știut citi,
Dacă m-am consolat gândind Imaginând,
trecând și-acum sunt la fel Cu cel care a
știut
Și a văzut ce a fost orașul Dar acum ar
vrea să fie deșert. Ce mă împiedică să visez
că altădată Am descifrat înțelepciunea Și-
am desenat cu priceputa mână simboluri?
Numele meu este Hasiang. Sunt cel care
păzește Cărțile, din întâmplare, ultimele,
Pentru că nimic nu știu din imperiu Și nici
de Fiul Cerului.
Aici sunt pe-naltele rafturi, Aproape și
departe de-un timp, Secret și vizibil ca
aștrii. Aici sunt grădinile, templele.

Acevedo

Câmpuri ale bunicilor mei Chemate
Acevedo
Câmpuri nedefinite pe care
Nu pot să la imaginez. Anii mei bătrâni
încă n-au privit aceste obosite Limbi de

pulbere și patria în care Morții mei au
venit pe cai, aceste deschise Drumuri,
asfințiturile sale și zorii. Lanul este
pretutindeni. Le-am văzut în sălciile din
Galileea
Pe care le-au călcat pământenele Picioare
ale lui Iisus
Sunt ale mele, ne le-am pierdut.
Le am în uitare, în setoasa dorință.

66
Invocație către Joyce

Imprăștiați prin risipite capitale singuri și
împreună ne jucăm de-a-ntâiul Adam care
a dat nume lucrurilor.
Pe necuprinsele povârnișuri ale nopții ce se
învecinează cu aurora, căutam (îmi

amintesc încă) cuvintele lunii, morții,
dimineții și ale altor obiceiuri ale omului
Furam imagismul și cubismul, întrunirile
secrete și sectele pe care credulele
universități le venerau. Inventam lipsa
punctuației, omisiunea majusculei, strofele
în formă de porumbel ale bibliotecarilor
din Alexandria. Cenușa, munca mâinilor
noastre și-un foc ardent - credința noastră.
Tu, în timp ce forjai în orașele exilului, în
acel exil ce a fost odiosul și preferatul tău
instrument, arma artei tale, porți greoiul
tău labirint infinitesimale și infinite,
admirabile simplicități mai numeroase ca
istoria.
Vom muri fără să observăm

67 fiara cu două capete sau roșa care sunt
centrul labirintului tău, dar memoria are
talismanele sale, ecourile sale din Vergiliu,
și astfel pe cărările nopții se-mprăștie
splendidele tale infemuri, atâtea ritmuri și
metafore Comorile umbrei tale.
Ce ne interesează pe noi lașii dacă pe
pământ e un singur om curajos sau
tristețea ce fusese în timp ceva căreia i s-a
spus fericire ce importanță mai are
pierduta mea generație, această incertă
oglindă, dacă, cărțile tale o justifică.
Eu sunt alții. Eu sunt toți cei ce-au
contestat obstinanta-ți rigoare. Sunt cei ce
nu te cunosc dar te salvează.

68
Israel, 1969

M-am temut că în Israel pândea cu insidioasă blândețe nostalgia pe care diaspora seculară a adunat-o ca pe un trist tezaur în orașele necredinței, în evreime, în întâmplările stepei, în vise, în nostalgia celor ce te-au râvnit, Ierusalime unit la apa Babilonului Ce altceva ești, Israele, fără această nostalgie, fără dorința de a ne salva, între trecătoarele forme ale timpului vechea ta carte magică, liturghiile tale, singurătatea ta cu Dumnezeu?

Nu așa. Cea mai veche dintre națiuni este și cea mai tânără.

Nu ai ispitit oameni cu grădini, cu aur și scârba sa decât cu rigoare, pământ de pe urmă. Israelul a spus fără cuvinte: uită cine ești.

Va uita altcineva ce-ai fost.

Va uita cine ai fost pe pământurile Ce ți-au zis seară și dimineață, Cei cărora nu le-ai dăruit nostalgia ta. Ai uitat limba părinților și-ai înviat-o pe a Raiului.

Va fi un israelian, va fi un soldat, îți vei ridica patria din mocirle și deșert.

69

Va trudi cu tine fratele tău căruia nu i-ai văzut niciodată fața.

Un singur lucru-ți promitem: să-ți sprijinim lupta.

Ce va fi fiind Buenos Aires?
Este Plazo de Mayo în care ne-am întors după ce am luptat pe continent, oameni obosiți, fericiți.
Este labirintul luminilor ce le zărim din avion și jos cel pe care-i terasa trotuarul, ultimul etaj, lucruri liniștite. Zidul gros al lui Recoleta înaintea căruia a murit executat unul dintre antecesorii mei.
E o stradă lungă cu case joase ce se pierd sugerând apusul.
Este Darsena Sud de la care pleacă Saturn și Cosmosul.
Este cărarea Quintana unde tatăl care deși-și pierduse vederea a strigat că vede stelele de altădată.
Este poarta numerotată după care în întuneric au trecut zece zile și zece nopți, nemișcat, zile și nopți care sunt în memorie o clipă.
E călărețul de greu metal ce proiectează din înalt șirul ciclic al umbrelor.
Este același călăreț jos în ploaie E un colț al străzii Peru unde Julio Cesar Dabove ne-a spus că păcatul cel mai mare pe care-1 poate comite un om este să conceapă un copil și să-l trimită în această viață groaznică. Este Elvira de Alvear, scriind în tăcute caiete un lung roman al cărui început e făcut din cuvinte și al cărui sfârșit

dinvagirându-rindescifrabile.

Este mâna lui Norah schițând profilul unei prietene care e asemeni unui înger. Este o spadă ce a servit în lupte și care e mai puțin amară și mai mult memorie. Este o hârtie decolorată sau un dagherotip stricat, lucruri care aparțin timpului.
Este ziua în care am rămas la o femeie și ziua în care ea a rămas.
Este acel arc din strada Bolivar de unde se zărește Biblioteca.

Este clădirea bisericii, în care am descoperit în 1957, limba asprilor saxoni, limba curajului și a tristeții. Este piața vecină în care a murit Paul Gronssac. Este ultima oglindă care-mi arată chipul tatălui meu. Este fața lui Iisus ce trăiește în pulberea făcută de loviturile de ciocan în nava Pietății. Este Lugones privind prin fereastra trenului formele ce se pierd și gândind că nu-1 va mai necăji datoria de a le traduce în cuvinte, pentru că e și ultima. Este în neobișnuita noapte, singur, colțul străzii Unsprezece unde murind Macedonio Fernandez continua să-mi explice că moartea e o înșelăciune.
Nu-mi place să continuu; aceste lucruri sunt mai mult individuale, sunt mai mult ceea ce sunt pentru a fi și Buenos Aires. Buenos Aires este altă stradă, pe care nu am călcat niciodată, este centrul secret al merelor, etajele de sus, ceea ce fațadele ocolesc,

este dușmanul meu, dacă-1 am, este persoana căreia nu-i plac versurile mele (nici mie nu-mi plac), este modesta librărie în care am intrat din întâmplare și pe care am uitat-o, este norocul ce ne fluieră-n ureche și nu-1 recunoaștem și care ne atinge, e ce s-a pierdut și va reveni, este ce va fi, străinul, lateralul, cartierul care nu-i al tău nici al meu, pe care-1 ignorăm și iubim.
Fragment dintr-o evanghelie apocrifa

3. Vai de cel sărac cu duhul, căci sub pământ va fi ceea ce-i acum pe pământ.
4. Vai de cel care plânge, pentru că acum există mizerabilul obicei de a plânge.
5. Ferice de cei care știu că suferința nu este coroana gloriei de pe urmă.
6. Nu ajunge să fii ultimul pentru a ajunge altădată cel dintâi.
7. Ferice de cel ce nu stăruie să aibă dreptate pentru că nimeni nu o are sau toți o au.
8. Ferice de cel ce iartă și se iartă pe sine.
9. Ferice de cei blânzi pentru că nu se coboară la ceartă.
10. Ferice de cei neînsetați de dreptate știutori că soarta noastră, vitregă sau imprevizibilă, este opera întâmplării imprevizibile.
11. Ferice de cei miloși pentru că fericirea stă în a face milostenie și nu în speranța unui răsplăți.
12. Ferice de cei cu inima curată, pentru că îl văd pe Dumnezeu.

13. Ferice de cei asupriți pentru dreptate, pentru că-i interesează mai mult dreptatea decât destinul lor uman.
14. Nimeni nu e sarea pământului, nimeni, în nici un moment al vieții sale nu este.
15. Când se va aprinde o lumină nici un om nu o va vedea; doar Dumnezeu.

16. Nu există poruncă, călcată de cei care

 spun eu sau au spus prorocii.
17. Cel care omoară pentru dreptate sau pentru cauza pe care o crede dreaptă, nu are vină.
18. Faptele oamenilor nu merită nici focul nici cerurile.
19. Nu urî pe dușmanul tău pentru că dacă o vei face, vei fi într-un fel sclavul lui. Ura ta nu va fi niciodată mai de preț ca pacea ta.
20. Dacă te supără mâna ta dreaptă, iart-o; ești corpul și sufletul tău și e imposibil să fixezi granița care le desparte.
24. Nu exagera cultul adevărului; nu este om care într-o zi, să nu fi mințit de mai multe ori, cu un motiv.
25. Nu jura, pentru că orice jurământ este emfază.
26. Rezistă la rău, dar fără ură și supărare. Celui ce te pălmuiește pe obrazul drept îi poți întoarce stângul, dar niciodată să nu o faci din frică.
27. Eu nu vorbesc de răzbunare nici de iertare; uitarea este unica răzbunare și

unica iertare.
28. A face bine dușmanului tău poate fi un act de justiție și nu e greu; a-1 iubi ține de îngeri și nu de oameni.
29. A face bine dușmanului tău este cea mai minunată formă de complacere în vanitate.
30. Nu aduna aur pe pământ, pentru că aurul este tatăl lenei, și acesta a tristeții și scârbei.
31..Crede că ceilalți sunt drepți sau vor fi,
76
și dacă nu va fi așa nu e greșeala ta.
32. Dumnezeu este mai bun cu oamenii și îi

75 măsoară cu altă măsură.
33. Dă cele sfinte câinilor, perlele porcilor; important e doar să dai.
34. Caută pentru plăcerea de a căuta nu pentru cea de a găsi.
39. Ușa e cea care alege, nu omul.
40. Nu judeca pomul după fructe, nici omul după fapte; pot fi mai bune sau mai rele.
41. Nimic nu se clădește pe piatră; totul pe nisip, dar noi trebuie să zidim ca și cum piatra a fost nisip.
47. Ferice de săracul fără amărăciune și de bogatul fără mândrie.
48. Ferice de curajoșii care acceptă cu același suflet înfrângerea sau palmele.
49. Ferice de cel care păstrează în memorie cuvintele lui Vergiliu sau Cristos, pentru că ele dau lumină zilelor sale.
50. Ferice de iubiți și de iubire și de cei ce

se pot lipsi de amor.
Fericiți cei fericiți!

76
Un lector

Cum îi fac paginile scrise pe unii să se îngâmfe; pe mine doar cele citite. Nu am fost filolog nu m-am informat despre declinări, moduri, despre schimbarea literelor, de-ul care se schimbă în te echivalența lui ge și ka, dar de-a lungul anilor mei am fost pasionat de limbaj. Nopțile mele sunt pline de Vergiliu; am știut și am uitat latina, este un câștig, pentru că uitarea e una din formele memoriei, vagul ei subsol, cealaltă față secretă a monedei când din ochii mei se vor șterge incertele și dragile apariții, fețele și pagina, îmi vorbește în studio limbajul de fier ce l-au folosit strămoșii mei pentru a cânta spadele și singurătatea, și acum, după șapte secole de la Ultima Thule

vocea ta mă ajunge, Snorri Sturluson.
Tânăr în fața cărții, trebuie o disciplină
severă și să ostenești știind ținta;
la vârsta mea, aceasta-i aventura vecină cu
noaptea.
Nu voi termina de descifrat vechile limbi
din nord, nu-mi voi ascunde mâinile
speriate în aurul

e
tr
e
b
u
i
e
s-
o
d
e
p
u
n
n
u
a
r
e
m
a
r
g
i
n
e
și
m
ă
v
a
î
n
s
o

ți
p
â
n
ă
l
a
sf
â
r
și
t,
n
u
m
a
i
p
u
ț
i
n
m
is
t
e
ri
o
a
s
ă
c
a
u
n
iv

e
r
s
u
l
și
c
a
m
i
n
e
,
p
e
c
a
r
e
m
ă
î
n
v
ă
ț.

78
Elogiul umbrei

Bătrânețe (este numele pe care alții i-1
dau) poate fi timpul fericirii noastre.
Trupul este mort sau ca și mort.
Rămâne omul și sufletul său
Trăiește între forme luminoase și vagi Care
nu sunt încă întunericul.
Buenos Aires, care înainte să se sfâșie în
mahalale era nesfârșite lanuri, s-a
schimbat și e Recolta, Retiro, șterselе
străduțe de pe Once sărăcăcioasele case
bătrâne pe care le-am mai numit Sud. Am
fost destule în viața mea, Democrit din
Abdera și-a scos ochii pentru a gândi;
timpul, Democrit-ul meu a fost.
Această penumbră este lentă și nu doare
curge pe un blând povârniș și seamănă
eternității.
Prietenii mei nu au chip, femeile sunt cele
ce-au fost acum mulți ani, ungherele pot fi
altele, nu există litere pe paginile cărților.
Toată această datorie mă neliniștește, dar
este o dulcegărie, un regres. Din generații
de texte ce există pe pământ am citit doar
puține, pe care continuu să le citesc în
memorie citind-o și transformând-o.
Sud, est, vest, nord, converg drumurile ce
m-au dus

p
r
e
s
e
c
r
e
t
ul
m
e
u
c
e
n
tr
u.

Aceste drumuri au fost ecouri și pași, femei, bărbați, agonii, renașteri, zile și nopți, veghi și vise fiecare infirmă clipă de ieri și a ieri-lor lumii, spada dreaptă a danezilor și luna persanului, faptele morților dragostea împărtășită, cuvintele, Emerson și zăpada și atâtea lucruri. Acum pot să le uit, ajunse la mine, la algebra mea și la chemarea mea la oglinda mea. Curând voi ști cine sunt.

Aurul tigrilor
(1972)

Tamerlan (1335 - 1405)

Regatul meu e din această lume.
Temnicerii și închisorile și săbiile
execută ordinul care nu se spune de
două ori. Cuvântul meu cel mai scurt e
de fier. Până la secretul inimii, lumea ce
nu aude niciodată numele meu, departe,
este unealta docilă a voinței mele.
Eu care am fost un baci în câmpie, am
înălțat flamurile mele în Persepolis și am
potolit setea cailor mei în apele Gangelui
și în Oxus.
Când m-am născut a căzut din cer o
sabie cu semne talismanice; sunt și voi fi
mereu acea spadă. Am biruit grecii și
egiptul, am pustiit nesfârșita Rusie cu
puternicii mei tătari, am ridicat piramide
de capete, am înhămat la carul meu
patru regi, care nu au vrut să respecte
sceptrul meu, am aruncat în flăcări la
Alepo, Coranul, Cartea Cărților, înaintea
zilelor și nopților.
Eu, roșul Tamerlan am luat în brațe, pe
inocenta Zenocrate a Egiptului, neamul
ca zăpada înălțimilor, îmi amintesc
grelele caravane și norii de pulbere ai
deșertului; de asemenea, un oraș de
pământ

 și lămpi cu gaz în taverne.
Știu totul și pot totul. O carte funestă nu
arată încă, ce mi s-a descoperit, că voi

muri ca alți muritori și că din vremea palidei agonii se va ordona ca arcașii mei să tragă săgeți de fier către cerul dușman și să pavoazeze cu negru firmamentul, pentru că nu era om care să știe că zeitățile au murit. Eu sunt toți zeii. Alții aleargă la astrologia judiciară, la compas și astrolab pentru a ști ce sunt. Eu sunt astrele. în zorii incerți mă întreb de ce n-am ieșit niciodată din această cameră, de ce n-am coborât la omagiile clamorosului Orient. Visez de multe ori cu sclavi, cu intruși ce-1 prihănesc pe Tamerlan cu îndrăzneață mână și le zice că doarme și nu-1 lasă în fiecare noapte să ia magice doctorii pentru pace și liniște.
Caut iataganul și nu-1 găsesc. Caut fața mea în oglindă; e alta. Pentru aceasta o sparg și mă pedepsesc. De ce nu asist la execuții, de ce nu văd securea și capul? Lucrurile acestea mă neliniștesc, dar nimic

nu se întâmplă dacă Tamerlan se opune
și el, declinului; acestea le vrea și el nu le știe.
Și eu sunt Tamerlan. Lasciv asfințitul
și răsăritul de aur, și fără oprire...
Trecutul

Totul era ușor; ni se pare acum, în plasticul ieri, irevocabil: Socrate care a terminat cucuta discuta despre suflet și drumul său, în timp ce moartea albastră se ridica de sub lăudatele-i picioare; implacabila spadă răsuna pe balanță; Roma care impunea armoniosul hexametru marmurei îndărătnice a acestei limbi pe care o folosim azi, știrbită;
piratii lui Hengist care traversau cu vâsla temuta Mare a Nordului, cu mâinile tari și curajul au fondat un regat ce va fi imperiu; regele saxon ce a oferit regelui norveg șapte picioare de pământ pe care le-a dobândit în bătălie înainte ca soarele să asfințească; călăreții deșertului, ce acopereau orientul și amenințau cupolele Rusiei: un persan care povestește prima din cele O mie și una de nopți nu știe că începe o carte pe care lungile secole ale generațiilor ulterioare nu o vor da liniștitei uitări;
Snorri a salvat în pierduta lui Thule la lumina zorilor zăbavnici sau în noaptea favorabilă memoriei,

86 scrierile și zeitățile Germaniei;
tânărul Schopenhauer a descoperit planul general al universului;
Whitman într-o redacție din Brooklyn, în miros de tutun și cerneală a hotărât, dar n-a spus nimănui, să fie toți oamenii, să scrie o carte care să fie toate: Arredondo ce-1 omoară pe Idiarte Borda dimineața la Montevideo și se preda justiției declarând că a ucis singur și nu are complici; soldatul ce moare-n Normadia soldatul ce moare în Galileea.
Aceste lucruri s-ar fi putut să nu fi fost,
Ca și cum nu au fost. Le-am imaginat într-un fatal ieri inevitabil.
Nu există alt timp decât prezentul,
această culme între ce a fost și ce va fi,
acea clipă în care picătura cade în clepsidră.
Iluzoriul ieri este un domeniu al nemișcatelor figuri de ceară al reminiscențelor literare pe care timpul le-a pierdut în oglinzile sale. Eric cel Roșu, Carol al XH-lea, Breno și această seară ce fu a ta, sunt în eternitate și nu în memorie.

1) Sus pe culmi toată grădina e lună, luna de aur, Mai de preț atingerea buzelor noastre în umbră.

2) Glasul Păsării ascunse-n penumbră a amuțit.
Te duci spre grădină Știu, ceva îți lipsește.

3)Cupa cu pelin spada ce-mi fu spadă în altă mână, luna pe cărare zi-mi, nu-i destul?

4) Tigrul de aur și umbra, jos luna, privește-i ghearele, Nu știe că-n zori au omorât un om.

5) Tristă ploaia ce cade pe marmură, trist fie pământul.

Vesele zilele omului, visul, zorii.
6) Nu mi-a rămas Ca altora sângele în bătălie;
fie-i pustie noaptea celui ce numără silabe.

Susana Bombai

Se-nălță-n înserare, trufașă, lăudată,
trece-n grădina castă și stă în lumina
clipei ireversibile și pure, ce ne-o dă
această grădină, înaltă imagine tăcută. O
văd aici și acum, dar o văd și-n anticul
crepuscul din Ur și Caldeea, sau
coborând pe scările încete ale unui
templu ce-i infinita pulbere a planetei, ce-
a fost piatră și superbie, sau descifrând
magicul alfabet al stelelor de alte
latitudini, sau râvnind o roză în Englitera.
Stă unde-i muzica, în înaltul azur, în
hexametrul grecesc, în oglinda apei din
fântână, în marmura timpului, în spadă,
în neliniștea unui strat de flori ce-mparte
asfințituri și grădini. In spatele miturilor
și măștilor, sufletul stă singur.

90
Căutare

La sfârșitul celor trei generații mă întorc în câmpurile Acevedo care au fost ale strămoșilor mei. Nehotărât îi caut în această casă veche albă și cu unghiuri drepte, în prospețimea de sus, două galerii în umbra crescândă ce proiectează stâlpii, în atemporalul strigăt al păsării, în ploaia ce împovărează terasa, în crepusculul oglinzilor, într-un reflex, un ecou, ce a fost al lor și acum este al meu, fără ca eu să știu. Am privit fierul gratiilor ce respingea lăncile deșertului, palmierul ca o perdea pentru raze, taurii negri de Aberdeen, seara, umbre ce niciodată nu vor veni.
Aici am fost spada și pericolul, durele proscrieri, câmpii fară-nceput și fără sfârșit, sunt conduse de strădanii prea lungilor leghe. Pedro Pascual, Miguel, Judas Tadeo... Cine-mi va spune dacă misterios, jos, acoperișul nopții singuratice, mai departe de ani și de pulbere, mai aproape de cristalul memoriei, suntem uniți și cufundați eu în somn, dar ei în moarte.

91
Amenințatul

Amorul. Mă va ocoli sau va fugi de mine. Cresc visurile închisorii sale, ca într-un vis atroce. Masca frumoasă a fost schimbată deși mereu același chip. La ce îmi vor folosi talismanele mele: exercițiul scrisului, incerta erudiție, învățarea cuvintelor ce folosesc asprimea nordului pentru a cânta mările și spadele, prietenia senină, galeriile bibliotecii, lucrurile comune, tabieturile, amorul de tinerețe al mamei mele, umbra militară a morților mei, noaptea veșnică, savoarea visului? A sta cu tine și a nu fi cu tine este minciuna vremii mele.
Atunci ulciorul se apleacă peste fântână și se trezi la cântecul păsării; s-au ascuns cei care priveau ferestre, dar umbra nu a trădat pacea.
Da, e, acum știu amorul: anexita te și alienare auzindu-ți vocea, așteptarea și amintirea, groaza de a trăi de-acum înainte.
Este amorul cu mitologia sa, cu micile magii inutile. Există un colț pe la care nu îndrăznesc să trec. Acum oștile mă înconjoară, hoardele.
(Această locuință este ireală; ea nu a văzut-o). Numele unei femei mă denunță. Mă doare o femeie în tot corpul.

Lucruri

Volumul căzut pe care altele îl ocolesc în adâncimi stătătoare, pe care zilele și nopțile-1 acoperă cu lentul praf al tăcerii.
Ancora Sidonului pe care mările Engliterei o reține în abisul orb și alb.
Oglinda care nu arată pe nimeni când casa a rămas goală. Pulberea uneia ce ne păstrează de-a lungul timpului și spațiului. Pulberea de nerecunoscut ce a fost Shakespeare. Schimbările norilor.
Simetria de-o clipă a rozei pe care hazardul a dat-o o dată ocultelor cristale ale puerilului caleidoscop, Vâslele lui Argos, prima navă, Urmele de pe nisip ce valul somnoros și fatal le șterge pe plajă.
Culorile lui Tuner când se sting luminile în galerie și nu răsună un pas în noapte.
Dosul prolix al globului.
Pânza de păianjen întinsă în piramidă.
Piatra oarbă și ciudata mână.
Visul pe care l-a avut înaintea zorilor și pe care l-a uitat când s-a luminat de ziuă începutul și sfârșitul epopeii lui Finnburth, azi, spuse versuri

 de fier, neruinate de secole.
Litera inversă pe hârtie sugativantă.
Broasca pe fundul fântânii.
Cel care nu poate fi. Celălalt com al unicornului. Ființa care este Trei și este

Una. Discul triunghiular. Greu de prins.
Clipa în care săgeata eleatului, nemișcată în aer, lovește albul.
Floarea între paginile lui Bequer.
Pendulul pe care timpul l-a blocat.
Cuiul pe care Ondin l-a bătut în arbore.
Textul paginilor netăiate.
Ecoul coifurilor lui Junin care nu încetează în veșnicie a fi parte a tramei.
Umbra lui Sarmienti pe ziduri.
Vocea pe care-o aude păstorul în munte.
Osemintele albie-n deșert.
Glonțul ce l-a omorât pe Francisco Borges.
Cealaltă parte a tapiseriei. Lucrurile care nu privesc nimic, salvară Dumnezeul lui Berkley.

94
Tu

Un singur om s-a născut și un singur om a murit pe pământ.
A afirma contrariul este un amestec

statistic, o lipitură imposibilă.
Nu mai puțin posibil ca a însuma mirosul ploii și visul de ieri noapte.
Acești oameni sunt Ulise, Abel, Cain, primul om care a rânduit constelațiile, omul care a înălțat prima piramidă, omul care a scris hexagramele din Cartea Schimbărilor, meșterul ce a gravat runele pe spada lui Hengist, arcașul Einar Tambarskelver, Luis de Leon, librarul ce l-a lansat pe Samuel Jonshon, grădinarul lui Voltaire, Darwin pe povara vasului Beagle, un evreu în camera morții cu timpul, tu și eu.
Un singur om a murit în Troia, în Metauro, în Hastings, în Austerlitz, la Trafalgar, în Gettysburg.
Un singur om a murit în spitale, pe corăbii, în arșița soarelui în alcovul locuinței și al dragostei. Un singur om a privit vasta aurora.
Un singur om a simțit pe cerul gurii prospețimea apei, savoarea fructelor și a cărnii.
Vorbesc de unicul, de unul, de cel ce mereu e singur.

Poemul mulțimilor

Liniștit mă gândesc la cerul puritan al solitarelor și pierdutelor luciri ce Emerson le privea în atâtea nopți de pe zăpada și asprimea din Concord. Aici sunt de prisos stelele.
Omul e de prisos.
Nenumăratele generații de păsări și insecte, de jaguari ai constelației și șarpelui, de ramuri ale cafelei, ale nisipului și frunzelor ce se acoperă și întrețes, întârzie diminețile și risipesc minuțiosul labirint inutil.
Orice furnică pe care o călcăm este unică înaintea lui Dumnezeu, care a individualizat-o prin precisele legi care conduc lumea lui curioasă. De n-ar fi așa, universul întreg ar fi o eroare și un oneros haos. Oglinzile de abanos și de apă, nu oglinda inventată de vise, lichenii, peștii, madreporii, șirurile de țestoase în timp, licuricii unei singure seri, dinastiile arancarielor, literele bine făcute dintr-un volum

pe care noaptea nu le șterge, sunt neîndoielnic nu mai puțin personale și enigmatice ca mine care le confund. Nu îndrăznesc să mă joc cu lepra sau cu Caligula.
Sentinela

A venit lumina, îmi amintesc; aș a fost. A început prin a-mi spune numele său, care este (se înțelege) al meu.
Mă întorc la sclavia ce a durat mai mult de șapte ori zece ani. îmi impune memoria sa. îmi impune mizeria fiecărei zile, condiția umană. Sunt bătrânul lui infirmier, mă obligă să-i spăl picioarele. Mă pândește în oglindă, în mahon, în colțul magazinelor.
O femeie sau alta l-au respins și trebuie să-i suport suferința.
îmi dictează acum acest poem, ce nu-mi place, îmi cere să învăț nebulosul, încăpățânatul idiom anglo-saxon.
M-a converti la cultul idolatrie al militanților morți, cu care nu putea schimba o singură vorbă, în ultima tramă cu scara l-am simțit că era de partea mea. Era în pașii mei, în vocea mea.
Cu totul odios.
Observ cu satisfacție că nu vede.
Sunt într-o celulă circulară și infinitul zid se contractă.
Niciunul dintre noi nu-1 înghite pe celălalt, dar amândoi mințim.
Ne cunoaștem ca frații siamezi.

Bea apă din paharul meu și-mi mănâncă pâinea. Ușa sinuciderii este deschisă, dar teologii afirmă că în umbra viitoare a altui regat, voi sta eu, așteptându-mă.
Limbii germane

Destinul meu este limba castiliană, Trâmbița lui Francisco de Quevedo, dar în liniștita plimbare de noapte mă exaltă alte muzici mai intime. Una mi-a fost dată prin sânge - oh, voce a lui Shakespeare și a Scripturii -, altele prin întâmplarea cea darnică, dar pe tine, dulce limbă a Germaniei te-am ales și căutat, singur. Prin nopți albe și gramatici, prin jungla declinărilor, a dicționarului ce nu nimerea niciodată nuanța precisă, am fost aproape subjugat.
Nopțile mele sunt pline de Vergiliu, mi-am zis odată; la fel pot spune de Holderlin și de Angelus Silesius. Heine mi-a dat privighetorile de sus, Goethe, norocul unei iubiri întârziate, binevenită și prăpăstioasă deodată; Keller, trandafirul ce o mână-1 lasă în mâna moartă pe care a iubit-o și care niciodată nu va ști de-i alb, roșu. Tu, limbă a Germaniei, ești opera capitală: amorul împletit al vocilor compuse, vocalele deschise, sunetele ce permit

studiul hexametrului grecesc, foșnetul pădurii și al nopților. Te reiau altădată. Azi, la capătul anilor obosiți te îndepărtezi cu algebra și luna.
Primului poet al Ungariei

Această zi nu împlinește pentru soarta ta, prezicerea pe care forma secretă a viitorului o vede în plantele arzătoare sau în vis cemele taurului, nimic nu mă va costa, frate și umbră, să caut numele tău în enciclopedii și să descopăr că râurile vor reflecta chipiul tău, care azi e pierdut: pulbere, și ce regi, ce idoli, ce spade, ce splendoare a nesfârșitei tale Ungarii, au exaltat vocea ta la întâiul poem. Nopțile și mările ne despart, schimbările veacurilor, clima, imperiile și sângele, dar ne aproprie o indescifrabilă, misterioasă dragoste pentru cuvinte, acesta deprindere a sunetelor și simbolurilor. Asemeni arcașului eleat un om singur într-un deșert pustiu lasă s-alerge neîncetat acesta imposibilă nostalgie, a cărei urmare e umbra.

Noi nu ne vom vedea niciodată față la față; oh, înainte mergător pe care vocea-mi n-o să-l ajungă. Pentru tine nici măcar un ecou nu sunt; pentru mine sunt grijă și mister, o insulă de magie și teamă, cum sunt încă toți oamenii, cum tu ai fost sub alți aștri.

Sosire

Sunt cel ce-a fost în zori, prin trib,
întins în colțul meu de grotă, împuns să
mă ascund în obscurele ape ale
somnului. Spectre de animale rănite de
schije de săgeată dau fiori în întuneric.
Ceva, poate împlinirea unei promisiuni,
moartea unui rival în munte, poate
amorul, poate o piatră magică, mi-a fost
conferită. Am pierdut-o. Ruinată prin
secole, memoria singură păstrează acea
noapte și dimineață. Gâfâiam și-mi era
frică. Brusc am auzit surdul,
interminabilul tropot al unei cete
traversând zorii.
Arcul de stejar, săgeți ce se înfig. Lăsat
și alergat până la crăpătura ce se
deschide-n aproprierea grotei. Abia
atunci am văzut. Jeratic Coarne crude,
spinarea muntoasă și părul negru ca
ochii ce pândeau perverși. Erau mii.

Generalul Quiroga merge la propria înmormântare; îl invită mercenarul Santos Perez și pe Santos Perez zis Rosas, îl însoțește păianjenul din Palermo.
Rosas, în calitate de fricos, știe că nu există între oameni unul singur mai vulnerabil și fragil decât viteazul. Juan Facundo Quiroga este temerar până la nebunie. Ar merita un examen ura sa. A reușit să-l omoare. Gând și-ndoială. La sfârșit trage cu arma ce-o căuta.
Erau setea și foamea de pericol.
Quiroga pleacă în nord. Același Rosas îl previne, lângă roata carului, circulă zvonuri că Lopez îi pregătea moartea. L-a sfătuit să nu traverseze periculosul ținut fără escortă. El însuși s-a oferit.
Facundo a surâs. Categoric fără însoțitori.
El s-a pregătit. Scârțâitorul car lasă în urmă orașul.
L-au toropit ploile lungi, ceața, noroiul și apele crescute, în sfârșit, Cordoba. îl privesc toți ca fantasmele lor. Toți l-au crezut mort. Cu o noapte-nainte Cordoba întreagă a văzut cum Sănătos Perez împărțea săbii.
Ceata era de treizeci de călăreți de munte.

Niciodată nu s-a făcut o crimă într-un mod mai fățiș, va scrie Sarmiento. Juan Faconda Quiroga nu se tulbură. Mai departe spre nord. în Santiago del Estero se dedă jocului de cărți și-atrăgătorului său risc. Din seară până-n zori pierdu și câștigă sute de uncii de aur.
Se intensifică alarmele. Coboară brusc și dă ordine.
Prin acele câmpuri prin munți reia drumul riscului.
Printr-un loc numit Ochiul apei, îi spune poștașul, a trecut ceata care are misiunea să-l asasineze, și că-1 aștepta într-un loc anumit. Nimeni nu trebuie să scape.
Astfel e porunca. Așa a declarat Santos Peres, căpitanul. Facundo nu se înfrică.
Nu s-a născut încă omul care să-ndrăznească să-l omoare pe Quiroga, îi răspunde.
Ceilalți se-ngălbenesc și tac.
Coboară noaptea, în care singur doarme fatalul, puternicul ce crede în obscurele sale zeități. Se luminează de ziuă. Nu vrea să mai vadă altă dimineață. La ce final a ajuns povestea ce a fost spusă pentru totdeauna? Carul ia drumul către Barranca Yaco.

1929 înainte ca lumina să ajungă în camera de la ultimul etaj; acum casa vecină de sus se retrage din soare, dar în umbra vagă, modestul locatar, stă de veghe din zori. Fără să facă zgomot, spre-a nu-i deranja pe cei de dincolo, omul sta bând ceai, așteptând. Altă zi goală, ca toate.
Și mereu durerile de ulcer.
Acum nu există femei în viața mea, gândește. Prietenii îl plictisesc. Ghicește că și el îi plictisește la fel. Vorbesc de lucruri fără rost, de arcași și tablouri.
Nu s-a uitat la ceas. Fără grabă se ridică și se bărbierește cu inutilă confuzie. Ca să umple timpul. Chipul pe care-1 strâmbă oglinda păstrează aplombul carenainte a fost al său. îmbătrânim mai repede ca fața noastră, gândi, dar acolo sunt riduri, mustața căruntă, gura ascunsă.
Caută umbrela și iese. în vestibul vede un ziar deschis. Citește titluri mari, crize guvernamentale în țări tot mai multe.
Apoi observă data din ajun. Se liniștește; Nu mai are pentru ce să citească.
Afară, dimineața îi oferă

 iluzia obișnuită ce începe cu reclamele vânzătorilor.
Zadarnic omul trece inutil de colțul străzii, trece pasaje și vrea să se piardă.

Se uită cu încuviințare la noile case, ceva, astfel încât vântul din sud, îl animă. Cruza Riviera, căreia azi îi zice Cordoba, și nu-și amintește că acum mulți ani pașii o ocoleau. Două, trei cadre.

Recunoaște o mare balustradă, rondelele unui balcon de fier, un zid zburlit cu bucăți de sticlă. Nimic mai mult. Totul s-a schimbat. Se lovește de-un fier. Aude batjocurile unor băieți. Nu-i ia în seamă.

Acum se plimbă încet.

Surpriza mai așteaptă. Ceva s-a întâmplat.

Acolo unde acum e cofetărie era depozitul zis La Figura. (Asta a durat o jumătate de secol). Acolo un necunoscut cu aer perfid a câștigat cu un mare truc, cinșpe la cinșpe, și viclenia, căci jocul nu era curat.

Nu vreau să discut, dar o spun:

Acolo a lăsat totul până la ultima centimă, iar apoi a ieșit în stradă.

Celălalt răspunse cu fierul și nu-i merse mai bine ca la cărți. N-a avut nici o șansă. Chibiții i-au prins cuțitul. Lupta fu dură.

 în memorie e o clipă, o splendoare nemișcată, un vertij. S-au ținut într-o repriză de pumni ce sfârși. Apoi alta și ca

din întâmplare auzii cum cade corpul și
oțelul. Simții atunci întâia dată rană la-
ncheietura mâinii și-am văzut sânge. Am
auzit ieșindu-i din gură un cuvânt urât ce
reunea bucuria, ura și calmul.
Atâția ani și la capăt a răscumpărat
fericirea de a fi om și viteaz sau, mai
puțin, aceea de a fi fost ceva, o dată, într-
un ieri al vremii.

108
Hengist caută oamenii
(449 A.D.)

Hengist caută oamenii.
Va fi adus de vecinii ce se pierd în largul

mărilor de colibe pline de fum, de pământuri sărace, în adâncul pădurilor cu lupi, în ale cărui centru incert să găsește răul.
Plugarii vor păstra plugul, iar pescarii, năvodul.
Vor lăsa femeile și copiii pentru că omul știe că într-un loc în care înnoptează pot fi descoperiți și omorâți.
Hengist mercenarul caută oameni.
îi caută pentru a cuceri o insulă care încă nu se numește Englitera.
Urmează să-i supună și să-i trateze crunt.
Se știe că întotdeauna a fost primul în bătăliile cu semenii.
O dată a uitat datoria pe care o avea de a se răzbuna și i-au dat o sabie fără teacă și sabia a tăiat.
Va traversa cu greu mările, fără busolă, fără catarg. Va duce spade și scuturi, coifuri cu forma de mistreț, descântece pentru înmulțirea recoltei, cosmogonii incerte, povestiri cu huni și goți.
Va cuceri pământul, dar niciodată nu va intra în orașe ca Roma, abandonata; sunt lucruri în afara mentalității sale barbare.
Hengist îi caută pentru victorie, pentru jaf, pentru coruperea cărnii și pentru uitare.

Hengist îi caută (dar nu știe) pentru

fundarea marelui imperiu, pe care să-l cânte Shakespeare și Whitman, pentru ca navele lui Nelson să domine mările, pentru ca Adam și Eva să se îndepărteze ținându-se de mâini în tăcere, de paradisul pe care l-au pierdut.
Hengist îi caută (dar fără să știe) pentru ca eu să scriu aceste rânduri.

Islandei

Din ținuturile frumoasei lumi de care
carnea și umbra mea nu au obosit, ești tu,
cea mai îndepărtată și mai intimă; Ultima
Thule, Islanda navelor, a plugului tenace,
a lopeții asemeni, a oropsiților marinari, a
acestei curioase lumi târzii, imobile, ce
sufocă incertul cer al zorilor și vântului,
ce caută pierdutele velaturi ale
vikingului. Pământ sfânt ce a fost
memoria Germaniei și a păstrat mitologia
ei, a unei păduri de fier și a unui lup, și a
corăbiei de care zeițele se tem, arată ca
unii dintre morți. Islanda te-am visat
îndelung din acea dimineață în care tatăl
meu a spus copilului din mine că mai
este, că nu a murit, o versiune a Volsunga
Saga acum descifrează penumbra-mi cu
ajutorul lentului dicționar.
în vreme ce corpul, obosit de omul său,
focul se schimbă și acum e cenușă, a fost
cu-adevărat ucenicia pierdută a unei
osteneli Iară sfârșit; am ales-o din idiomul
tău, din latina de nord ce cuprindea
stepele și marea unei emisfere și răsuna
în Bizanț

 și în marginile virginei Americi.
Știu că nu o voi cunoaște, dar aștept
treptele căutării, nu fructul înțelepciunii
neobosite. Astfel au simțit și cei care au

vrut să cerceteze aștrii sau seriile de numere... Singura dragoste, neprețuita dragoste, Islanda.

112
East Lansing

Zilele și nopțile stau întrețesute (interwoven) de memorie și teamă, de frică, tot un fel de speranță, de memorie,

nume ce-1 dăm nerăbdătoarelor strigăte ale uitării.
Timpul meu a fost mereu un Janus cu două fețe ce privesc asfințitul și aurora; cuvântul meu de azi e sărbătorit; oh, viitor imediat. Tărâmuri ale Scripturii și faptei, copaci care vor privi și nu vor vedea, vânt cu păsări ce nu le știu, nopți răzuite de frig ce se prăbușesc în vis și la fel în patrie, chei de lumină și uși rotitoare obișnuite cu timpul.
Te trezești cu ce-mi va spune Azi e Azi, cartea pe care mâinile mele o cunosc, prieteni și prietene ce eram voci, nisipul galben al apusului, singura culoare ce mi-a rămas, toate acestea îmi cântă ca și insuportabila amintire a locurilor din Buenos Aires în care am fost fericit, dar nu mai pot fi încă o dată.
Cântă în ajun crepusculul tău East Lansing, știu, cuvintele ce le spun sunt exacte, din întâmplare, dar în profunzime sunt false, pentru că realitatea este de înțeles și pentru că limbajul este o aglomerație de semne

i
d
e
.

Michigan, Indiana, Winsconsin, Iowa, Texas, Colorado, Arizona, pe care voi încerca să la cânt.
9 martie 1972

114
Aurul tigrilor

De câte ori am privit până la ceasul asfințitului galben, puternicul tigru bengal mergând, venind pe calea fixată în spatele barelor groase de fier, fără să știe că era închisoarea sa. Mai târziu au venit alți tigri, tigrul de foc al lui Blake, apoi a venit alt aur, metalul îndrăgostit care era Zeus, inelul ce-n fiecare noapte concepea noi inele și pentru acestea, noi, nu exista sfârșit.
Cu anii am lăsat celelalte frumoase culori și acum mi-a rămas incerta lumină, indestructibila umbră și aurul începutului.
Oh, asfințituri, oh, tigri, oh străluciri, ale mitului și epicii, oh, aur mai de preț, firele de păr spre care jinduiesc aceste mâini.

Rosa profundă
(1975)

Cosmogonia

Nici întuneric, nici haos. întunericul
cere ochi ce văd, cum sunetul și
tăcerea cer auzul, și oglinda forma
întinderii.
Nici spațiu, nici timp. Nici măcar o
divinitate care a premeditat
liniștirea anterioară primei nopți a
timpului care va fi infinit.
Marele râu al lui Heraclit cel
Obscur, cursul său irevocabil nu a
învățat, că fluviul trecut va avea
viitorul, că fluviul uitării va avea
uitarea.
Cineva acum suferă. Cineva care
imploră, De la-nceputul istoriei
universale. Acum.

Visul

Când ceasurile miezului nopții
exultă un timp generos, merg mai
departe ca întâii vâslași ai lui Ulise
în regiunea somnului, inaccesibilă
memoriei umane.
Din această regiune se scufundă
resturi uscate celor ce nu sfârșesc
a-nțelege: ierburile mărunte ale
botanicii, diversitatea animalelor,
dialogurile cu morții, chipurile ce-n
realitate sunt măști, cuvinte ale
unor limbi vechi și de-atâtea ori o
groază incomparabilă ce nu se
poate povesti ziua.
Va fi totul sau nimic. Va fi cel ce
fără să știe că sunt eu, a privit acel
vis diferit, deșteptarea mea. Joc
resemnat și surâzător.

Prin aceste roșii labirinturi din Londra descopăr că am ales cea mai curioasă profesiune umană, de a nu fi nimeni și toți în același timp. Cum alchimiștii au căutat piatra filosofală în mercurul fugaci, o voi face în cuvinte obișnuite, cărți marcate de cartofor, moneda plebei - înapoiază magia care a fost a sa, când Thor a fost numen și gălăgie, sunetul și rugăciunea, în dialectul de azi spun la rândul meu lucrurile eterne; socotite a nu fi nedemne de ecoul marelui Byron.
Această pulbere ce sunt va fi invulnerabilă. Dacă o femeie mi-ar împărtăși dragostea versul meu ar atinge a zecea sferă a cerurilor concentrice;
dacă o femeie disprețuiește dragostea mea, va face din tristețe o muzică, un râu ce va rezona în timp.
Am trăit ca să mă uit, am fost chipul pe care-1 întrevăd și-l uit, am fost Iuda ce a acceptat divina misiune de a fi trădător, am fost Caliban în mocirlă

am fost un soldat mercenar care moare fără teamă și fără credință, am fost Policrat ce vedea cu groază inelul înapoiat destinului, am fost prietenul ce mă urăște. Persanul mi-a dat privighetoarea și Roma sabia.
Măști, agonii, învieri, vor destrăma și vor țese destinul meu și încă o dată voi fi Robert Browning

Trebuie să mă ajut cu scara pentru a urca.
O parte îi lipsește.
Ce putem căuta în mansardă fără a plăti neorânduielii?
Mirosul de igrasie.
Inserarea intră printr-o parte a planșeului.
Grinzile cerului senin sunt aproape și casa deformată.
Nimeni nu îndrăznește să pună piciorul.
O jumătate de foarfecă desperecheată.
Câteva scule inutile.
Un fotoliu pe roți stricate.
Piciorul unei veioze.
Un hamac din Paraguay cu ciucuri, destrămat.
Scripeți și hârtii.
O gravură cu statul major, de Aparicio Saravia.
O veche placă fotografică.
Un ceas (al timpului) blocat, cu pendulul rupt.
Un joc pătrat, fără pânză.
O tablă de șah din Canton, cu piesele descompletate.
Un vas pentru jeratic cu două picioare.
O geantă din piele.
Un exemplar rătăcit din Cartea Morților de Foxe cu inconfundabilă literă gotică.
O fotografie care ar putea fi a cuiva.
O piele uzată care a putut fi de tigru.
O cheie care și-a pierdut ușa.
Ce putem căuta în pod

1
2
3
n
e
t
a
x
a
ți
d
e
d
e
z
o
r
di
n
e
?

Uitării, lucrurilor uitate, ridicăm la sfârșit acest monument, fără îndoială mai durabil ca bronzul cu care se confundă.

124
Sinucigașul

Nu va rămâne în noapte o stea
Nu va rămâne noaptea
Va muri cu mine întregul, insuportabilul
univers.
Se vor șterge piramidele, medaliile
continentele și chipurile.
Se va șterge acumularea de trecut
Va fi pulbere istoria, praf și pulbere.
Stau privind ultimul asfințit Aud ultima
pasăre.
Moștenire, la nimeni, nimic.

Privighetorii

în ce noapte secretă a Engliterei Sau a
statornicului Rhin, iremediabil pierdută între
nopțile mele, la neștiutorul tău auz avea să
ajungă vocea ta încărcată de mitologie,
privighetoare a lui Vergiliu și a perșilor!
Poate niciodată nu te-am auzit, dar viața
mea se unește cu a ta, inseparabil.
Un spirit rătăcitor a fost simbolul tău în
calea enigmelor. Marinarul te-a poreclit
sirena pădurilor și cânți în noapte Julietei și
din amestecata pagină latină, și din pini,
acea altă privighetoare din Judeea și
Germania Heine glumețul, aprinsul, tristul.
Keats te aude în toate mereu.
Nu va fi unul între numele pe care popoarele
ți-1 dau pe pământ Care să nu vrea să fie
demn de cântecul privighetoarei a umbrei.
Agareanul te visează răpită de extaz pieptul
străpuns de spiritul cântatei roze ce se-
nroșește cu ultimul tău sânge. Stăruitor
urzești în seara târzie acest ritual,
privighetoare a nisipului și mărilor, care în
memorie, exaltare și poveste arde de-amor și
moare în cânt.

126
Cincisprezece monede
Al ic iei Jurado
Un poet oriental

O sută de toamne am privit minunatul tău disc.
O sută de toamne am privit arcul tău peste insule.
O sută de toamne buzele mele n-au mai tăcut.

Deșertul

Spațiul fără timp.
Luna e de culoarea nisipului.
Acum, chiar acum, mor cei din Metauro și Tannenberg

Plouă

în care ieri și-n ce grădină din Cartagina A mai căzut această ploaie ?

Asterion

Anul aduce hrană oamenilor
în fântână apă.
în mine se-nnoadă drumuri de piatră.
De ce pot să mă plâng ?
Doar seara
m-apasă un pic capul de taur.

Un poet minor

Ținta este uitarea Eu am ajuns înainte.

Geneza, IV, 8

S-a întâmplat în primul deșert.
Două mâini aruncară o piatră.
Nu s-a auzit sunet. A fost sânge.
S-a făcut pentru întâia oară moarte.
Nu mai știu am fost Abel sau Cain.

Nortumbria, 900 A. D.

înaintea zorilor năpârlesc lupii și spada e drumul mai scurt.

Miguel de Cervantes

Stele crude, altele bune au vegheat noaptea când m-am născut; celor din urmă le datorez temnița în care va visa don Quijote.

Apusul

Oprirea din urmă cu-al său asfințit, începe pampa.
începe moartea.

Vremea meditației

Timpul joacă un șah fără piese în grădină. Trosnetul unei crengi sfâșie noaptea. Afară câmpia împrăștie praful și visele.

Două iluzii, să-i imităm pe cei ce dictează
alte iluzii: Heraclit și Gautama.

Prizonierul

O pilă.
Mai întâi porțile grele de fier.
O zi voi fi liber.

Macbeth

Faptele noastre își urmează drumul ce nu
cunoaște sfârșit.
îmi voi omorî regele ca Shakespeare să-și
poată urzi tragedia.

Veșnicia

Șarpele ce mișcă marea și e marea el,
zvâcnirea repetată a lui Jason, tânăra
spadă a lui Sigurd.
Singure s-au pierdut prin timp lucrurile ce
n-au fost ale timpului.

E. A. P.
Visurile ce le-am visat. Fântâna și
pumnalul. Omul din fruntea mulțimii.
Ligeia...
Asemenea, parcă altul.

Spionul

în lumina publică a bătăliilor alții își dau viața pentru patrie și-i mai amintesc doar marmora.
Eu am rătăcit prin orașe pe care le urăsc. O spun alte lucruri.
Renunțând la onoare
îi voi trăda pe cei ce vor crede în mine, voi cumpăra conștiințe voi urî numele patriei, mă voi deda infamiei.

Simion Carbajal

In șesurile numite Antelo, acum nouăzeci de ani tatăl meu îi îngrijea. Poate unele parce au schimbat cuvinte uitate.

Nu-și amintea de el decât un singur lucru: dosul mâinii stângi îi era lovit de o bufnitură. La moșie fiecare și-a împlinit destinul: unul era îmblânzitor de cai, păstor celălalt, altul mânuia cu îndemânare lațul și Simion Carbajal era vânător.

Dacă un tigru prăda stânele sau îl auzea urlând în întuneric, Carbajal îl urmărea pe munte. Mergea cu cuțitul și câinii doar. La sfârșit intra cu el în hățiș. Asmuțea câinii. Galbena fiară se arunca asupra omului ce agita în mâna stângă pumnalul, ce era scut și capcană. Albul pântece rămânea expus. Animalul simțea că oțelul îl pătrunde de moarte. Duelul era mortal, nesfârșit. Mereu omora același tigru nemuritor. Nu te întristeze prea mult destinul său. El este al tău și al meu, iar tigrul nostru are forme ce se schimbă fară-ncetare. Se numește urâtul, amorul, întâmplarea, fiecare clipă.

131

O dimineață

Lăudată fie mila

Celui ce mi-a dăruit al șaptezecilea an și mi-a închis ochii, mă salvează de la venerabila bătrânețe și de la galeriile pretențioaselor oglinzi ale inegalelor zile, de protocoale, cadre și catedre de semnături pe interminabile proiecte pentru arhiva de pulbere și de cărți, ce sunt un simulacru al

memoriei care e din întâmplare forma fundamentală a destinului argentinian și demnitatea riscului

după cum a fost de acord și Samuel Johnson. Eu, care am suferit rușinea de a nu fi acel Francisco Borges care a murit în 1874, sau tatăl meu care a insuflat discipolilor săi dragostea pentru psihologie deși nu credea în ea;

am uitat literele care mi-au adus orice faimă am fost omul din Austin, Edinburg, Spania și am căutat aurora în apusul meu, în ubicua memorie vei fi a mea, patrie, nu în fragmentul fiecărei zile.

132

Brunaburh, 937 A.D.

Nimeni de partea ta.
Aseară a pierit un om în bătaie.
Era vivace și înalt din pura stirpe a lui
Anlaf Spada i-a intrat în piept, spre stânga.
S-a rostogolit pe pământ și a fost, o scenă de iad.
Degeaba l-a așteptat femeia ce nu l-a văzut. Nu l-au dus corăbiile ce făcură deasupra lui galbene apele, în ora dimineții, mâna din visul tău îl va căuta.
Sângele tău va fi rece.

Aseară a murit un om în Brunanburh.

1972

M-am temut că viitorul (care acum se îngustează) Va fi un adânc coridor de oglinzi indistincte, leneșe și-n asfințire, o repetiție a vanităților, în penumbra ce precede somnul mă rog zeilor al căror nume îl ignor; au trimis ceva sau altceva zilelor mele.

Le-am împlinit. E patria. Strămunii mei au servit-o cu proscripții, cu privațiuni, cu foame, cu bătălii, aici unde riscul e iar seducător.

Nu sunt dintre umbrele tutelare care s-au onorat cu versuri neuitate de timp. Sunt orb.

Am împlinit șaptezeci de ani; nu sunt orientalul Francisco Borges, care a murit cu două gloanțe în piept, în agonia oamenilor, în duhoarea unui spital de sânge, dar Patria azi, profanată dorește ca obscura mea pană de gramatică, doctă în prolixități academice, străină luptelor spadei, să reunească marele vuiet al epopeii în jurul meu. Acestea le-am trăit.

134

Un orb

Nu știu a cui e fața ce mă privește când privesc fața oglinzii;
nu știu ce bătrân pândește în reflexul ei cu liniște și obosită ură.
încet, în umbră, cu mâna pipăi invizibilele mele trăsături. O sclipire mă ajunge. Am zărit părul tău care-i de cenușă sau încă de aur.
Repet că am pierdut numai vana suprafață a lucrurilor.
Sfatul e a lui Milton și e curajos, dar cred în litere și roze.
Cred că dac-aș putea să-mi văd fața aș ști cine sunt în această rară, târzie seară.

Oglinzii

De ce stăruie neîncetat oglinda?
De ce dublează cu misterios frate
Cea mai măruntă mișcare a mâinii mele?
Pentru ce în umbră subitul reflex?
E altul acum, cel despre care vorbește
grecul, Și-l urmărește dintotdeauna.
în puritatea apei sau a cristalului
Ce mă căuta stăruitor și inutil. Stau orb.
Faptul de a nu vedea și a ști îți produce
oroare, magia multiplică Numărul celor ce
suntem.
Ce suntem și ce cuprinde soarta noastră,
Când astă moarte va copia pe altul Și apoi
pe altul, altul, altul, altul?

Cărțile mele

Cărțile mele (care nu știu că eu exist) sunt
parte din mine precum chipul cu tâmple
cărunte și ochii spălăciți care-n zadar
caută în cristale și răsfoind cu mâna
concavă. Nu fără o logică amară mă
gândesc că esențialele cuvinte ce mă
exprimă stau în aceste pagini ce nu știu
cine sunt, nu în cele ce le-am scris. Mai
bine așa, îmi vor spune mereu vocile
morților.

Talismane

Un exemplar din prima ediție a Edda
Islandorum de Sorri, tipărită în Danemarca.
Cinci volume din opera lui Schopenhauer.
Două tomuri din Odiseea lui Chapman
O spadă ce lupta în deșert.
Un ceainic cu picior-șarpe adus de
străbunica
din Lima.
O prismă de cristal.
O piatră și un evantai.
Niște dagherotipuri murdare.
Un glob pământesc de lemn pe care mi l-a
dat
Cecilia
Ingenieros și care a fost al tatălui ei.
Un baston încovoiat care a umblat prin
îmbelșugatele: America, Columbia și Texas.
Diferiți cilindri de metal cu diplome.
Toga și toca unui universitar
Devizele de Saavedra Fajardo în scoarță
mirositoare spaniolă.
Memoria unei dimineți.
Versuri de Vergiliu și Frost.
Vocea lui Macedonio Fernandez.

138

Orientul

Mâna lui Vergiliu zăbovește pe o pânză cu
prospețimea apei și întrețesute forme și
culori, duse la Roma de depărtatele
caravane ale timpului și nisipului. Se va
pierde într-un vers din Georgicele. Nu l-am
văzut niciodată. Azi e mătasea, într-un
târziu moare un evreu crucificat pentru
cheile negre pe care preotul le-a rânduit,
dar lumea generațiilor de pe pământ nu va
uita sângele și rugăciunea și pe ultimii trei
oameni de pe colină. Știu o carte magică cu
hexagrame ce marchează șaizeci și patru
de romburi ale norocului, veghii și
somnului. Câtă invenție pentru a popula
deșertul! Știu despre râuri de nisip și pești
de aur care-1 duc pe Părintele Ioan în
regiunile de dincolo de Gange și Aurora, și
de haiku ce fixează în puține silabe o clipă,
un ecou, un extaz, știu despre geniul
omului întemnițat în oala galbenă de cupru,
și de promisiunea pe întuneric.
Oh, minte care tezaurizezi incredibilul!
Caldeea care a văzut întâii aștri.
Vechile corăbii lusitane; Goa;

139

Victoriile lui Clive; ieri s-a sinucis;
Kim și lama roșie ce urmează mereu

drumul cel bun.
Mirosul fin al ceaiului, mirosul fin de santal.
Moscheile din Cordoba și Aksa și tigrul
delicat ca și chiparosul, Acesta-mi este
Orientul. Grădina ce-o am, Pentru că
memoria nu mă sufocă.

La cinci sute de ani de la Hegira, Persia privea din minarete Invazia lăncilor deșertului și Attar de Nishapur a privit o rază și-a spus cu un cernit cuvânt, ca unul ce gândește nu se roagă: - Sfera ta vagă e în mâinile mele. Timpul ne-nconvoaie pe-amândoi și ne ignoră în după-masa unei grădini pierdute. Povara ta e ridicată în umedul aer. Neîncetată maree a miresmei tale urcă pe fața mea veștejită ce cade, dar tu știi mai mult ca acel copil, ce te-a văzut prin zăbrelele somnului sau aici în această grădină, dimineața. Albul soarelui poate fi al tău sau aurul lunii sau roșu-aprinsul neclintitei spade în victorie. Sunt orb și nu știu nimic, dar prevăd care sunt bunele cărări. Fiecare lucru este infinite lucruri. Ești muzică, firmamente, palate, râuri, îngeri, roza profundă, nesfârșită, intimă, pe care Domnul o va arăta ochilor mei morți.

Titlul original este în limba engleză - The unending rose. (N.tr.)

14
2

14
2

Moneda de fier
(1976)

Elegia amintirii imposibile

Ce n-aș da să-mi amintesc un drum de țară cu zid de vălătuci, un călăreț înalt ce acoperă zorii (mare și nerușinat, lenești), într-una din zile la șes, într-o zi fără dată.
Ce n-aș da pentru mama, privind dimineața în stația Santa Irene, fără să știe că numele-i va fi Borges. Ce n-aș da pentru a-mi aminti, C-am luptat în Cepeda și l-am văzut pe Estanislao del Campo întâmpinând primul glonț cu bucuria curajului.
Ce n-aș da pentru memoria unui porton de casă secretă pe care tatăl meu o împingea noapte de noapte înainte de a se pierde în vis, și pe care a împins-o ultima dată în paișpe februarie, treizeci și opt. ce n-aș da să-mi amintesc bărcile lui Hengist pornind din nisipul Danemarcei pentru a birui insula ce încă nu era Englitera, Ce n-aș da pentru a-mi aminti

(am avut-o și s-a pierdut) o
pânză de aur de Turner, mare
ca muzica.
Ce n-aș da să-am amintirea că
l-am auzit pe Socrate care în
seara cucutei examina senin
problema nemuririi, alternând
mitul cu rațiunea în timp ce
moartea albastră îi va ieși de
sub picioarele deja reci.
Ce n-aș da pentru a avea
amintirea celei ce mi-ar fi
spus că mă iubește și de a nu
dormi până la zori, dezmățat
și ferice.

Herman Melville

Mereu îl apropie marea de saxoni, antecesorii săi, care numeau marea drumul balenei, în el se întâlnesc două enorme ființe: balena și mările cele-ndelung brăzdate. Când ochii săi au venit pe vechea mare l-au râvnit îndrăcit marile ape în acea altă mare, care e scriitura, sau în cuprinsul arhetipurilor. Omul s-a dăruit mărilor planetei și epuizantelor drumuri și-a cunoscut harponul înroșit de Leviathan și arena dungată și mirosul nopților și zorii și orizontul în care hazardul pândește și fericirea de a fi curajos și la sfârșit, plăcerea de-a împărți Itaca. învingător al mării, a călcat pământul, tare ca rădăcina munților, în care un incert itinerar liniștește cu timpul, o dormindă busolă. La moștenită umbră a livezilor Melville străbate serile Noii Anglii pentru a locui marea. Este ocara mutilatului căpitan Pequod, marea indescifrabilă și vijeliile și dezgustul pentru albeață.
Este marea carte. Este albastrul Proteu.

E atâta singurătate în aurul acesta
Luna nopților nu e luna
pe care a văzut-o întâiul Adam.
Lungile secole ale veghei umane au
umplut-o
cu-atâta plânset. Privește-o, tu ești
oglinda.

Destinul spadei

Spada acelui Borges nu-și amintește
bătăliile sale. Albstrul Montevideo
îndelung asediat pentru Oribe, și
Marea Armată, râvnită și-atât de
ușoara victorie de la Caseros,
neliniștitul Paraguay, timpul, două
gloanțe care intră în om, apa
murdară cu sânge, vânătorii de
munte din Entre Rios, șefia celor trei
granițe, calul și lăncile deșertului,
San Carlos și Junin, ultima sarcină...
Dumnezeu i-a dat strălucire și i-a
așezat orbirea. Dumnezeu i-a dat
epopeea. Era mostră. Liniștită ca o
plantă ce nu a învățat nimic de la
mâna virilă sau de la zgomot, nici de
la muncitul mâner nici de la metalul
gravat pentru patrie.
E un lucru mai mult între lucruri
uitate în vitrina unui muzeu, un
simbol și un fum; o formă curbă și
crudă ce nu privește pe nimeni. Din
întâmplare nu sunt mai puțin știutor.

Remușcare

Am făcut cele mai grele dintre
păcatele pe care un om le poate face.
Nu am fost fericit. Ghețurile uitării
mă târăsc și mă pierd Părinții mei m-
au creat prin jocul ocrotitor și frumos
al vieții, din pământ, apă, aer, foc.
înșelați.
N-am fost fericit. Neîmplinită a fost
dorința tinereții. Mintea mea s-a
străduit simetric asupra certei
artelor, ce țeseau nimicuri.
M-a legat valoarea. N-am fost
curajos.
Nu m-am abandonat. Mereu stă de
partea mea Umbra nefericirii.

Heimskringla, I, 117
Ondin sau roșul - Thor sau Cristo Blanco... Puțin importante numele și zeitățile sale; nu există altă obligație decât de a fi curajos și Einar a fost, dur stăpân al umbrelor. Era primul arcaș din Norvegia și dibaci în mânuirea spadei albastre și a corăbiilor. Din trecerea lui prin timp ne-a rămas o propoziție ce strălucește în crestomații.
A spus-o în vuietul unei bătălii pe mare. Trecută ziua, a deschis tribordul pentru abordaj; o săgeată i-a sfărâmat arcul. Regele i-a cerut să treacă în spatele său și Einar Tambarskelver a spus: Norvegia, majestate, e în mâinile tale. Secole după, altcineva a salvat istoria în Islanda. Eu am adus-o acum, atât de departe de-acele mări și-acel suflet.

în Islanda zorii

Acesta e dimineața.
Anterioară mitologiei sale și lui Crist Blanco. Va crea lupul și șarpele care este și el marea.
Timpul nu roza.
Va crea lupii și șarpele care sunt marea.
Acum pleacă nava care va ara cu unghiile morților.
Este cristalul umbrei în care se privește Dumnezeu, ce nu are chip.
Este mai greu decât mările și mai înalt decât cerul.
Este un zid uriaș suspendat.
Sunt zorii în Islanda.

152
Olaus Magnus (1490- 1558)

Cartea e de Olaus Mangus, teologul
Care n-a abjurat de Roma când
Nordul practica doctrina lui Jon
Wyclif, Hus și Luther. Exilat al
Septentrionului cânta mai târziu în
Italia pentru alinarea durerilor sale și
a compus istoria poporului său
trecând din faptă în poveste.
O dată, o singură dată am ținut-o în
mâini. Timpul nu a șters dosul
obositului pergament, scrisul cursiv,
curioase gravuri în oțel, temelii
pentru latina sa doctă. A avut acea
diplomație. Oh, nu te-am citit și nu te-
am prezentat, carte; frumoasa ta
condiție de lucru etern a intrat într-
un târziu în apele veșnice ale lui
Heraclit, care-mi urmează tristețea.

Ecouri

Blestemată carnea, de spada Lui
Hamlet moare un rege al Danemarcei
în palatul de piatră, ce domina marea
piraților săi. Memoria și uitarea
întrețes o poveste a altui rege mort și
a umbrei sale. Saxo Grămăticul
adună acea cenușă în a sa Gesta
Danorum. Secole și regele se întorc
să moară în Danemarca și în același
timp, ciudată magie, într-un șopron al
mahalalelor Londrei. L-a visat
William Shakespeare.
Eternă ca faptul cărnii sau ca și
cristalele aurorei sau ca fețele lunii e
moartea regelui. A visat-o
Shakespeare și urmează să o viziteze
oamenii și e unul din obiceiurile
timpului și un rit ce se petrece în ora
predestinată unor forme eterne.

Monede

Geneza IX, 13
Arcul Domnului brăzdează pământul și ne binecuvântează. în marele arc pur stau binecuvântările viitoare, astfel și dragostea mea, ce așteaptă.
Matei XXVII, 9
Moneda căzută în mâna goală.
Nu o poate suporta, deși e ușoară, și lăsată să cadă. Totul a fost în van.
Altul a spus: încă lipsesc douăzeci și nouă
Un soldat de aur
Coboară mâna mea bătrână, arcul uitat taie transversal, cu putere.
Moare un sunet. Omul nu-și amintește că demult a mai făcut la fel.
Un vis îl știau trei. Ea era prietena lui Kafka.
Kafka l-a visat, îl știau trei.
Femeia i-a spus prietenului
Aș vrea ca noaptea asta să mă iubești, îl știau trei.
Omul răspunde: Dacă păcătuim, Kafka ne va visa.

Unul a știut.

Nu mai era nimeni pe pământ.
Kafka a zis:
Acum, plecați cei doi, am rămas singur, îmi mai rămâne să visez.

In original titlul este în limba germană: Ein Traum (Nota tr.)

Heraclit

Heraclit se plimba după-masa prin Efes. Seara l-a ajuns, fără ca el să fi hotărât în marginea unui râu tăcut al cărui destin și nume îl ignoră. Există un Janus de piatră și niște plopi. S-a privit în oglinda curgătoare, a descoperit și formulat sentința pe care generații de oameni nu au dat-o uitării. Vocea lui a spus: Nimeni nu coboară de două ori în aceeași apă. Se oprește. Simte uimirea unei groaze sfinte că și el este râu și o curgere. Dimineața vrea să-și amintească noaptea și totul din ajun. Nu poate. Repetă sentința. O vede imprimată-n viitor cu litere clare în una din paginile lui Bumet. Heraclit nu știe greaca. Janus, zeul porților, nu e un zeu nici azi. E un simplu artificiu pe care l-a visat un om cărunt pe țărmul Red Cedar, un om ce țese endecasilabi pentru a nu se gândi atât la Buenos Aires și la chipurile dragi. O lipsă.

Nu fi ca alții

Nu vei salva cele scrise pentru care frica te-a implorat nu fi ca alții și vei vedea acum centrul labirintului ce țese trecutul tău. Nu te salvează agonia lui Iisus sau Socrate, nici puternicul Siddharta, care a acceptat să moaară într-o grădină spre sfârșitul zilei,

împărăție, de asemenea, e cuvântul scris de mâna ta sau verbul rostit de gura ta. Nu este durere în iad și noaptea lui Dumnezeu e fără sfârșit, substanța ta este timpul, neîntreruptul timp. Fii fiecare clipă solitară.

158

Semne

Susanei Bombai

în 1915, la Geneva, am văzut pe terasa unui muzeu un vechi clopot cu litere chinezești. în 1976 am scris aceste versuri:
Indescifrabilă și singură, știu ce poate fi noaptea incertă, o rugăciune de bronz, o sentință în care se încifrează știința unei vieți sau a unei seri sau visul lui Chuang Tzu, pe care acum îl cunoști sau o faptă trivială sau o

parabolă sau un mare imperiu, azi niște
silabe, sau universul sau numele tău secret,
sau acea enigmă cercetată degeaba de-a
lungul timpului, a zilelor sale.
Poate fi totul. Lasă-mă în umbră.

159

Moneda de fier

Aici este moneda de fier. Să întrebăm cele
două fețe care să fie răspunsul întrebării pe
care nu și-a pus-o nimeni:
De ce bărbatul spune că o femeie îl iubește?
Privim. In lumea de sus se țese firmamentul
cvadruplu ce susține diluviul și
neschimbătoarea pânză a stelelor.
Adam, tânărul tată și tânărul paradis.
Seară și dimineață. Dumnezeu în fiecare
creatură.
In acest labirint pur stă reflexul chipului tău.

Să aruncăm din nou moneda de fier
care este de asemenea și oglindă magică.
Reversul ei este nimeni și nimic și umbră și orbire.
Aceasta este.
De fier amândouă fețele produc același ecou.
Mâinile tale și limba sunt martori infideli.
Dumnezeu este centrul de neatins al inelului
Nu exalta nici nu condamna. Operă minunată: uitarea.
De ce nu te iubește maculat de infamie? în umbra altuia căutăm umbra noastră; în cristalul de aur, reciproc, al nostru cristal.

Istoria nopții
(1977)

Alexandria, 641 A.D.

De la întâiul Adam care a văzut noaptea și ziua și forma mâinii sale oamenii au fabulat și fixat în piatră sau metal ori în pergament atâtea întâmplări din lume sau plăsmuiri ale visului.
Aici este osteneala sa: Biblioteca.
Se spune că numărul volumelor ce le cuprindea a lăsat în urmă cifra aștrilor sau a nisipului din deșert.
Omul care a vrut să o epuizeze și-a pierdut rațiunea și ochii temerari.
Aici marea memorie a secolelor ce au fost, spade și eroi, laconicele simboluri ale algebrei înțeleptul care a cercetat planetele ce conduc destinul, virtuțile ierburilor și fildeșii talismanici, versul în care s-a pierdut gingășia, știința ce descifrează solitarul labirint al lui Dumnezeu, teologia, alchimia ce în bară caută aurul și în chipurile idolatrului.
Spun necredincioșii că dacă va arde, va arde istoria. Se greșește. Mintea omenească va concepe un infinit de cărți.
Dacă din toate nu ar rămâne una singură, s-ar întoarce

163 să conceapă fiecare pagină și fiecare rând fiecare muncă și amor al lui Hercules, fiecare text de pe orice manuscris.
în primul secol al Hegirei, eu, acel Omar

care a supus perșii și care a impus
Islamul pe pământ, am ordonat soldaților
mei ce distruseseră cu foc marea
Bibliotecă
ce astfel a încetat să mai existe.
Lăudat să fie Dumnezeu ce nu doarme și
Mahomed, profetul.

164
Alhambra

Plăcut susurul apei celor copleșiți de
negre nisipuri plăcută mâinii concave
marmura rotundă a columnei plăcute

finele labirinturi ale apei între lămâi,
plăcută muzica strofelor, plăcut amorul și
plăcută rugăciunea îndreptată către un
Dumnezeu ce stă singur plăcută insomnia.
De nimic hangerul în fața lăncilor lungi
ale mulțimii, nici un rost să fii cel mai.
Plăcut să simți sau presimți, rege bolnav,
blândețea ta este plecată, ți se va lua
cheia crucea necredinței va șterge luna
seara ce-o privești este ultima

Granada 1974

Metaforele din O mie și una de nopți

Prima metaforă este râul.
Marile ape. Cristalul trăiește așteptând
aceste uimitoare minunății care au fost
ale Islamului și sunt ale tale și ale mele
azi. Atotputernicul talisman ce tot pe-atât
e sclav, duhul închis în vasul cu cobre
pentru sigiliul solomonic;
jurământul regelui ce și-a predat într-o
noapte reginei justiției, sabia, luna ce stă

singură;
mâinile ce se ridicau ca și cenușa;
călătoriile lui Sindbad, acest Odiseu urzit pentru setea aventurii sale, nepedepsită de Dumnezeu; lampa; simbolurile care-i anunțau lui Rodrig cucerirea Spaniei de către arabi, semnul ce a descoperit că este un om, care joacă șah; regele lepros;
înaltele caravane; munții de piatră imam ce face să explodeze corabia, șeicul și gazela; o lume fluidă de forme ce se schimbă ca norii, subiecte ale destinului arbitrar sau ale hazardului - același lucru; cerșetorul care poate fi un înger și peștera care se numește Sesam.
A doua metaforă este trama

 cu un covor care arată privirii un haos de culori și linii libere, un hazard și o amețeală, dar o lege secretă îl stăpânește. Cu un alt vis, Universul, Cartea Nopților este țesătura: din cifre tutelare și obiceiuri șapte frați și șapte călătorii trei cădii și trei dorințe, dar cine a privit Noaptea Nopților, neagra coadă de cometă înamorată în care îndrăgostitul vede trei nopți, trei viziri și trei judecători, și deasupra tuturor, prima și ultima cifră a lui Dumnezeu: Unul. A treia metaforă e un vis. Mahomedanii și perșii l-au visat în portalurile treazului Orient sau în grădinile ce-acum sunt pulbere și vor urmări oameni visând până în ultima clipă a zilei. Ca în paradoxul eleat, visul

se împarte în alte vise și fiecare în alte și alte ce întrețes oțioase un oțios labirint, în carte stă Cartea. Fără să știe regina a povestit regelui uitată acum istorie a celor doi. Visul se desfășoară. A patra metaforă este o hartă a acestei regiuni nedefinite, Timpul,

 de când măsoară treptele umbrelor și veșnica deteriorare a marmurelor și pașii generațiilor.
Totul. Vocea și ecoul, cel pe care-1 privesc fețele opuse ale Bifrontelui, lumi de argint și lumi de aur roșu și necurmata veghe a aștrilor.
Spun arabii că nimeni nu poate citi până la capăt Cartea Nopților. Nopțile sunt Timpul, cel ce nu doarme. Continuând să citești moare ziua și Sheherazada îți va spune povestea ta.

Balkh Nishapur, Alexandria; nu este important numele. Ne putem imagina o piață, o tavernă cu înalți privitori, treji, un râu care repetase chipurile generațiilor. Ne putem imagina la fel o grădină prăfoasă, pentru că deșertul nu este departe. S-a format un cerc și un om vorbește. Nu ne este dat să descifrăm (regatele și secolele sunt multe) turbanul oarecum, ochii de vultur, pielea măslinie și vocea aspră care articulează cu spor. Nici el nu ne vede; suntem în afara razei lui. Spune povestea primului șeic și a gazelei sau a acelui Ulise ce a fost poreclit Sindbad Marinarul.
Omul vorbește și gesticulează. Nu știe (alții vor ști) că este din neamul acelor confabulatores nocturni, a răposaților nopții, pe care Alexandro Bicome i-a adunat pentru plăcerea veghilor sale. Nu știe (niciodată nu va ști) că este binefăcătorul nostru. Pare că vorbește pentru unii, puțini și pentru unele monede și într-un pierdut ieri, țesut în Cartea celor o mie și una de nopți.

Cutia muzicală

Muzica Japoniei. Avar se desprind în clepsidră picături de miere lentă sau de invizibil aur care în timp repetă eterna și fragila tramă, misterioasă și clară. Mă tem că oricare poate fi ultima. Sunt un ieri ce se întoarce. Din ce templu din ce trezită grădină în munți, din ce veghe înaintea unei mări neștiute, din ce pudoare a melancoliei, din ce pierdută și regăsită seară ajunge la mine, viitorul lor îndepărtat? Nu voi ști. Nu importă. In acea muzică sunt eu. îmi place să fiu. Simt că-mi pierd sângele.

Mergea și venea, delicat și fatal, încărcat cu infinită energie, de cealaltă parte a barelor solide de fier și toți îl priveam. Era tigrul acelei dimineți, în Palermo, și tigrul Orientului și tigrul lui Blake și al lui Hugo și Shere Khan și tigrii care au fost și care vor fi, și de asemenea, tigrul arhetip, socotind că exemplarul este toată specia.Gândeam că este sangvinar și frumos. Norah, o fetiță zice: Este făcut pentru dragoste

Leii

Nu ritmata splendoare a tigrului nici
jaguarul gesturilor fixate dinainte nici
pisica sigiliu.Tribului îi lipsește felina, dar
ea a incendiat mereu visele oamenilor.
Leii în aur și vers,
în grădinile Islamului și în Evanghelii,
uriașii lei în lumea lui Hugo, leii la poarta
din Micene, leii ce erau crucificați în
Cartagina. In violentul cupru de Durero
mâinile lui Samson îl despică în două.
Este jumătatea sfinxului secret și
jumătatea zgripțuroiului ce în peșteri
concave păzește aurul umbrei. Este unul
din simbolurile lui Shakespeare. Oamenii
îl sculptează cât munții și imprimă forma
sa pe stindarde și-l încoronează rege
peste alții.
Cu ochii lui de umbră La văzut Milton
ieșind din glod a cincea zi, picioarele din
față dezlegate și înfricoșătorul cap pe sus.
Strălucește în roata caldeilor și mitologia
îl glorifică.
Un animal asemeni unui câine captiv se
poartă-n gesturi fine.

Endimion din Latmos

Dormeam pe culme și era frumos corpul
meu pe care anii l-au șubrezit, înalt în

noaptea elenă, centaurul întârzia cuadrupla alergare pentru a-mi spiona somnul. Mi-a plăcut să dorm pentru a visa și pentru celălalt somn curățat care eludează memoria și ne purifică de povara de a fi cei ce suntem pe pământ. Diana, zeița ce e asemeni lunii, mă vedea dormind în munte și încet coborî în brațele mele aur și amor în incendiara noapte. Eu apăsam inelele mortale și aș fi vrut să nu văd gura frumoasă ce profana buzele mele de pulbere. Am inspirat mireasma lunii și cerească-i voce a șoptit numele meu. Oh, curați obraji ce se căutau, Oh sărut omenesc și încordare a inimii! Nu știu cât a durat fericirea; există lucruri ce nu măsoară rasismul nici floarea nici delicata zăpadă. Lumea mă evita. îi înspăimânta cel ce a fost iubit de lună.

Anii au trecut. Un zbucium îngrozește așteptarea mea. Mă întreb dacă acel tumult de aur în munte

 a fost de-adevăratelea sau n-a fost decât vis. Inutil să-mi repet că amintirea de ieri și un vis, sunt același lucru. Dar singurătatea mea realeargă drumuri comune ale sferei, mereu caut în vechea noapte a numenelor indiferenta lună, fiică a lui Zeus.

174
Scolie

După șapte ani de muncă și de aventuri ciudate, Ulise, fiul lui Laertes, s-a întors în Itaca sa. Cu sabia și arcul se răzbuna în mod cuvenit. Uimită până la frică, Penelopa nu îndrăznește să-l recunoască și recurge pentru a-1 verifica la un secret pe care-1 știu cei doi și numai ei: patul nupțial, ce nu putea fi mișcat de nici un muritor, pentru că măslinul din care era făcut, era legat de pământ. Aceasta este povestea ce se poate citi în cartea a douăzeci și treia din Odiseea.
Homer nu neglija faptul că lucrurile trebuie spuse într-un mod indirect. De aceea îl ignorau grecii, cărora limbajul natural le era mit. Povestea patului natural ca arbore este o metaforă. Regina a presupus că necunoscutul era rege când s-a văzut în ochii lui; când a simțit în dragostea ei că întâlnește dragostea lui Ulise.

175
Nici măcar pulbere nu sunt

Nu-mi place să fiu cine sunt. Avara soartă
mi-a oferit secolul al șaptesprezecelea,
pulberea și rutina Castiliei lucruri
repetate, dimineața ce, promițând azi-ul
dă ajunul logosul preotului și al
bărbierului, singurătatea va neglija timpul
și pe o nepoată îndepărtată, analfabetă.
Sunt umbra intrată în ani. O pagină îmi
descoperă neauzite voci ce mă căutau,
Amadis și Urganda. Mi-am vândut
pământurile și mi-am cumpărat cărți pe
care le răspândesc direct tipografiile
Graalul, care adună sângele omenesc pe
care Fiul l-a vărsat pentru a ne mântui,
idolul de aur a lui Mamona, piroanele,
crenelurile, stindardele și operațiunile
magiei.
Cavalerii creștini au străbătut regatele
pământului, vindecând onoarea rănită sau
impunând justiția cu ajutorul săbiei.
De-ar vrea Dumnezeu ca un trimis să
redea timpului nostru acea practică
nobilă.
Visurile mele-1 împart. L-am simțit de-
atâtea ori în trista-mi came celibă. Nu știu
încă numele său. Eu, Quijano, voi fi
palatin. Voi fi visul meu.

176 în asta bătrână casă există un scut
vechi și o sabie de Toledo și o lance și

cărți adevărate în mâna mea îmi promit victoria.

în mâna mea? Fața mea (ce nu am văzut-o) nu proiecta o față în oglindă.

Nici măcar pulbere nu sunt. Sunt un vis ce întrețese în vis și trezie pe fratele meu și tatăl, căpitanul Cervantes, care a combătut pe mări la Lepanto și a învățat de la latini și arabi...

Pentru ca eu să pot visa la altul a cărui vie memorie să fie parte a zilelor omului, te implor: Dumnezeul meu, visătorul meu, visează-mă mai departe.

Islanda

Ce fericire pe toți oamenii Că Islanda mărilor există. Islanda zăpezilor tăcute și a apei clocotitoare. Islanda nopții ce se

boltește peste veghe și somn. Insulă a zilei albe ce coboară tânără și muritoare ca Badr. Roșă rece, insulă secretă care a fost memoria Germaniei și a salvat pentru noi întreagă, stinsa-i mitologie; inelul care face nouă inele, marii lupi din pădurea de fier ce devoră luna și soarele, corabia pe care Cineva sau Ceva a construit-o cu ale morților.
Islanda craterelor ce așteaptă, și a liniștitelor stâne.
Islanda serilor nemișcate și a oamenilor puternici ce sunt acum marinari, barcagii și parohi ce ieri au descoperit un continent. Insulă a iepelor cu coamă lungă ce fată pe pajiști și lavă, insulă a apei revărsate, a monezilor, a speranței nesăturate.
Islandă a marii memorii concave ce nu este nostalgie.

178
Gunnar Thorgilsson (1816- 1879)

Memoria timpului e plină de spade și nave și de pulberea imperiilor și de zgomotul hexametrilor și de nalți cai de luptă și de strigăte și de Shakespeare. Vreau să-mi amintesc acel sărut Ce mi l-a dat în Islanda.

O carte

Cu greu un lucru între lucruri dar la fel o armă. A fost forjată în Engliteraîn 1604, și-au încărcat-o cu un vis. Zăvorârea visată și furia și noaptea și stacojiul. O cântărește palma mea. Cineva spune ce cuprinde infernul: fălci de cal, vrăjitoare ce sunt parce, pumnale care fac legile umbrei, aerul gingaș al castelului te va vedea murind, delicată mână în stare să însângerezi mările, spada și strigătul de luptă. Acel silențios tumult doarme în spațiul închis al uneia din cărțile acelui liniștit raft. Doarme și așteaptă.

Nu se priveau. în penumbra împărțită cei doi stăteau serioși și tăcuți.
El îi luă mâna stângă, scoase și îi puse inelul de fildeș și inelul de argint. Apoi îi luă mâna dreaptă, scoase și îi puse două inele de argint și inelul de aur cu piatră scumpă.
Ea întinse alternativ mâinile.
Asta dură ceva vreme. Fură împletite darurile și își împreunară palmele.
Procedară cu lentă delicatețe temându-se să nu greșească.
Nu știură că era necesar acel joc pentru determinarea lucrului care se va întâmpla, în viitor în regiunea știută.

Istoria unei perechi Povestea curge egal se spune-n Buenos Aires și în pământul oriental Unul al locului și un străin mereu sunt doi ce povestesc mereu e târziu. Seara aceasta licurici strălucesc.
Nu s-au mai văzut la față n-a fost împreună să steie nu s-au certat în viață nici pentru favor de femeie. Străinului i-a spus Pentru plată există un viteaz a venit hotărât să-l încerce și-ntre oameni îl caută azi. Afară frumos l-a poftit s-au înțeles și-au ieșit cuminți nu s-au amenințat în casa în care-au venit Se-ncrucișează pumnale blegii încep să se strângă

 rămâne întins un bărbat ce moare fără să plângă Numai seara aceea se văd să se uite nu s-ar întoarce nu lăcomia îi poartă-n prăpăd amor de femeie nu-i toarce Nu merge să fii prea viclean nici mai puternic în soarte mereu piere în van cel ce caută moarte.

Pentru atât au trăit cei doi toată viața șters e cum s-au numit acum li se pierde și fața.

Condamnatul

Una din cele două străzi ce se întretaie poate fi Andres sau San Juan sau Bermejo; totuna e. In liniștita înserare, Ezequiel Tabares așteaptă. De la colț poate supraveghea fără să fie observat de nimeni, ușa mare a casei cu chiriași întredeschisă. Nu este neliniștit, dar de câteva ori schimbă trotuarul și intră în depozitul solitar, unde un funcționar îi servește aceeași ginebră care arde gâtul pentru doar câțiva bani de aramă. Apoi se întoarce la postul său. Știe că Cheng nu va întârzia să iasă, Cheng cel care a părăsit-o pe Matilde. Cu mâna dreaptă atinge umflătura pumnalului, mai jos de partea zimțată. în această perioadă nu se prea înțelege cu femeia: se gândește însă în altă parte. Simte prezența fără importanță a merelor, ferestrelor cu zăbrele, terasele de pe acoperișurile caselor, locuințelor din plăci sau din pământ. Omul urmărește cu privirea aceste lucruri. Fără să știe, Buenos Aires a crescut în jurul său ca o plantă care-și face rădăcina. Dintr-odată se vede înconjurat de case noi și de marile trenuri personale, murdare. Lumea-i străpunge inima și el nu-și dă seama. Nici nu știe că suferă o pedeapsă. Urăște la culme. Astăzi, 13 iunie 1977, degetele de la mâna dreaptă a compatriotului mort Ezequiel Tabares, condamnat în câteva minute în 1890, mângâie în eterna înserare un

pumnal imposibil.

184

Bunenos Aires, 1899

Fântâna. în fond țestoasa.
Peste grădină incerta astronomie copilărească. Moștenire: argintăria ce se oglindește în abanos. Fuga timpului, ce la început băltea. O sabie ce a servit în deșert. Un chip grav de militar mort. Tinda umedă. Casa bătrână, în grădina care a fost a sclavilor umbra viei ce se boltește.
Fluierul unui noptatic pe cărare, în apropiere dorm sute.
Nimic. Singură această mijlocire ce bâjbâie între uitare și elegie.

Calul

Câmpia îl așteaptă de la început. Dincolo de ultimii piersici, la apă, un cal mare alb, cu ochii ca dintr-o gravură persană, cu coamă și coada învolburate. Este drept și ferm, făcut din curbe largi. îmi amintesc versul lui Chaucer: a very horsely horse (un cal călesc). Nu ai cu ce-1 compara și nu este aproape, dar se știe că e foarte înalt.
Nu pot salva cu nimic, acum, amiaza zilei. Aici și acum este calul, dar altceva este distinct la el, pentru că exact la fel este un cal într-un vis al lui Alexandru al Macedoniei.

186
Gravură

De ce întoarcerea încuietorii mi-a dus cu veche uimire ochii către gravura în care un tătar de pe cal prinde un lup de stepă? Fiara se întoarce etern. Călărețul o privește. Memoria îmi admite această gravură dintr-o carte a cărei culoare și limbă îmi scapă. Mulți ani a fost să nu o văd De-atâtea ori m-a-nfricoșat memoria. In concavele catacombe și palate; (zice sf. Augustin) există atâtea lucruri. Infernul și cerul e în ea. Pentru primul ajunge închiderea obișnuitului, gingașului zilelor tale și-orice coșmar al nopților; pentru altul, amorul celor ce iubesc, răcoarea apei în gâtul însetatului, rostul și manifestarea ei, luciul neschimbat al abanosului sau luna și umbra-aurului lui Vergiliu.

187
Things that might have been

Mă gândesc la lucrurile care puteau fi și

n-au fost Tratatul de mitologie saxonă pe care Beda nu l-a scris
Opera neconcepută a lui Dante, ce i-a fost dat să o presimtă, când corecta ultimul vers al Comediei.
Istoria fără seară a Crucii și fără întârziere a cucutei.
Istoria fără chipul Elenei.
Omul fără ochii pe care ni i-a hărăzit luna
Victoria Sudului în trei zile la Gettysburg.
Dragostea pe care nu o împărtășim.
Marele imperiu pe care vikingii nu au dorit să-l fondeze.
Orașul fără roată sau fără roză.
Judecata lui John Donne asupra lui Shakespeare.
Celălalt com al Unicornului.
Pasărea fabuloasă din Irlanda, care se poate afla în două locuri în același timp.
Fiul pe care nu l-am avut.

Luna, fildeș, instrumente, trandafiri,
lămpi și linia lui Durer cifrele noi și
schimbătorul zero, trebuie să ne
prefacem că există acestea. Trebuie
născocit că în trecut au fost Persepolis și
Roma și ca o arenă a mințit subtil soarta
crenelului secole de fier îl vor prăpădi.
Trebuie născocite arme și rugul epopeii
și jefuitori ce rod pământului stâlpii.
Trebuie născocite altele. E minciuna.
Sigură tu ești. Tu, nenorocirea mea și
fericirea mea inepuizabilă și pură.

G. A. Burger

Nu reușesc să înțeleg de ce mă

afectează în acest fel lucrurile ce-i
urmară lui Burger (două date ale sale
sunt în enciclopedie) în una orașele de
câmpie, de pe lângă râul cu un singur
mal pe care crește palmierul, nu pinul.
Ca toți oamenii a auzit și a spus
minciuni, a fost trădat și a fost trădător
a suferit în dragoste de multe ori și a
tras nopți de insomnie, a văzut cristalele
cenușii ale zorilor;
a meritat marea voce a lui Shakespeare
(lângă care stau alții)
și a lui Angelus Silesius din Breslau și cu
falsă lene șlefuia versuri în stilul epocii
sale.
Știa că prezentul nu-i altceva decât o
ramură fugace a trecutului și că suntem
facuți din uitare: învățătura la fel de
inutilă ca și corolarele lui Spinoza sau
magiile fricii.
In orașul apropriat râului nemișcat, la
două mii de ani de la moartea unui zeu
(istoria la care mă refer este veche).
Burger era singur, și acum, precis și
acum, șlefuiește versuri.

Așteptarea

Degrabă deschid ușa să intri, oh
așteptare, înainte să visez grăbitul

clopoțel, neliniște, universul a creat o nesfârșită înșiruire
de lucruri concrete. Nimeni nu poate
număra acea amețitoare cifră, a celor
înmulțite de oglinzi, a umbrelor ce se
ridică și coboară, a pașilor ce se
despart și se-ntâlnesc. Nisipul nu-și știe
numărul.
(în pieptul meu, ceasul de sânge
măsoară groaznicul timp al așteptării).
înainte s-ajungă
un călugăr are să sune cu ancora, un
tigru va muri în Sumatra, nouă oameni
vor muri în Borneo.

Oglinda

De copil mă temeam că oglinda îmi va
arăta altă față sau o oarbă mască

impresionabilă ce va oculta ceva, fără îndoială, atroce. Mă temeam, de asemenea, că timpul liniștit al oglinzii va devia cursul cotidian al orelor omului și va găzdui între vagile granițe imaginare ființe, forme și noi culori.
(Nimănui nu am spus; copilul este timid)
Mă tem acum că oglinda închide adevăratul chip al sufletului meu, rănit de umbre și vini, el pe care Dumnezeu îl vede, dar nu oamenii.

Franței

Frontispiciul castelului avertiza: «Oprește-te înainte de a intra și când ieși nu vei ști ce-ți rămâne». Diderot

povestește parabola. In ea sunt zilele mele, multele mele zile.
M-au abătut alte iubiri și erudiția vagaboandă, dar nu voi rămâne în Franța voi sta acolo când plăcuta moarte mă va chema într-un loc din Buenos Aires.
Nu voi ști seara și luna, va spune Verlaine.
Nu voi ști marea și cosmogonia, va răspunde Hugo. Nu-i prietenie, fără Montaigne.
Nu va spune focul, va zice Joanna și umbrele ce le evoc nu se vor înmulți la nesfârșit
Cu ce verset intraseși în viață ca acel scamator al lui Bastardo ce intrase cântând în luptă, cântând cântecul lui Roland și nu a văzut sfârșitul dar a presimțit victoria? Ferma voce, roasă din secol în secol și toate spadele sunt în Durendal.

Manuel Peyrou

Al său a fost modelul generos de prietenie genială. Era fratele căruia în ore grele

puteam să ne confesăm cu totul, fără să spună ceva, îi rămânea să ghicească ce nu vrea să confeseze orgoliul. Mulțimea pentru felurimea lumii, enigmele curioasei condiții omenești, albastrul tutunului gânditor, dialogurile ce se învecinau cu zorii, șahul heraldic și abstract, arabescurile hazardului, plăcutul gust al fructelor și păsărilor, cafeaua insomniei și potrivitului vin ce comemora și unea. Un vers din Hugo putea extazia. L-am văzut.
Nostalgia a fost un obicei al sufletului său. îi plăcea să trăiască pierdut, în mitologia cuțitarilor unui colț din Sud sau din Palermo sau în pământurile ce ochilor săi de came fură oprite: matura Franță și America aurorei și a carabinei, în lungimea dimineții se abandona invenției de povestiri în care timpul nu cădea, ci se conjuga cu vitejia ce o aveam și amarul prezentului.
Apoi a căzut și s-a stins.

Această pagină nu e elegie.
Nici lacrimi nici marmură ce prescrie
canoane retorice. Se-ntunecă ferestrele.
Sincer am vorbit de-un prieten drag, Ce
nu a murit, ce nu poate muri.

Cel care sunt

Mi-am uitat numele. Nu mai sunt Borges (Borges a murit în La Verde înaintea gloanțelor) nici Acevedo, visând o bătălie nici tatăl meu pasionat de cărți; a acceptat să moară dimineața, nici Haslam, descifrând versetele Scripturii, departe în Northumberland, nici Suarez, în încurcătura lăncilor.
Sunt cel mult umbra pe care o proiectează aceste umbre amestecate, intime mie. Sunt memoria ei, dar sunt altul ce a fost, ca Dante și ca toți oamenii în rarul Paradis și în prea desele infemuri necesare; sunt carnea și plăcerea pe care nu le văd. Sunt la capătul zilei, resemnatul ce are un glas distinct între vocile limbii castiliene pentru a spune fabulele ce epuizează ceea ce se cheamă literatură.
Sunt cel care a răsfoit enciclopediile, școlarul întârziat cu tâmple albe sau gri, prizonier într-o casă plină cu cărți ce nu au litere cel care-n penumbră scandează un teribil hexametru învățat cu Rodano căruia îi place să salveze un orb care aude focul și apele mâniei,

cu ceva din Fedru și Vergiliu. Trecutul
mă covârșește cu imagini Sunt memoria
bruscă a sferei Magdeburg sau a
literelor runice sau a unui distih de
Angelus Silesius Sunt cel care nu are
altă mângâiere decât amintirea
vremurilor fericite.

O sâmbătă

Un om orb într-o casă goală obosește pe limitatele drumuri singure și atinge pereții ce se prelungesc cristalul ușilor interioare și asprele cotoare ale cărților văzute dragostei sale și stinsa argintărie ce a fost de la răposații săi și grifonii de apă și ramele și unele monede șterse și cheia. Stă singur nu vede nimic pe oglindă Merge și vine. Mâna îi atinge ușor marginea Primului raft. Fără să-și propună s-a întins pe patul singur și simte că nenumăratele lucruri ce la făcea la început se supun unui joc ce nu-1 înțelege și pe care-1 conduce un Dumnezeu indescifrabil. Cu vocea înaltă repetă și ritmează fragmente din clasici și încearcă combinații de verbe și epitete și bine sau rău scrie acest poem.

198
Lucrurile

Asfințiturile și generațiile.
Zilele, și niciuna nu va fi prima.
Prospețimea apei în gâtul lui Adam.
Rânduitul Paradis Ochiul descifrând întunericul. Dragostea lupilor în zori.
Cuvântul. Hexametrul. Oglinda. Tumul Babei și superbia.
Luna pe care o priveau caldeii. Nisipul infinit al Gangelui.
Chang-Tzu și fluturele pe care-1 visa.
Merele de aur ale insulelor.
Pașii rătăcitului în labirint Pânza neterminată a Penelopei. Timpul circular al stoicilor. Moneda în gura celui ce a murit. Greutatea spadei în balanță.
Fiecare picătură de apă în clepsidră.
Vulturii, fastul, legiunile.
Cezar în dimineața de la Farsalia Umbra crucilor pe pământ.
Șahul și algebra persană.
Chipul marilor migrații Cucerirea regatelor cu sabia Vrăjitoare neobosită.
Marea deschisă. Ecoul ceasului în memorie.
Regele judecat pentru ce a făcut.
Pulberea incalculabilă ce s-a produs.

19
9
Vocea privighetoarei în Danemarca.

Dreapta linie a caligrafului.
Chipul sinucigașului în oglindă.
Jocul trișorului. Lăcomia aurarului.
Formele norilor în deșert.
Fiecare arabesc al caleidoscopului.
Fiecare remușcare și fiecare lacrimă.
S-au precizat aceste lucruri
Pentru că mâinile noastre se vor întâlni.

Sabia va muri ca rasismul.
Cristalul nu e mai fragil decât stânca.
Pulberea este viitorul lucrurilor. Fierul este urină. Vocea, ecoul. Adam, tânărul tată, este cenușa ta. Ultima grădină va fi prima. Privighetoarea și Pindar sunt voci. Aurora este reflexul întâmplării. Micenianul, masca de aur. Zidul înalt, ultragiată ruină. Urquiza, cel ce lasă pumnalele. Chipul ce se privește în oglindă nu e cel de ieri. Noaptea l-a stricat. Gingașul timp ne schimbă. Ce fericire apa invulnerabilă ce curge în parabola lui Heraclit sau neatinsul foc, dar acum, în această lungă zi ce nu trece, mă simt trainic și părăsit.

Istoria nopții

De-a lungul generațiilor oamenii au înființat noaptea. La început a fost orbirea și visul și ghimpii ce răneau pielea

despuiată, și teama de lupi.
Niciodată nu vom ști cine a creat cuvântul pentru intervalul umbrei ce desparte cele două crepuscule;
niciodată nu vom ști în ce secol a apărut cifra mărimii spațiului dintre stele.
Altele le-a născut mitul.
A facut-o mama liniștitelor Parce care țin destinul și sacrificau oile negre, și cocoșul ce prevestea sfârșitul. Douăsprezece lucruri au spus caldeii; lumi infinite; porticul.
Hexametrii latini au modelat-o și teroarea lui Pascal.
Luis de Leon a văzut în ea patria sufletului său zguduit.
Acum o simțim inepuizabilă ca un vin vechi și nimeni nu o poate privi fără amețeală eternitatea i-a pus timpul în spinare.
Acum cred că nu ar exista fără acele delicate instrumente: ochii.

Cifra
1981

Ronda

Islamul a fost spadele ce-au pustiit apusul și aurora și zgomotul oștilor pe pământ și o revelație și o disciplină și anihilarea idolilor și schimbarea tuturor lucrurilor într-un teribil Dumnezeu ce stă singur, și roza și vinul de sufi și ritmata proză coranică și râul ce repeta minarete și limbajul nesfârșit al nisipului și această altă limbă, algebra, și acea imensă grădină, O mie și una de nopți, și învățații ce l-au comentat pe Aristot și dinastii care sunt acum numele pulberii și Tamerlan și Omar, care-au prăpădit, sunt aici, în Ronda, în delicata penumbră a orbirii, o liniște concavă de casă, și odihna jasminului și un gingaș șoptit de apă, ce conjura memoria deșertului.

Fapta cărții între cărțile bibliotecii era una scrisă în limba arabă, pe care un soldat a cumpărat-o pe câteva monede în Alcona de Toledo; traducerea castiliană a cărții era disprețuită de orientaliști. Acea carte era magică și înregistra în mod profetic faptele și vorbele unui om de la cincisprezece ani

până în ziua morții sale, întâmplată în 1614. Nimic nu s-a făcut cu această carte care a dispărut în vestitul război pe care l-au poruncit un popă și un barbar, prieten intim al soldatului, după cum se poate citi în al șaselea capitol.
Omul a avut în mâinile sale cartea și nu a citit-o niciodată, dar a împlinit minuțios destinul ce-1 visase arabul și se împlinea continuu, pentru că aventura sa este parte a marii memorii a popoarelor.
Din întâmplare, este mai ciudată această fantezia decât predestinarea Islamului, care a postulat un Dumnezeu, sau o carte râvnită, care ne dă teribila putere de a alege Infernul?

Descartes

Sunt singur pe pământ și nu am pământ nici oameni.
Din întâmplare un zeu mă înșeală.
Din întâmplare un zeu mi-a condamnat

timpul, această mare iluzie.
Visez luna și visez ochii mei care privesc luna. Am visat seara și dimineața primei zile.
Am visat Cartagina și legiunile care au pustiit Cartagina.
M-am visat la Lucano.
Am visat Dealul Golgotei și crucile Romei.
Am visat geometria.
Am visat punctul, linia, planul și volumul.
Am visat galbenul, albastrul și roșul.
Am visat bolnăvicioasa mea copilărie.
Am visat hărțile și reginele, acel duel în zori.
Am visat durerea de nesuportat.
Am visat sabia mea.
Am visat la Elisabeth de Bohemia.
Am visat îndoiala și certitudinea.
Am visat ziua de ieri.
Poate să nu fi fost ieri, poate nu mă născusem.
Din întâmplare visez, visasem.
Simt un pic de frig, mi-e puțină teamă.
Pe Dunăre este noapte.
Voi visa la Descartes și la credința părinților săi.

Cele două catedrale în acea bibliotecă de la Almagro Sud împărțeam rutina și plictiseala

și greoaia clasificare a cărților după sistemul zecimal din Bruxelles mi-ai încredințat curioasa te speranță de a scrie un poem care va urmări vers de vers, strofa de strofa, împărțirea și proporțiile îndepărtatei catedrale din Chartres (pe care ochii tăi de came nu o vor vedea niciodată) și ce a fost corul, și navele și absida, altarul și turnurile. Acum Schiavo e mort.
Din cerul platonic va privi cu un surâs pios strălucitoarea catedrală ridicată din piatră și secreta ta catedrală tipografică, vei ști că amândouă, cea care conduce generațiile Franței și cea urzită de umbra ta, sunt copii temporale și muritoare ale unui arhetip de neconceput.

208
Bepo

Pisicul alb și celib se privește în lucitoarea lună din oglindă și nu poate ști că albul blănii și ochii de aur pe care nu i-a văzut niciodată prin casă sunt propria imagine. Cine i-a spus că acel ce-1 observă este doar un vis al oglinzii? îmi zic: acești pisici blânzi sunt simulacrul ce concede timpul un arhetip

etern. Așa spune umbra și Plotin în Eneada
Ce Adam dinaintea paradisului, ce divinitate
indescifrabilă, suntem noi oamenii - oglinzi
derizorii?

Enciclopedia dobândită

Aici marea enciclopedie Brockhaus aici
multe și grele tomuri și volumul atlasului,
aici devoțiunea Germaniei, aici
neoplatonicienii și gnosticii, aici primul
Adam și Adam din Bremen, aici tigrul și
infernul, aici străduința tipografiei și
albastrul mărilor, aici memoria timpului și
labirintul timpului, aici greșeala și adevărul,
aici extinsa miscelaneea care știe mai mult
decât oricare om, aici întreaga, lunga veghe.
Aici ochii ce nu mai slujesc, mâinile ce nu

nimeresc, ilizibilele pagini, incerta penumbră a orbirii, zidurile ce se depărtează, aici un obicei mai nou și de asemenea vechi, casa, gravitație și prezență, misterioasa dragoste pentru locuri care ne ignoră și se ignoră.

210

Acel

O zei consacrați inutilului amanetați uitării biografia unui poet minor din emisfera australă, căruia ursita și astrele i-au dat un corp care nu lasă să fiu și orbirea, ce este penumbră și închisoare, și bătrânețea, aurora morții, și faima ce nu merită nimic, și obiceiul de a urzi endecasilabi și vechea dragoste pentru enciclopedii și mapele cu caligrafii fine și gingașul fildeș și o nevindecată nostalgie pentru latină și fragmentele de memorii ale Edinburgului și Genevei și uitarea de fapte și norme și cultul pentru Orient, pe care amestecatele popoare ale Orientului nu-1 împărtășesc, și vecerniile tremurătoarei speranțe și-abuzul de etimologie și fierul silabelor saxone și luna, ce mereu ne surprinde, și-acel rău obicei, Buenos Aires, și gustul strugurilor

și-al apei cacao, dulceața mexicană, și anumite monede, și-un ceas cu nisip și o seară, ca toate altele, care se resemnează în aceste versuri.

211

Două forme ale insomniei

Ce este insomnia? întrebarea este retorică; de prisos răspunsul. Este să te temi și să numeri noaptea târziu asurzitoarele și fatalele dangăte de clopot, este să încerci cu o magie inutilă să dobândești o respirație regulată, este inerția unui corp ce-și schimbă brusc direcția este apăsarea pleoapelor, este o stare asemănătoare febrei și care cu siguranță nu este veghe; este a spune fragmente de paragrafe cifrate acum mulți ani; să te simți vinovat că veghezi când alții dorm, este să vrei să te cufunzi în somn și să nu poți adormi, este groaza de a fi și de a continua fiind; sunt zorii nehotărâți.

Ce este longevitatea?

Este onoarea de a fi un corp uman ale cărui facultăți se împuținează, este o insomnie ce se măsoară în decade și nu cu ace de oțel, este povara mărilor și piramidelor, a aurorelor pe care le-a văzut Adam ; este a nu ignora că sunt zidit în carnea mea, în vocea mea detestabilă, în numele meu, în rutina amintirilor, a castilianei, că nu știu să mânuiesc nimic, nostalgia latinei pe care

nu o știu, să-mi placă să mă cufund în moarte și să nu pot; este a fi și a continua fiind.

212

Mănăstirile

De pe un domeniu al reginei Franței cărăm cristale și piatră pentru a construi în insula Manhattan aceste concave mănăstiri.
Nu sunt apocrife.
Sunt monumente fidele unei nostalgii.
O voce americană ne spune că plătim pentru ceea ce iubim, pentru că toate aceste venituri sunt iluzie și banul ajuns în mâna noastră se face șanț de lături sau fum.
Această mănăstire e mai teribilă decât piramida lui Ghizen sau ca labirintul din Knossos, pentru că-i asemeni unui vis. Să ascultăm zgomotul fântânii, dar această fântână e în Grădina Naramzilor sau în cântul Der Asra. Să ascultăm vocile latine, dar aceste voci au rezonat în Aquitania când era pe-aproape Islamul.
Vedem în tapițerii învierea și moartea sentențiosului și albului unicorn, pentru că

timpul locului acesta nu se supune unui ordin. Laurii ce-i privești au înflorit

213 pe când Leif Ericsson împărțea plajele Americii. Simt un pic de amețeală Nu sunt obișnuit cu veșnicia.

Notă pentru o povestire fantastică

In Wisconsin sau în Texas sau în Alabama băieții se joacă de-a războiul și cele două bande sunt Nordul și Sudul. Eu știu (oricine știe) că înfrângerea are o anumită demnitate, că zgomotoasa victorie nu merită totul, dar, de asemenea, știu să-mi imaginez că acest joc, care cuprinde mai bine de un secol, și un continent, sau cum zice Pietro Damiano, de a modifica trecutul.
Dacă se întâmplă, dacă în decursul lungilor jocuri, Sudul a umilit Nordul, ziua de astăzi o va urma pe cea de ieri și oamenii lui Lee vor fi învingători la Gettysburg în primele zile ale lui iulie, 1863, și mâna Doamnei va putea sfârși poemul despre transmigrația sufletului și bătrânul hidalgo Alonso Ouijano va cunoaște dragostea și opt mii de saxoni din Hasting vor învinge nomazii, cum înainte îi învinseseră pe norvegieni, și Pitagora nu va recunoaște în porticul din Argos scutul pe care l-a folosit când era Euforbo.

Epilog

Acum se împlinește numărul pașilor ce-ți fură hărăziți să-i faci pe pământ, îți spun c-ai murit; și eu am murit. Eu, care-mi amintesc exact noaptea neștiutei despărțiri; azi mă întreb ce va fi fost de acei doi băieți care la o mie nouă sute douăzeci și, căutau cu ingenua credință platonică pe lungile trotuare ale nopții din sud sau pe ghitara lui Paredes sau în poveștile spuse la colț despre cuțit sau în zorii pe care nu i-a atins nimeni, secretul oraș Buenos Aires?
Frate întru metalele lui Quevedo și în dragostea numeroșilor hexametri, descoperitor (toți eram atunci) al acestui vechi instrument, metafizica, Francisco Luis, cu tragere de inimă la carte, dea Domnul să împărți această vană după-masă cu mine, inexplicabil, și să mă ajuți să șlefuiesc versul.

Buenos Aires

M-am născut în alt oraș care se numea tot Buenos Aires.

îmi amintesc zgomotul fierăriei din grilajul porții.
îmi amintesc jazminul și fântâna, pricini de nostalgie.
îmi amintesc o fundă ca promoroaca, însă roșie deschisă, îmi amintesc locul însorit și plimbarea.
îmi amintesc două spade încrucișate ce-au slujit deșertului.
îmi amintesc felinarele cu gaz și omul cu baston.
îmi amintesc darnicul timp și oamenii ce se-ntâlneau fără să se anunțe.
îmi amintesc bastonul cu spadă
îmi amintesc ceea ce am văzut și ce mi-au povestit părinții mei.
îmi amintesc de cafeneaua din colț a lui Macedonio
de pe Unsprezece.
îmi amintesc căsuțele de pământ intrând în praful
de pe Unsprezece.
îmi amintesc depozitul Figura de pe strada Tucuman, (La cotitură a murit Estanislao del Campo) îmi amintesc o a treia grădină, nu prea-ndepărată care era grădina sclavilor.
Aștept de la memorie împușcătura cu pistolul a lui Alem într-o trăsură închisă.

 în acel Buenos Aires care mi-a rămas eu voi fi un străin.

Știu că singurele paradise îngăduite omului
sunt paradisele pierdute.
Altul asemeni mie, altul care nu a citit
această pagină, A plâns turnurile de ciment
și înaltul obelisc.

Dovada

De cealaltă parte a ușii un om se leapădă
de păcate. Degeaba noaptea asta va înălța o

rugăciune curiosul său zeu, care e trei, doi, unul, și își va zice că-i nemuritor. Atunci va auzi prevestirea morții sale și se va simți că e un animal liniștit. Ești frate, acest om. Mulțumim viermii și uitarea.

Imn

Dimineața aceasta există în aer incredibila mireasmă a rozelor din rai.
Pe malul Eufratului
Adam descoperă prospețimea apei.
O ploaie de aur cade din cer; este dragostea lui Zeus.

Sare un pește din mare și un om din
Agrigento își amintește că a mai văzut acel
pește.
In grota al cărui nume va fi Altamira o mână
fără față trasează curba spinării unui bizon.
Mâna înceată a lui Vergiliu mângâie mătase
pe care o va purta regina împăratului
Galben; caravane și nave.
întâia privighetoare cântă-n Ungaria lisus
vede pe monedă chipul lui Cezar Pitagora
relevă grecilor săi Că forma timpului este
cea a cercului într-o insulă a Oceanului
ogarii de-argint urmăresc cerbii de aur Pe o
nicovală se forjează spada ce va fi
credincioasă lui Siegfrid Whitman cânta în
Manhattan.
Homer se naște în șapte orașe,

O fecioară lăsă din mână inorogul alb.
întreg trecutul se-ntoarce ca un val și
aceste vechi lucruri revin pentru că o
femeie te-a sărutat.

Fericirea

Cel ce cuprinde femeia este Adam.
Femeia este Eva.

Totul se întâmplă întâia dată.
Am văzut ceva alb în cer.
îmi zic, este
luna, dar ce pot face cu un singur cuvânt
și cu mitologia
Arborii îmi produc puțină teamă. Sunt atât
de
frumoși.
Liniștite animale se aproprie ca să le spun
numele
Cărțile din bibliotecă nu au litere. Când le
deschid
curg ca din izvor.
Răsfoind atlasul îmi închipui forma Sumatrei.
Cel care prinde fosforul în întuneric
inventează focul.
în oglindă este altceva decât urmărește.
Cel care privește marea pleacă în Englitera.
Cel care spune doar un vers din Liliencron a
intrat deja în bătălie.
M-am visat în Cartagina și la legiunile care
pustiiră Cartagina.
Am visat spada și balanța.
Lăudat fie amorul în care nu există posesor
nici
posedată, dar se iubesc cu patimă.
Lăudat fie coșmarul care ne descoperă că
putem crea noi infernul.
Cel ce coboară într-un râu coboară în Gange.

Cel care privește un ceas cu nisip vede
descompunerea unui imperiu.

Cel care se joacă cu un pumnal prevestește moartea lui Cezar.
Cel care doarme este toți oamenii.
în deșert l-am văzut pe tânărul Esfinge, ce a terminat de arat.
Nu este altceva mai vechi sub soare.
Totul se-ntâmplă pentru prima dată, dar într-un mod etern.
Cel care citește cuvintele mele, le-a și inventat.

Elegie

Fără să știe nimeni, nici chiar ea, oglinda a

plâns cu lacrimi omenești. Nu poate bănui că se comemorează toate câte nu merită lacrimi: frumusețea Elenei, pe care nu a văzut-o, râul anilor implacabili, mâna lui Iisus pe lemnul de la Roma, cenușa Cartaginei, privighetoarea ungară și persă, scurta fericire și anxietatea așteptării, a fildeșului și a muzicii, Vergiliu, ce cânta jocul spadei, configurația norilor a fiecărei noi și singure clipe și dimineața care va fi seară.
De cealaltă parte a ușii un om făcut din singurătate, amor, timp, sfârșește de lăudat în Buenos Aires toate lucrurile.

Blake

Unde va fi fiind trandafirul ce-n mâna ta
facea fără să știi, intime daruri?
Nu în culoare, pentru că floarea e oarbă,
nici în dulcea mireasmă inepuizabilă, nici
în povara unei petale. Aceste lucruri sunt
niște mici și pierdute ecouri. Rosa

adevărată e mult prea departe. Poate fi într-un sprijin sau într-o bătălie ori în firmamentul îngerilor ori într-o lume infinită, secretă și trebuitoare, ori într-o planetă de-argint în alt cer, s-au într-un teribil arhetip, ce nu are forma rosei.

Făptuitorul

Suntem râul pe care l-a invocat Heraclit,
Suntem timpul. Cursul său implacabil
poartă leii și munții, plânge amorul cenușa
delectării, perfida speranță fără sfârșit,
multele nume ale imperiilor ce sunt praf,
hexametrii grecilor și romanilor, întunecă
jos o mare, puterea zorilor, somnul,
prevestire a morții, armele și luptătorii,
monumente, cele două fețe ale lui Janus ce

se ignoră, labirintul de fildeș pe care-1 urzesc piesele de șah pe tablă, mâna roșie a lui Macbeth care poate însângera mări, secreta muncă a ceasurilor în umbră, oglinda ce se privește fără încetare în altă oglindă și nimeni nu le vede; gravura-n oțel, litera gotică, o bară de sulf într-un șifonier, grele dangătele de clopot ale insomniei, aurora și asfințitul și crepusculii ecouri, lovituri, nisip, licheni, visuri, altceva nu sunt decât aceste imagini ce-amestecă hazardul și le numim plictis. Cu ele, deși orb și slăbit, trebuie să șlefuiesc versul desăvârșit și (am nevoie de aceasta) să mă salveze.

Zilele de ieri

Din neam, de păstori protestanți și de soldații sud-americani care s-au opus ignoranței și lăncilor deșertului, pulberii sale nesfârșite, sunt și nu sunt. Adevărata mea stirpe este vocea tatălui meu, ce încă o dată o ascult, comemorând muzica lui Swinburne, și uriașele volume ce le-am răsfoit, răsfoit și nu citit, dar care-mi ajung. Sunt cel care-mi spun filosofii. Hazardul sau destinul, acest nume, ale unui secret pe care-1 ignorăm, multele mele patrii: Buenos Aires, Nara, unde am petrecut o singură noapte, Geneva, cele două Cordobe, Islanda... Sunt concavul somn solitar în care mă pierd sau încerc

să mă pierd, slujitorimea celor doi crepusculi, anticele dimineți, prima dată când am văzut marea sau o neștiutoare lună tară al său Vergiliu și fără Galileo. Sunt fiecare clipă a lungului meu timp, fiecare noapte de aspră insomnie, fiecare despărțire și fiecare ajun. Sunt memoria eronată a unei gravuri ce există în casă și pe care ochii mei, azi stinși, o vor vedea clar: Călărețul, Moartea și Demonul.

227

Sunt acel altul care a privit deșertul
și care-n eternitatea sa urmează să-l privească.
Sunt o oglindă, un ecou. Un epitaf.

în a doua grădină robinetul picură ritmic,
fatal ca moartea lui Cezar. Două sunt
părțile tramei cercul fară-nceput și sfârșit,
ancora feniciană primul lup și primul miel,
data morții mele și teorema pierdută a lui
Fermat. Acestei trame de fier stoicii i-au
gândit un foc ce moare și renaște ca
Pasărea Phoenix. Este marele arbore al
cauzelor și al ramificatelor efecte;
în frunzele sale stau Roma și Caldeea și
cel pe care-1 văd carele lui Janus.
Universul este unul din numele sale.
Nimeni nu l-a văzut niciodată și nici un om
nu poate vedea alt lucru.

L-am întâlnit într-un colț oarecare Eram un
flăcău El bărbat în floare în spus mă-
nsoțește unicul crez Memoria lui Murania
să o salvez.

Avea o virtute, De-a nu ține una, Viu, cum n-a văzut, Soarele nici luna. Din respect grijea în bătăi să se poarte, Dar de se-ntâmpla, Lupta pân la moarte. Credința de câine fără să știe, răsplată-n alegeri, dispreț, pușcărie. Lupta și legat, în lanț argăsit

înfrunta și glonțul doar cu-n cuțit.
Carriego-1 știe, Mi-1 amintesc eu. Mai bine la altul, să gândesc mereu.
Andres Armoa

Anii i-au lăsat câteva cuvinte în guaranii, pe care le știe folosi când situația o cere, dar care nu ar putea fi traduse fără ceva osteneală.
Alți soldați îl acceptă, însă unii (nu toți) simt că altul, străin există în el, care a fost eretic sau infidel, sau a suferit un rău.
Această respingere îl supără mai puțin decât interesul recruților.
Nu este băutor, dar sâmbetele se îmbată.
Are obiceiul arbustului ce populează într-un anumit mod singurătatea.
Femeile nu-1 iubesc și el nu le caută.
Are un fiu în Dolores. Există ani când nu știe nimic despre el, ca despre oamenii simpli ce nu scriu.
Nu este un bun povestitor, dar povestește mereu cu aceleași cuvinte, acel lung drum de atâtea leghe de la Junin până la San Carlos. Poate spune cu aceleași cuvinte pentru că le știe din memorie și a uitat întâmplările.
Nu are pat. Doarme în șa și nu știe ce-i coșmarul.
Are conștiința liniștită. S-a limitat să-mplinească porunci.
Se bucură de încrederea șefilor.
Este parlagiul.
A uitat de când nu a mai văzut un răsărit de soare în deșert.

A uitat numărul gâtlejurilor tăiate, dar nu-1 uită pe

primul, și măștile pampei.
Niciodată nu-1 vor urma. Nu trebuie trezit.
In provincia lui a fost îmblânzitor. Acum e incapabil de a călări un cal sălbatic; totuși îi plac caii și îi înțelege.
Este prietenul unui indian.
Al treilea om

Dedic acest poem (acum acceptăm acest cuvânt) celui de-al treilea om, ce-și încrucișa calea cu a mea alaltăseară, nu mai puțin misterios ca Aristotel. Sâmbătă am ieșit.
Noaptea era plină de oameni;
a fost fără îndoială un al treilea om cum a fost al patrulea sau primul. Nu știu dacă ne-am văzut, mergea în Paraguay, iar eu în Cordoba. Cât pe ce să fi inventat aceste cuvinte; niciodată nu se va ști numele său.
Știu că avea un gust elevat.
Știu că a privit încet luna.
Nu este imposibil să fi murit.
Va citi ce scriu acum și nu va ști că mă refer la el. în viitorul secret am putea fi rivali și totuși să ne respectăm ca prieteni și să ne iubim.
Am făcut ceva de neiertat, am stabilit o punte, în această lume obișnuită ce pare asemeni cărții O mie și una de nopți nu există, un singur fapt care nu riscă a fi o operație a magiei, nu e un singur fapt ce n-ar putea fi primul dintr-o serie infinită.
Mă întreb dacă umbra îmi va arunca aceste inutile rânduri.

Nostalgia prezentului

In acel precis moment omul îți spune: Ce n-aș da pentru fericirea de a fi cu tine în Islanda în după-masa unei zile nesfârșite și de a-o împărți cum muzica se împarte sau gustul unui fruct, în acel prețios moment omul petrecea cu ea în Islanda.

Poemul

Fața
Dormi. Te deștepți.

Marea dimineață îți dă iluzia unui început.
Ai uitat de Vergiliu. Acolo sunt hexametri.
Te ispitesc multe lucruri.
Cele patru elemente ale grecilor: pământul, apa, foc, aerul.
Un singur nume de femeie.
Prietenia lunii.
Limpezile culori ale atlasului.
Uitarea ce purifică.
Memoria care alege și redescoperă.
Haina preoțească ce ne-ajută să simțim că suntem nemuritori.
Sfera și acele ce împart timpul insesizabil.
Mireasma santalului.
îndoielile pe care le numim, nu fără ceva vanitate, metafizică.
Curba bastonului pe care mâna ta o așteaptă. Gustul strugurilor și-al mierii.
Reversul
A te gândi la cel care doarme este un fapt comun, dar care ne-ar putea face să tremurăm. A gândi la cel care doarme este a impune altuia veșnica închisoare a universului,

a timpului său fără apus fără aurora.
Este să-l descoperi ca altceva sau
altcineva care să fie supus unui nume știut
sau unei aglomerări de trecut.
Este a-și răscoli propria veșnicie.
A se împovăra de secole și stele este a
restitui timpului un alt Lazăr gârbovit de
memorie.
Este a ponegri apa din Lethe.

îngerul

Omul nu fie nedemn de îngerul a cărui sabie îl așteaptă de când l-a zămislit Amor ce mișcă soarele și stelele până în ultima zi în care răsună tunetul în trompetă. Să nu-1 târască prin roșii lupanare nici prin palatele în care se umflă în pene trufia nici în tavernele nebune.
Să nu se-njosească la rugăminți nici la oprobriul plânsului nici la fabuloasa speranță nici la miciile magii ale fricii nici la simulacrul histrionului; Altul îl privește. Să-și amintească, nu va fi singur, în lumina zilei sau în umbră harnica oglindă-1 mărturisește să nu maculeze cristalul unei lacrimi. Doamne, ajută-mi, până-n ultima zi pe pământ să nu-mi dezonorez îngerul.

238
Visul

Noaptea ne impune magica ei osteneală. A destrăma universul, infinitele ramificații ale efectelor și cauzelor ce se pierd în această amețeală fără fond, timpul. Noaptea dorește ca în această noapte să-ți uiți numele, antecesorii și sângele, orice cuvânt omenesc, orice lacrimă, pe cel care te-ar putea învăța veghea, iluzoriul punct al geometriilor, linia, planul, cubul, piramida, cilindrul, sfera, marea, valurile, obrazul tău și perna, prospețimea cearșafului nou, grădinile, imperiile, cezarii și Shakespeare și cel mai greu, pe cel ce-1 iubești. Curios, o pastilă poate șterge cosmosul și duce la haos.

239
Un vis

într-un loc pustiu din Iran există un nu prea înalt turn de piatră, Iară uși și fără ferestre.

în unica locuință (a cărui apartament este de pământ și are formă circulară) există o masă de lemn și o bancă. în această celulă circulară, un om mi se pare că scrie cu litere pe care nu le înțeleg, un lung poem despre un om ce-i în altă celulă circulară și scrie un poem despre un om ce în altă celulă circulară... Jocul nu are sfârșit și nimeni nu poate citi ce scriu prizonierii.

240
Infernul, V, 129

Lasă cartea să cadă, pentru că acum știu care sunt personajele cărții.

(Va fi și altul, cel mare, dar ce importanță poate avea.) Acum sunt Paolo și Francesca, nu mai mult decât doi prieteni care împart savoarea unei povestiri. Se privesc cu ne încrezută mirare. Mâinile nu se ating.
Au descoperit unicul tezaur; s-au întâlnit unul cu celălalt.
Nu-1 trădează pe Malatesta, pentru că trădarea cere un al treilea, și-n lume există doar ei doi.
Sunt Paolo și Francesca
și de asemenea regina și amantul său și toți amanții care au fost de la acel Adam și Eva sa pe pajiștea paradisului.
O carte, un vis le descoperă că sunt forma unui vis ce a fost visat pe pământul Britaniei. Altă carte va face ca oamenii, să continue să viseze.

A curge sau a fi

Curge în cer Rinul? Există o formă universală de Rin, un arhetip; ce invulnerabil acest alt Rin, timpul, durata și dăruirea-n eternul acum; este rădăcina axelul Rin, ce în Germania își urmează cursul în timp ce dictez versul? Așa l-au prevăzut platonicienii;

dar nu astfel îl confirmă Guillermo de Occam. Cred că Rinul (a cărui etimologie este în rinan sau a curge) nu e altceva decât o arbitrară poreclă ce oamenii o dau secularei fugi a apei din ghețuri la nisipul din urmă.
Bine, poate fi. Pentru că au hotărât alții.
Va fi (repet, doar) acea înșiruire de zile albe și nopți negre ce le-am iubit, cântat, citit, în care am suferit teamă, speranță, sau e altul secretul de a cărui iluzorie imagine, azi ștearsă, am întrebat înspăimântată oglindă?
Poate de cealaltă parte a morții să se știe dacă a fost un cuvânt sau altceva.

242

Faima

Să fii văzut crescând în Buenos Aires,
crescând și apropiindu-te de sfârșit.
Să-ți amintești locuința de pământ și bolta
de viță, tinda și fântâna.
Să fi moștenit engleza, să fi-ntrebat saxona.
Să iubești germana să ai nostalgia latinei.
Să fi conversat în Palermo cu un bătrân asasin.
Să te-ndeletnicești cu șahul și iasomia,
tigrii și hexametrul.

Să citești la Macedonio Fernandez cu vocea care a fost a sa.
Să cunoști ilustrele incertitudini care sunt metafizica.
Să fi onorat spada și să iubești rezonabil pacea.
Să nu fi lacom de insule.
Să nu fi ieșit din biblioteca mea.
Să fii Alonso Quijano și să nu îndrăznești să fii don Quijote.
Să fi-nvățat ceea ce nu știu de la alții mai știutori ca mine.
Să mulțumești pentru daruri lui Paul Verlaine și lunii.
Să fi urzit niște endecasilabe.
Să fi încercat să spui vechi povești.
Să fi rânduit în dialectul timpului nostru cinci sau șase metafore.
Să te fi ferit de ademeniri.
Să fii cetățean al Genevei, Montevideo, Austin și ca

toți oamenii cetățean al Romei.
Să fii devotat lui Conrad.
Să fii ceva ce nu se poate defini: argentinian.
Să fii orb.
Niciunul dintre aceste lucruri nu este rar, dar legăturile
lui îmi aduc o faimă pe care nu sfârșesc a o înțelege.

Drepții

Un om ce-și cultivă grădina, cum îl iubește pe
Voltaire,
Cel ce mulțumește că pe pământ există muzică.
Cel ce descoperă cu încântare o etimologie.
Doi slujbași ce-n cafeneaua Sud joacă un șah în tăcere.
Ceramistul ce-și imaginează o culoare și forma.
Tipograful ce aranjează bine această pagină ce poate nu-i place.
O femeie și un bărbat care citesc terțele finale ale unui anumit cântec.
Cel care mângâie un animal ce doarme.
Cel care justifică sau ar vrea să justifice un rău
pe care l-a făcut.
Cel ce mulțumește că Stevenson există în lume.
Cel care ar vrea ca alții să aibă dreptate.
Aceste persoane ce sunt ignorate au salvat lumea.

Complicele

Mă răstignesc și eu trebuie să fiu crucea și cuiele, îmi întind cupa și eu trebuie să fiu cucuta.
Mă înșeală și eu trebuie să fiu minciuna.
Mă ard și eu trebuie să fiu infernul.
Trebuie să laud și să mulțumesc în fiecare clipă.
Hrana mea sunt toate lucrurile.
Greutatea exactă a universului, umilința, jubilația.
Trebuie să-l justific pe cel ce mă rănește.
Nu contează norocul sau nenorocul meu.
Sunt poetul.

Spionul

Alții își dau viața pentru patrie în lumina
publică a bătăliei, și-i amintește marmura.
Eu am greșit față de orașele ce le urăsc,
Spun alte lucruri.
Am renunțat la onoare trădând pe cei ce
mă cred prieten am cumpărat conștiințe
urăsc numele patriei Mă abandonez
infamiei.

Deșertul

înainte de a intra în deșert soldați i beau cu

prisosință apă din rezerve Hierocles varsă în pământ apa din ulciorul său și zice: Dacă va fi să intrăm în deșert, acum sunt în deșert.
Dacă setea mă va cuprinde să mă cuprindă acum. Aceasta este o parabolă, înaintea scufundării în infern oamenii lui Dumnezeu îmi vor permite să privesc o roză.
Această roză este acum zbuciumul meu în obscurul regat.
Pe un bărbat îl părăsește o femeie.
Hotărâm să mințim o ultimă-ntâmplare.
Omul zice:
Dacă trebuie intrat în singurătate deja sunt singur.
Dacă setea mă va cuprinde,- să mă cuprindă.
Nimic pe pământ nu are valoarea de a fi a acelui om.

Bastonul de lac

Maria Kodama l-a descoperit. L-a cântărit puterea și tăria și l-a găsit lasciv. Cine îl vede remarcă; cine-1 remarcă și-l amintește.
II privesc. Simt că o parte din acel imperiu nesfârșit în timp care își aranjează zidurile

pentru a construi o incintă magică.
îl privesc. Mă gândesc la acel Chuang Tzu
care a visat că era un fluture
și la trezire nu a știut dacă era un om care
s-a visat fluture sau un fluture care acum
visa a fi om.
îl privesc. Mă gândesc la meșterul care a
lucrat bambusul, și l-a îndoit pentru
că mâna mea dreaptă să poată deveni
pumn.
Nu știu dacă trăiește sau a murit.
Nu știu de-i taoist sau budist sau dacă
întreabă cartea celor șaizeci și patru de
hexagrame.
Nu ne vom vedea niciodată.
S-a pierdut între nouă sute treizeci de
milioane. Altceva, fără piedică, ne leagă.
Nu este imposibil ca altcineva să fi
premeditat această legătură.
Nu este imposibil ca universul să necesite
această legătură.

O anumită insulă

Cum invoci, gingașa Engliteră?
Evident nu încercând Pompa și zgomotul
odei, străină pudorii tale.
Nu vei vorbi de mările tale, care sunt

Marea, nici de imperiul ce te-a impus,
insulă intimă, sfidare a celorlalți.
Vei menționa cu vocea scăzută unele
simboluri: Alice, care a fost un vis al
împăratului Roșu Care a fost un vis al lui
Caroll, azi vis, gustul ceaiului și-al dulcеții,
un labirint în grădină, un ceas cu soare, un
om ciudat (care nu spune nimic ciudat)
Orientul și singurătățile de gheață pe care
Coldridge nu le-a văzut și ce număr în
cuvinte exacte, zăpada pe obraz, umbra
statuii lui Samuel Johnson, ecoul unei
pietre care dăinuie de mult deși acum
nimeni nu-1 poate auzi, cristalul unei
oglinzi ce a reflectat privirea oarbă a lui
Milton, veșnica atenție a busolei.
Cartea Martirilor cronica obscurelor
generații în ultimele pagini ale unei Biblii
pulberea de sub marmură, sigiliul zorilor.

Aici suntem două insule, secrete.
Nimeni nu aude.
între două crepuscule
ne împărțim tăcuți lucrurile pierdute.
Shinto

Când ne zdrobește nefericirea, ne salvează într-o secundă micile aventuri ale atenției sau memoriei: gustul unui fruct, gustul apei, acel chip pe care ni-1 redă un vis, primele insomnii din noiembrie, dorința arzătoare a busolei, o carte pe care am crezut-o pierdută pulsul unui hexametru, cheia scurtă ce ne deschide o casă, mirosul bibliotecii, al santalului, numele vechi al unui străzi, culorile unei hărți, o etimologie nebănuită, netezimea unei pile, data pe care o căutăm, povestea a douăsprezece scandaluri neștiute, o bruscă durere fizică. Opt milioane sunt divinitățile lui Shinto ce călătoresc în secret pe pământ. Acele neștiute numenuri ne ating ne ating și ne lasă.

252
Străinul

în sanctuar există o spadă.
Sunt al doilea sacerdot al templului.

Niciodată nu am văzut-o.
Alte comunități venerează o oglindă de metal sau o piatră.
Cred că s-au ales aceste lucruri pentru că altădată au fost puține.
Vorbesc liber; Shinto este cel mai elevat dintre culte.
Cel mai elevat și mai vechi.
Păstrează scrieri atât de vechi încât sunt ca albe acum.
Un cerb sau o picătură de rouă l-ar putea practica.
Ne spune că trebuie să muncim bine, dar nu a fixat o etică.
Ne spune că omul își țese propria karmă.
Nu-i place să intimideze cu pedepse nici să ne ademenească cu premii.
Fidelii săi pot accepta învățătura lui Budha sau pe cea a lui Iisus.
Să-l iubească pe împăratul sau morții.
Știe că după moarte orice om este un zeu care îi ocrotește pe ai săi.
Știe că după moarte fiecare arbore este un zeu care va ocrotii arborii.
Știe că seara, apa și muzica ne pot purifica.
Știe că divinitățile sunt legiuni.
Dimineața acestea ne-a vizitat un bătrân preot peruan. Era orb.

253 încă din atriu respirăm aerul grădinii și mirosul de pământ umed și cântul păsărilor sau zeităților.
Vis-a-vis, un interpret ce-i explica a noastră

credință. Nu știu dacă m-a înțeles.
Chipurile occidentale sunt măști ce nu se lasă descifrate.
Mi-a spus că la întoarcerea în Peru va aminti dialogul nostru într-un poem.
Nu știu dacă o va face.
Nici dacă ne vom mai vedea.

Șaptesprezece haiku-uri

1. Doar ceva mi-a șoptit Seara și muntele
Toate-s pierdute acum

2. Imensa noapte nu e altceva acum decât mireasmă

3. Este sau nu cel dinaintea zorilor visul uitat?

4. Va ști ce simt eu Orchestra, Taie-și corzile!

5. Nu mă bucură azi migdalele din livadă sunt ochi de amintirea ta

6. Cărți, stampe, dezlegări obscur urmează.

7. Din care zi n-au mai fost mișcate pe tablă piesele?

8. Doar cineva știe în deșert se-ntâmplă aurora

9. Lenește melița înflorește bătăliile sale altul mi-e visul.

10. Bărbatul a murit. Barba nu știe Unghiile cresc

11. Aceasta e mâna ce altădată-atingea cosițele tale

12. în balta sub streașină nu străluce mai mult decât luna

13. E una sub lună umbra ce crește

14. Imperiu lumina ce se stinge sau licurici?

15. Privește la fel pe orice fereastră luna nouă.

16. Departe un tril nu știe că te bucură privighetoarea.

17. Pentru cel uitat bătrâna mână semnează versuri.

Nihon

Am zărit în paginile lui Russel, doctrina ansamblurilor, Mengenlehre, care postulează și extrapolează numerele mari la care nu va ajunge un nemuritor chiar epuizându-și veșnicia numărând, și ale căror dinastii imaginare au ca și cifre, literele alfabetului ebraic. în acest delicat labirint nu mi-a fost dat să intru.Am observat, din definiții, axiome, propoziții și corolare, substanța infinită la Spinoza, care consta din infinite atribute între care sunt spațiul și timpul, norocul că pronunțând sau gândind la un cuvânt, se întâmplă simultan un număr infinit de fapte într-un infinit de lumi, de neconceput, în acest delicat labirint nu mi-a fost dat să intru. Din munții care preferă, ca și Verlaine, nuanța culorii, din scriitura care practică insinuarea și ignoră hiperbola, din grădinile unde apa și piatra nu înseamnă mai puțin ca iarba, de la tigrii pictați dintre care niciodată nu va veni un tigru, ci doar arhetipul, de la drumul onoarei, bushido, de la nostalgia spadei, de la punți, dimineți și sanctuare, de la o muzică precum o tăcere, de la gloanțele din vocea-ți joasă, am zărit chipul tău, oh Japonie. în acest delicat labirint...La garnizoana Junin s-au ivit

începând din 1870 indienii din pampa, care nu văzuseră niciodată o ușă, un ciocănel de bronz sau o fereastră. Veneau și atingeau aceste lucruri, nu mai puțin rare pentru ei ca pentru noi Manhattanul, și se întorceau în deșertul lor.

258

Cifra

Prietenia tăcută a lunii (citez inexact din Vergiliu) te însoțește de la acel azi pierdut în timpul nopții sau serii în care șterși ochii tăi au descifrat mereu în grădina sau casa ce sunt praf.

Pentru totdeauna? E nu știu că într-o zi, oricine, îți va putea spune cu îndreptățire: Nu te întoarce să vezi clara lună.

Ai epuizat acum neschimbatul număr de ori ce ți l-a dat destinul. Inutil să deschizi toate ferestrele lumii. Este seară. Nu te mai vezi cu ea. Trăim descoperind și uitând acel dulce obicei al nopții. Privește-o bine. Poate fi ultima.

Jocul Go

Azi nouă septembrie o mie nouăsute
șaptezeci și opt am avut în palmă un disc de
trei sute șaizeci și unu ce se folosește
pentru jocul astrologie Go, acest alt șah al
Orientului.
Este mai vechi decât orice text scris și tabla
e o hartă a universului.
Variațiunile sale albe și negre epuizează
timpul, în el s-au putut pierde oameni ca în
amor sau în zile.
Azi, nouă septembrie o mie nouă sute
șaptezeci și opt, eu care nu știu prea multe
lucruri știu că ignor cu unul mai mult și
mulțumesc inspirației mele pentru revelația
acestui labirint ce nu va fi al meu niciodată.

Conjurații
(1984)

Cristos pe cruce

Cristos pe cruce. Picioarele îi ating pământul. Cele trei cruci sunt de înălțime egală Cristos nu este în mijloc. Este al treilea. Barba neagră îi atârnă pe piept. Chipul nu-i este cel din picturi. Este aspru și iudaic. Nu îl văd dar îl voi urma, căutându-1 până în ziua ultimilor mei pași pe pământ. Omul obosit suferă și tace. Coroana de spini îl rănește. Nu îl ajunge din urmă batjocura plebee ce i-a văzut agonia de-atâtea ori. A lui sau a altuia. Aceeași.
Cristos pe cruce. Istovit se gândește la împărăția pe care atât o așteaptă, se gândește la o femeie care nu a fost a sa. Nu i-a fost dat să vadă teologia, Trinitatea de neexplicat, gnosticii, catedralele, cuțitul de la Occam, purpura, mitra, liturghia, convertirea lui Guthrum pentru spadă, Inchiziția, sângele martirilor, atrocele cruciade, Ioana d'Arc, Vaticanul ce binecuvântează oștile. Știe că nu e un zeu, ci un om care se stinge cu ziua. Nu asta contează, ci fierul dur al piroanelor.
Nu este roman. Nu este grec. Geme.

Nu a părăsit splendidele metafore și doctrina iertării care poate șterge trecutul. Această sentință a scris-o un irlandez în temniță. Sufletul caută grăbit, sfârșitul.

S-a întunecat puțin. Acum a murit.
Vine o muscă pe carnea liniștită
Cu ce mă poate ajuta acel om
Care a suferit, dacă eu sufăr acum?

Kyoto, 1984

Ziua Judecății

Va fi când trompeta va răsuna, cum scria Sfântul Ioan Teologul.

A fost în 1757, după mărturia lui Swedenborg.
A fost în Israel când anteriul a răstignit carnea lui Cristos, dar nu numai atunci.
Este în fiecare pulsație a sângelui tău.
Nu există moment care n-ar putea fi adâncul Iadului.
Nu există un moment care n-ar putea fi apa Raiului. Nu există moment care să nu fie încărcat ca o armă, în fiecare clipă poți fi Cain sau Siddharta, masca sau chipul.
în fiecare clipă îți poate releva dragostea sa Elena din Troia.
în orice clipă cocoșul ar fi putut cânta de trei ori. în orice clipă clepsidra lasă să cadă ultima picătură.

Aici este cel lovit de pumnale Aici este acest biet corp, un om mort care s-a numit Cezar.
I-a deschis fierul cratere în came.
Aici cruzimea, aici minuțioasa mașină folosită ieri pentru glorie, pentru a scrie și a face istorie și pentru bucuria întreagă a vieții. Aici de-asemenea, altul, prudentul împărat ce refuza laurii, ce conducea bătălii și corăbii orientul și occidentul.
Aici de-asemenea altul, uriașul, A cărui umbră va fi lumea întreagă.

Triada

Ușurarea pe care a simțit-o dimineața Cezar la Farsalia, gândind: Azi e bătălia.

Ușurarea pe care a simțit-o Carol I văzând zorii de cristal și gândind: azi e ziua spânzurătorii, curajului și torței.
Ușurarea pe care și eu o simt în clipa ce precede moartea, când destinul ne dezleagă de tristul obicei de a fi cineva și povară în univers.

Trama

Migrațiile pe care istoricul, îndrumat de

funestele relicve de ceramică și bronz
încearcă să le fixeze pe hartă și oamenii
care le-au făcut nu le-au înțeles.
Divinitățile zorilor n-au lăsat nici un idol nici un simbol.
Brazda de la plugul lui Cain.
Burnița în iarba din rai.
Hexagramele
pe care un împărat le-a descoperit în carapacea unei broaște țestoase. Apele care nu știam că sunt Gangele. Povara unui trandafir în Persepolis. Povara unui trandafir în Bengal.
Fețele care și-au pus măști ce privesc o vitrină.
Numele săbiei lui Hengist.
Ultimul vis a lui Shakespeare.
Penița care a scris curiosul vers, He met the Nightmare and her name he told. Prima oglindă, primul hexametru.
Paginile pe care le-a citit un om cărunt și care-i vor descoperi cine putea fi don Quijote.
Un asfințit al cărui roșu s-a pierdut pe un vas de Creta.
Jucăriile unui copil
ce s-a numit Tiberius Gracchus

Inelul de aur al lui Policrates care învinge ursita.
Nu-i nici unul dintre aceste lucruri pierdute care să nu arunce acum o uriașă umbră care să nu-i miște pe cei de azi și de mâine.

Relieve

Emisfera australă. Sub algebra stelelor ignorate de Ulise, un om caută și va urmări, căutând relicvele acelei epifanii ce le-a fost dată; făcută de-atâția ani, vizavi de ușa hotelului numerotată, cu veșnicul Tamesis, ce curge, cum curge acest râu timpul socotit elementar. Carnea uită supărările și fericirea sa.
Omul așteaptă și visează. Rar răscumpără circumstanțe vulgare. Un nume de femeie, albeața, un corp acum fără înfățișare, penumbra unei întârzieri fără dată, burnița, o floare de ceară pe marmură și pereții în culoarea trandafirului palid.

Sunt râurile

Suntem timpul. Suntem faimoasa parabolă a lui Heraclit Obscurul. Suntem apa, nu diamantul dur, cea care curge nu care bălțește. Suntem râul și grecul care se privește în râu. Imaginea lui schimbă schimbătoarea oglindă, în cristalul ce schimbă ca focul.
Suntem râul gol predestinat, drum mării sale. Umbra l-a împrejmuit. Totul ne spune adio, totul se îndepărtează. Memoria nu bate monedă.
Fără piedică este ceva ce rămâne și cineva ce se plânge mereu.

începutul nopții

Apele lustruite ale nopții mă absorb în mulțimea de culori și forme, în grădină păsări și astre exaltă coborârea râvnită a vechilor legi ale visului și umbrei. Acum umbra a pecetluit oglinzile ce copiază ficțiunile lucrurilor.
A spus-o mai bine Goethe: Vecinătatea se îndepărtează. Aceste patru cuvinte încifrează întreg începutul, în grădină trandafirii nu mai vreau să fie trandafiri, ci Rosa.

Serile ce-au fost și vor fi sunt una singură, de neînțeles. Sunt un cristal limpede, singur și dureros, neatins de timp și uitarea sa. Sunt oglinzile acestei seri eterne ce se tezaurizează într-un cer secret, în acel cer sunt smoala, aurora, cântarul, sabia și fântâna.
Unul și fiecare arhetip. Astfel Plotin ne va învăța în cărțile lui, ce sunt proaspete; se poate ca viața noastră scurtă să fie un reflex trecător al divinului...
Seara elementară înconjoară casa. Cea de ieri, cea de azi, cea veșnică.

Elegie

Al tău este acum Abramowicz, rarul gust al

morții, de nimic tăgăduit ce mi-a fost oferit în această casă, sau de cealaltă parte a mării, pe țărmul dragului tău Rodano, care curge implacabil, cum a curs un Rodano și mai vechi, Timpul.
Și a ta va fi certitudinea că timpul uită zile trecute și că nimic nu este ireparabil, sau certitudinea contrară, că zilele nu pot șterge nimic și că nu există o faptă sau un vis care să nu proiecteze o umbră infinită.
Geneva te-a format ca om al legii, un om care impunea, un om al faptelor, dar care e orice cuvânt și în orice tăcere este un poet.
Din întâmplare, în acest moment răsfoiesc diverse cărți, pe care nu le-ai scris, pe care le-ai prefigurat și abandonat, și care înaintea noastră te justifică și într-un anumit mod există, în timpul primului război mondial, în timp ce oamenii se omorau am avut două vise care se numeau Laforgue și Baudelaire.
Descopeream lucrurile pe care le descoperă toți tinerii: neștiuta dragoste, ironia, dorința arzătoare de a fi Raskolnikov sau prințul Hamlet; cuvintele și asfințiturile.
Generațiile Israelului erau în tine când mi-ai spus surâzând: Sunt foarte obosit. Am patru mii de ani*.

274
Aceasta s-a întâmplat pe Pământ; deșert este să încerci să prevezi vârsta pe care o ai în cer. Nu știu dacă mai ești ceva, nu știu dacă

mă auzi.

Buenos Aires, 14 ianuarie 1984.

**In text, în limba franceză: "Je suis tres fatigue. J' ai quatre miile ans. (Nota trad.)*

Abramowicz

Noaptea aceasta, nu departe de culmea

colinei Saint Pierre, o bărbătească și paradisiacă muzică grecească sfârșește descoperindu-ne că moartea este mai neverosimilă decât viața, și că, în consecință, sufletul se pierde când corpul este haos. Aceasta vrea să spună că Maria Kodama, Isabelle Monet și eu, nu suntem trei, cum iluzoriu am crezut. Suntem patru, încât și tu ești cu noi, Maurice.
Cu vin roșu închinăm în sănătatea ta. Nu lipsește vocea ta, nici strângerea mâinii tale, nici memoria ta. Erai acolo, tăcut și fără îndoială surâzător, percepând că ne întunecă și miră faptul atât de notoriu că nimeni nu poate muri. Stăteai aici de partea noastră și cu tine o mulțime, ce dorm cu părinții lor, după cum se citește în paginile Bibliei.
Cu tine stătea mulțimea de umbre ce băură în groapă, înaintea lui Ulise și de asemenea cu Ulise, și toți care au fost sau și-au imaginat că au fost. Toți eram acolo: părinții mei, de asemenea Heraclit și Yorick.
Cum poate muri o femeie sau un bărbat sau un copil care au fost atâtea primăveri, și atâtea frunze, atâtea cărți și atâtea păsări, și atâtea dimineți și nopți.
Noaptea aceasta pot plânge ca un om, pot simți că pe obrajii mei curg lacrimi pentru că știu, că 277

pe pământ nu există un singur lucru, care să fie muritor și care să nu-și proiecteze umbra sa. Noaptea aceasta, Ambramowicz mi-a spus fără cuvinte că trebuie să murim ca și cum am merge la o sărbătoare.

descifrată de Edmund Bishop în 1867

Este ora fără umbră. Melkart - zeul, veghează de pe culmea amiezii, Marea Cartaginei. Hanibal este spada lui Melkart. Trei fanegi de inele ale romanilor, pierdute în Apulia; șase mii au ajuns în port.
Când toamna va atinge ciorchinii voi dicta versul de încheiere.
Alabado îl va vedea pe Baal, dumnezeul multor ceruri, Alabanda va vedea pe Tanith, chipul lui Baal, care va prevesti victoria de la Cartagina și-mi va da moștenire bogata limbă punică; ea va fi limba orbilor și caracterele ei sunt talismanice.
Nu am murit în bătălie ca ochii mei, care au fost căpitani în război; nu mă voi întări; în lungile nopți am scris cântecul celor două războaie și al bucuriei. A noastră e marea. Ce știu romanii despre mare? Tremură statuile Romei; am auzit zgomotul elefanților de război.
La sfârșitul bătăliei, convenții și cuvinte mincinoase, ne-am descurcat cu bunăvoința spadei.
A ta este spada acum, romanule, o ai în piept.
Am cântat purpura de Tir, care este mâna noastră. Am cântat străduințele care au descoperit alfabetul și au brăzdat mările.
Am cântat rugul strălucitei regine. Am cântat vâslele și catargele și marile furtuni.

Berna, 1984

Cineva a visat

Ce va fi visat timpul până acum, că este ca și clipele prezentului, culme?
A visat spada al cărei minunat loc este versul.
A visat și a creat sentința care poate simula înțelepciune.
A visat credința, a visat atrocele cruciade.
A visat că grecii au descoperit dialogul și îndoiala.
A visat trecerea Cartaginei prin foc și sabie.
A visat cuvântul acesta greoi și rigid, simbol.
A visat maxima pe care am știut-o sau pe care visam că o știm acum.
A visat întâia dimineață de la Ur.
A visat misteriosul amor al busolei.
A visat prora norvegianului și prora portughezilor.
A visat etica și metaforele celui mai ciudat dintre oameni; a murit într-o după-masă pe cruce.
A visat gustul de cucută pe limba lui Socrate.
A visat acești ciudați frați: ecoul și oglinda.
A visat cartea, această oglindă care mereu ne descoperă alt chip.
A visat oglinda în care Francisco Lopez Marino și imaginea s-au văzut pentru ultima oară.
A visat spațiul.
A visat muzica, ce poate face abstracție de spațiu.
A visat arta cuvântului mai greu de explicat decât muzica pentru că o include pe acesta.

A visat a patra dimensiune și ceea ce o locuiește. A visat numărul firelor de nisip.

A visat numerele transfinite la care nu se poate ajunge numărând.
A visat mai întâi că în tunet se aude numele lui Thor. A visat fețele dușmănoase ale lui Janus, care nu se vor vedea niciodată.
A visat luna și pe cei doi oameni care umblă prin lună.
A visat fântâna și pendulul.
A visat că Walt Whitman a decis să fie toți oamenii ca divinitatea lui Spinoza.
A visat insomnia care nu poate ști decât să doarmă. A visat generațiile de furnici și generațiile de regi. A visat o uriașă pânză în care să încapă toți păianjenii din lume.
A visat plugul și ciocanul, cancerul și trandafirul, dangătele de clopot ale insomniei și șahul.
A visat enumerarea pe care autorii de manuale o numesc haotică și care, de fapt, este cosmică, pentru că toate lucrurile au fost unite prin legături secrete. A visat-o pe bunica mea Frances Haslam în garnizoana Junin, la o aruncătură de lance de pustiu, citind Biblia și pe Dickens.
A visat că în bătălii tătarii cântau.
A visat mâna lui Hokusai, trăgând o linie ce era mai degrabă un val.
L-a visat pe Yorick care trăiește pentru totdeauna într-un cuvânt al iluzoriului

Hamlet.
A visat arhetipurile.
A visat că de-a lungul verilor sau pe cer
dinaintea verii există o singură roză.

280

A visat fețele tuturor morților, care acum sunt fotografii șterse.
A visat întâia dimineață a lui Uxmal.
A visat umbra.
A visat cele o sută de porți ale Tebei.
A visat pașii labirintului.
A visat numele secret al Romei care a fost, adevăratele sale ziduri.
A visat viața oglinzilor.
A visat o sferă de fildeș, care aștepta alte sfere.
A visat caleidoscopul folositor la odihna bolnavilor și a copiilor.
A visat deșertul.
A visat zorii ce pândesc.
A visat Gangele și Tamesis care sunt numele apei.
A visat hărțile pe care Ulise nu avea să le înțeleagă.
L-a visat pe Alexandru al Macedoniei.
A visat zidul paradisului care l-a oprit pe Alexandru.
A visat marea și lacrima.
A visat cristalul.
A visat că altcineva îl visează.

Va visa
Ce va visa indescifrabilul viitor?
Va visa că Alonso Quijano poate fi don Quijote fără a-și păstra satul și cărțile.
Va visa că vremea dinaintea plecării lui Ulise poate fi mai uimitoare decât poemul care povestește întâmplările sale.
Va visa generațiile de oameni care nu vor mai recunoaște numele lui Ulise.
Va visa vise mai precise ca veghea de azi.
Va visa că putem face minuni și că nu le vom face, pentru că sunt mai reale dacă ni le imaginăm.
Va visa lumi atât de intense încât vocea uneia singure din păsările sale te-ar putea omorî.
Va visa că uitarea și memoria pot fi acte voluntare, nu agresiuni sau daruri ale hazardului.
Va visa că vedem cu tot corpul cum dorea Milton, de la întunecarea tinerilor săi ochi.
Va visa o lume fără mașină și fără această dureroasă mașină, corpul.
Viața nu e un vis, dar poate ajunge să fie un vis, a scris Novalis.

Firul

Firul pe care mâna Adrianei l-a lăsat în mâna lui Teseu (în cealaltă era spada) pentru că acesta se adâncea în labirint și descoperea centrul, omul cu cap de taur sau, cum îi plăcea lui Dante să spună, taurul cu cap de om, îl va omorî și se va putea înfăptui isprava, să destrame capcana de piatră și să se întoarcă la ea, la iubita lui.

Lucrurile stau astfel: Teseu nu putea ști că de cealată parte a labirintului, era un alt labirint, cel al timpului, și că în orice loc dinainte stabilit era Medeea.

Firul s-a pierdut, labirintul s-a pierdut de asemenea. Acum nici nu știm măcar dacă ne înconjoară un labirint, un cosmos secret sau un haos fatal. Pentru noi frumusețea trebuie să fie imaginea unui labirint și a unui fir.

Niciodată nu vom pomi cu firul; întâmplător îl vom întâlni și-l vom pierde: într-un act de credință, într-o cadență, în vis, în cuvintele care se cheamă filosofie sau în amestecata și modesta fericire.

Posesiunea trecutului

Știu că am primit atâtea lucruri câte nu s-ar putea povesti și că aceste pierderi, acum, compun chiar eul meu. Știu că am pierdut galbenul și negrul, și gândesc în aceste culori imposibile cum nu gândesc cei care văd. Tatăl meu, care era întotdeauna de partea mea, a murit și el. Când vreau să scandez versuri din Swinburne, o fac, cred, cu vocea lui. Doar el care a murit e al meu, doar ceea ce pierdem e al nostru. Ilionul a fost, dar s-a pierdut în hexametrul care îl evocă. Israelul a fost cu adevărat doar când a ajuns o nostalgie a trecutului. Orice poem cu timpul ajunge o elegie. Ale noastre sunt femeile ce ne-au părăsit, acum în prag de a fi subiecte, și zbuciumul alarmelor și teroarea speranței. Nu există alte paradisuri decât cele pierdute.

înainte de zori a avut un vis care m-a
copleșit și mi-a poruncit.
Mai marii tăi te obligă. Pe cealaltă parte a
deșertului există niște aule prăfoase, sau
dacă se dorește niște depozite prăfoase
și în aceste aule sau depozite, există file
paralele de ardezie,
tăblițe a căror lungime se măsoară în
leghe sau poate în leghe de leghe, pe care
a scris cineva cu cretă litere și numere.
Se ignoră câte tăblițe există laolaltă, dar
se înțelege că sunt
multe și că unele sunt șterse, iar altele ca
și goale.
Ușile pereților
sunt glisante, ca în Japonia și sunt făcute
dintr-un metal oxidant. Edificiul este
circular, dar enorm, pentru că
de nicăieri nu se vede nici cea mai mică
curbură, ci totul
se vede drept. Tăblițele strânse sunt la
înălțime mai mare decât
un stat de om și ajung până la cerul neted
de ghips care este alburiu sau gri. în
partea stângă a tăbliței există
mai întâi cuvinte, apoi cifre. Cuvintele sunt
ordonate vertical
ca într-un dicționar. Primul este Aar, râul
ce trece prin Berna.

Urmează cifre arabe a căror număr este mare, dar sigur, nu infinit. Indică numărul precis, de câte ori ai văzut acel râu, numărul dăților când îl descoperi pe harta, numărul precis al dăților când visezi cu el. Ultimul cuvânt este din întâmplare Zwingli și rămâne mai departe.

Pe altă tăbliță, exagerată, stă scris nevemess și pe partea cu acest ciudat cuvânt este acum o cifră. Tot parcursul vieții tale se găsește în aceste semne.

Nu există cineva care să nu fie prins într-o coloană. Epuizezi cifra care corespunde miresmei ghimbirului și vei continua să trăiești. Epuizezi cifra care corespunde netezimii cristalului și vei mai trăi o zi. Epuizezi numărul de bătăi ale inimii care ți-a fost fixat și atunci vei muri.

Am un singur dușman. Niciodată nu voi ști cum mi-a intrat în casă, în noaptea de 14 aprilie 1977. Două uși a deschis: ușa grea de la stradă și cea de la micul meu apartament. A aprins lumina și m-a trezit dintr-un coșmar pe care nu mi-1 amintesc, dar în care mă aflam într-o grădină. Fără să ridice vocea îmi poruncește să mă îmbrac imediat. Se hotărâse să mă omoare, dar locul execuției rămânea pe mai târziu. Mut de uimire, ascultam. Era mai mic decât mine ca înălțime, dar mai robust și ura îi dădea forță. Spre sfârșitul vieții nu mă schimbasem; doar unul, sau oricum, puține fire de argint, în părul negru. îl însufleția un noroc al fericirii umbrite. Pisicul Beppo mă privea din veșnicia sa, dar nu a făcut nimic pentru a mă salva. Nici tigrul de ceramică albastră care există în dormitorul meu, nici genialele și fermecătoarele O mie și una de nopți. Mi-ar fi plăcut să mă însoțească cineva. L-am întrebat dacă mă lasă să iau o carte. Am ales, mai mult decât evident, o Biblie. Din cele douăsprezece tomuri de Emerson, mâna mea a scos unul la întâmplare. Ca să nu fac zgomot am coborât pe scară. Număram fiecare treaptă. Am observat că se îngrijea să mă atingă, ca și cum contactul ar fi putut să contamineze.

La intersecția străzii Caracas cu Maipu, înaintea unei pensiuni aștepta o trăsură. Cu un gest ceremonios, care era de fapt un ordin, a făcut ca eu

287 să urc primul. El conducea; știa destinul nostru și bătea caii. Călătoria a fost foarte lentă și cum era de presupus tăcută. M-am temut (sau am așteptat) să fie interminabilă. Era noapte cu luna și senin fără să adie măcar aer. Nu era un suflet pe stradă. Pe fiecare parte a drumului, case joase, identice, care păreau că așteaptă. M-am gândit: acum sunt în sud. în înaltul turn văd ceasul; marele disc luminos nu avea nici cifre nici apă. Nu îndrăzneam să recunosc nici o singură stradă. Nu-mi era frică, nici măcar frică de a-mi fi frică, nici măcar frica de a-mi fi frică, în infinitul eleaților, dar când portița s-a deschis a trebuit să cobor și aproape am căzut. Am urcat niște trepte de piatră. Erau colțuri deosebit de netede și mulți arbori. M-a condus sub unul din ei și mi-a poruncit să mă așez în iarbă, pe spate, cu mâinile în cruce. Din această poziție am observat un lup roman care trecea pe lângă mine. Arborele morții mele era un chiparos. Fără să-mi propun am repetat cunoscutul vers: Quantum lenta solent inter vibuma cum pressi.
îmi amintesc că lent, în acest context, vrea să însemne schimbător, dar nimic nu aveau schimbător frunzele arborelui. Erau identice, rigide și strălucitoare, dintr-o materie moartă. Pe fiecare era o monogramă. Am simțit dezgust și alinare, am simțit că printr-o mare sforțare m-aș putea salva. Salva pe mine și din întâmplare pierde pe el, deoarece stăpânit de ură, nu se hotărâse nici asupra ceasului, nici a monstruoaselor ramuri. Am lăsat talismanul și

am apăsat iarba cu amândouă mâinile. Am văzut pentru prima și ultima oară strălucirea oțelului. M-am trezit; mâna mea stângă atingea peretele camerei mele.
Ce grozav coșmar, m-am gândit și peste puțin m-am prăbușit în somn.
Ziua următoare am descoperit că în raft era un gol; lipsea cartea de Emerson care rămăsese în vis. A zecea zi mi s-a spus că dușmanul meu a ieșit din propria-i casă noaptea și nu s-a mai întors. Nu sa mai întors niciodată. închis în propriu-mi coșmar a urmat să descopăr cu groază, jos, luna pe care nu am văzut-o, orașul ceasurilor albe, arborii falși, care nu puteau crește și nici nu mai știu ce alte lucruri.

Alt fragment apocrif

Unuia dintre discipolii maestrului îi plăcea să vorbească doar între patru ochi cu el, dar nu îndrăznea. Maestrul i-a zis:
- Spune-mi, ce neliniști te frământă.
Discipolul a răspuns:
- îmi lipsește valoarea.
Maestrul i-a spus:
- Eu îți dau valoarea.
Istoria este foarte veche,
dar o tradiție care poate să nu fie apocrifa, a păstrat pe acești oameni care au vorbit în zori
la marginea deșertului.
Discipolul a spus:
- Am comis acum trei ani un mare păcat. Nu știe nimeni, dar ajunge să știu eu și să nu-mi pot privi fără groază mâna dreaptă.
Maestrul a spus:
- Toți oamenii au păcătuit. Nu este om care să nu păcătuiască. Cel care privește la un om cu ură, l-a omorât în inima sa.
A spus discipolul:
- Acum trei ani, în Samaria, am omorât un om. Maestrul rămâne tăcut, dar se schimbă la față și discipolul poate să-i fi fost frică de mânia lui.
A zis în sfârșit:

- Acum nouăsprezece ani, în Samaria, am zămislit un om. Acum mă căiesc către tine pentru ce am făcut.
Diavolul a spus:
- Așa e. Nopțile mele sunt nopți de rugăciune și plânset. Aș dori ca tu să-mi ierți păcatul.
Maestrul a spus:
- Nimeni nu te poate ierta, nici chiar Domul. Dacă unui om i s-au judecat faptele nu există altă posibilitate în afară de a merita iadul sau cerul. Este sigur că te poți numi omul care și-a omorât fratele?
Discipolul a spus:
- Nu am înțeles ura care m-a făcut să scot sabia. Maestrul a zis:
-Obișnuiesc să vorbesc în parabole pentru că adevărul se întipărește în suflete, și voi vorbi cu tine ca de la tată la fiu. Eu nu sunt omul care păcătuiește; tu nu ești acel asasin și nu ai nici un motiv să te socotești sclavul lui. îți revin și ție datorii ca tuturor oamenilor: să fii drept și să fii fericit. Tu însuți te poți salva. Dacă a mai rămas ceva în tine din vina ta, voi lua-o asupra mea. în afară de această parte dialogul s-a pierdut.

Anterior timpului sau poate în afara timpului (ambele noțiuni sunt goale), într-un loc care nu aparține spațiului, există un animal, din întâmplare diafan pe care noi oamenii îl căutăm și care ne caută.
Știm că nu poate fi măsurat. Știm că nu poate fi numărat, pentru că formele pe care le ia sunt nenumărate.
Există unii care l-au căutat într-o pasăre și era păsări; există unii care l-au căutat într-un cuvânt sau în literele acelui cuvânt; există unii care l-au căutat sau îl caută într-o carte mai veche decât
araba în care a fost scrisă, și astfel în toate lucrurile; există cineva care-1 caută în sentința “Sunt Cel Care Sunt”.
Cât de efemere sunt formele universale ale scolasticii sau arhetipurile lui Whitehead.
Se spune că locuiește în oglinzi
și cine se privește, îl privește. Există unii care-1 văd sau întrevăd într-o bătălie sau în fiecare paradis pierdut.
Știu ipoteza că sângele său curge în sângele tău, că toți sunteți cei ce-1 zămislesc
și ați fost zămisliți pentru el și

292 ajunge să răstomi o clepsidră pentru a-i măsura eternitatea.

Observați în crepusculii lui Turner, în privirea unei femei, în ritmul antic al

hexametrului, în neștiutoarea auroră, în luna orizontului sau a metaforei. Ne ocolește din secunda în secundă. Sentința romană: nopțile rod marmura, se poartă.

Andaluzia

Câte lucruri. Lucano care a tezaurizat versul și încă ceva, sentința.
Moscheea și arcul. Susurul apei în Islam și în aleea cu plopi.
Laurii serii. Muzica sălbatică și delicată în

aceeași vreme. Buna tradiție de a nu face nimic. Cabaliștii evreimii.
Rafael al nopții și al lungilor mese cu prietenii. Gongora de aur. Râvnitul tezaur al Indiilor Corăbiile, oțelul, scuturi ovale. Câte voci și câtă ciudată măreție într-un singur cuvânt: Andaluzia.

294

Zilele trecute, un vis

Fleacuri. Numele Murana, o mână acordând o ghitară, o voce, azi trecută, ce povestește seara o pierdută istorie din bordel sau tinda bisericii, o ceartă, două săbii, azi rugină ce uimesc și cineva rămas întins; îmi vor ajunge pentru a născoci un mit, un mit însângerat care acum este trecutul. înțeleaptă istorie din aule nu e

mai puțin iluzorie ca această mitologie de nimic.
Trecutul este argila pe care prezentul o modelează după dorință, nesfârșit.

1982

O grămadă de praf s-a adunat pe raft în spatele cărților.
Ochii mei nu-1 văd.
E o pânză de păianjen pe degetele mele.
Este o parte infinită a tramei pe care o numim istorie universală sau proces cosmic.
Este partea tramei care cuprinde stelele, agonia, migrațiile, navigația, lunile, licuricii, insomniile, cărțile de joc, ființele răbdătoare, Cartagina și pe Shakespeare.
De asemenea este parte a tramei această

pagină care nu sfârșește prin a fi un poem și visul din zori pe care l-am uitat.
Există un sfârșit al tramei?
Schopenhauer a crezut-o tot atât de smintită ca și chipurile sau leii pe care-i vedem în configurația norilor.
Există un sfârșit al tramei?
Acel sfârșit nu poate fi etic deoarece etica este o iluzie a oamenilor, nu a divinităților inaccesibile. Poate că acumularea de praf să nu fie mai puțin utilă pentru tramă decât navele care poartă un imperiu sau ca mireasma nardului.

296

Juan Lopez și John Ward

l-a lovit în soartă o epocă stranie.
Planeta abia fusese împărțită în țări,
fiecare doldora de lealitate, amintiri dragi,
de un trecut fără îndoială eroic, de drepți,
de ofense, de o mitologie proprie, de înalte
statui de bronz, de aniversări, de
demagogi și simboluri.
Această împărțire, dragă cartografilor,
justifică războaiele.
Lopez s-a născut în orașul apropriat de
râul nemișcat; Ward,
A studiat limba castiliană pentru a citi don
Quijote.
Celălalt era pasionat de Conrad, a cărui
revelație a avut-o într-o aulă de pe strada

Viamonte. Fuseseră prieteni, deși s-au văzut o singură dată față la față, într-o insulă foarte vestită și fiecare din cei doi a fost Cain și Abel. Se ridică împreună.
Zăpada și corupția îi cunosc.
Faptul povestit s-a petrecut într-un timp pe care nu-1 putem înțelege.

Conjurații

în inima Europei se conjura
Faptul e din 1291
Se căutau oameni de diverse neamuri de diverse religii și limbi.
S-a ajuns la ciudata hotărâre: să fie rezonabili.
S-au hotărât să uite diferențele dintre ei și să accentueze ceea ce-i unește.
Au fost soldați ai Confederației și mai apoi mercenari, pentru că erau săraci și obișnuiți cu războiul; nu uitau că tot ce face omul este la fel de fără rost. Winkelried a fost cel care s-a priponit înaintea lăncilor dușmane pentru ca ai lui să înainteze. Sunt un chirurg, un păstor, un procurator, dar sunt

și Paracelsus și Amiel și Jung și Paul Klee. în inima Europei, pe pământurile înalte ale Europei, se-nalță o fortăreață a rațiunii și credinței de nestrămutat.
Acum sunt douăzeci și două de ținuturi.
Cel al Genevei, ultimul, este una din patriile mele. Mâine va fi întreg pământul. Ce spun, nu s-a întâmplat cu-adevărat, dea Domnul să fie profeție.

Traduse, Mira (Spania) 2001 - Ciceu Poeni 2004

Cuprins

Fervoare pentru Buenos Aires 5
Sudul 7
Drum neștiut 8
O grădină 9
Inscripție tombală 10
Trandafirul 11
Suburbie redobândită 12
Camera goală 13
Abator 14
Noaptea Sfântului Ioan 15
Remușcare înaintea morții 16
Benares 17
Absență 18
Sinceritate 19
Plimbare 20
Sâmbete (4 poeme) 22
Vecinătăți 24
Câmpuri înserate 25
Adio 26
Versuri ce ar fi putut fi scrise și pierdute în 1922 27
Inscripție pe un mormânt 28
întoarcere 29
Altul, același (1964) 31
Unui poet saxon 33
Elegie 34
Odă scrisă în 1966 35
Cineva 37

Hengist Cyning 39
Fragment 41
Spania 42
Alt poem al darurilor 44
Elogiul umbrei (1969) 47
Ioan I, 14 49
Heraclit 51
Cambridge 1 53
James Joyce 55
Darul nesfârșit 56
Mai 20, 1928 57
Labirintul 59
Labirint 60
Iunie, 1968 61
Pribegii 62
Bibliotecarul 64
Acevedo 66
Invocație către Joyce 67
Israel, 1969 69
Buenos Aires 71
Fragment dintr-o evanghelie apocrifa 74
Un lector 77
Elogiul umbrei 79
Aurul tigrilor (1972) 81
Tamerlan 83
Trecutul 86
Tanka 88
Susana Bombai 90
Căutare 91
Amenințatul 92
Lucruri 93
Tu 95

Poemul mulțimilor 96
Sentinela 98
Limbii germane 100
Primului poet al Ungariei 102
Sosire 103
Ispita 104 1929 106
Hengist caută oamenii 109
Islandei 111
East Lansing 113
Aurul tigrilor 115
Rosa profundă (1975) 117
Cosmogonia 119
Visul 120
Browning 121
Inventar 123
Sinucigașul 125
Privighetorii 126
Cincisprezece monede 127
Spionul 130
Simion Carbajal 131
O dimineață 132
Brunaburh, 937 A.D. 133 1972 134
Un orb 135
Oglinzii 136
Cărțile mele 137
Talismane 138
Orientul 139
Roza nesfârșită 141
Moneda de fier (1976) 143
Elegia amintirii imposibile 145

Herman Melville 147
Luna 148
Destinul spadei 149
Remușcare 150
Einar Tambarskelver 151
In Islanda zorii 152
Olaus Magnus 153
Ecouri 154
Monede 155
Heraclit 157
Nu fi ca alții 158
Semne 159
Moneda de fier 160
Istoria nopții (1977) 161
Alexandria, 641 A.D. 163
Alhambra 165
Metaforele din O mie și una de nopți 166
Cineva 169
Cutia muzicală 170
Tigrul 171
Leii 172
Endimion din Latmos 173
Scolie 175
Nici măcar pulbere nu sunt 176
Islanda 178
Gunnar Thorgilsson 179
O carte 180
Jocul 181
Cântecul străinului 182
Condamnatul 184
Bunenos Aires, 1899 185
Calul 186

Gravură 187
Things that might have been 188
îndrăgostitul 189
G.A. Burger 190
Așteptarea 191
Oglinda 192
Franței 193
Manuel Peyrou 194
Cel care sunt 196
O sâmbătă 198
Lucrurile 199
Adam este cenușa ta 201
Istoria nopții 202
Cifra 1981 203
Ronda 205
Fapta cărții 206
Descartes 207
Cele două catedrale 208
Bepo 209
Enciclopedia dobândită 210
Acel 211
Două forme ale insomniei 212
Mănăstirile 213
Notă pentru o povestire fantastică 215
Epilog 216
Buenos Aires 217
Dovada 219
Imn 220
Fericirea 222
Elegie 224
Blake 225
Făptuitorul 226

Zilele de ieri 227
Trama 229
Cântecul lui Juan Murana 230
Andres Armoa 232
Al treilea om 234
Nostalgia prezentului 235
Poemul 236
 Fața 236
 Reversul 236
îngerul 238
Visul 239
Un vis 240
Infernul, V, 129 241
A curge sau a fi 242
Faima 243
Drepții 245
Complicele 246
Spionul 247
Deșertul 248
Bastonul de lac 249
O anumită insulă 250
Shinto 252
Străinul 253
Șaptesprezece haiku-uri 255
Nihon 258
Cifra 259
Jocul Go 260
Conjurații (1984) 261
Cristos pe cruce 263
Ziua judecății 265
Cezar 266
Triada 267

Trama 268
Relieve 270
Sunt râurile 271
începutul nopții 272
Seara 273
Elegie 274
Abramowicz 276
Fragment de pe o tăbliță de ardezie 278
Cineva a visat 279
Va visa 282
Firul 283
Posesiunea trecutului 284
Visul din Edinburg 285
Frunze de chiparos 287
Alt fragment apocrif 290
Marea căutare 292
Andaluzia 294
Zilele trecute, un vis 295
1982 296
Juan Lopez și John Ward 297
Conjurații 298
Cuprins 301